

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Účetní a daňová problematika pohledávek a závazků a
jejich řešení ve zvolené korporaci**

Romana Petrová

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Romana Petrová

Podnikání a administrativa

Název práce

Účetní a daňová problematika pohledávek a závazků a jejich řešení ve zvolené korporaci

Název anglicky

Accounting and Tax Issues of Receivables and Payables and their Arrangement in a Specific Corporation

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě teoretických aspektů účetní a daňové problematiky pohledávek a závazků posoudit řízení pohledávek a závazků ve zvolené korporaci, zhodnotit účetní a daňové hledisko, ověřit správnost účtování a procesu vymáhání pohledávek po splatnosti. Na základě zjištěných skutečností budou navržena opatření, která povedou k případnému zlepšení procesu řešení pohledávek a závazků a k naplnění základního účetního principu – věrného a poctivého zobrazení skutečnosti.

Metodika

Práce bude vycházet ze sběru dat a studia zákonných norem, odborné literatury, článků a dalších zdrojů i elektronického charakteru. Na základě jejich prostudování bude proveden výběr adekvátních východisek řešené problematiky. Praktická část bude vycházet z analýzy pohledávek a závazků u konkrétní korporace. Pro formulaci problémových oblastí a návrhů jejich řešení bude využita metoda komparace s teoretickými východisky a následně metoda analýzy a syntézy zjištěných faktů.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

dluhy, pohledávky, odpisy pohledávek, opravné položky, zápočty, závazky

Doporučené zdroje informací

BRAGG, Steven M., 2013. Accounting Best Practices [online]. 7. New Jersey: Wiley. ISBN 9781118404140.

Dostupné také z:

<https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/reader.action?docID=1132562>

BRYCHTA, Ivan, MIROSLAV BULLA, Tereza KRUPOVÁ, Ivana KUCHAROVÁ, Ivana PILAŘOVÁ, Yveta PŠENKOVÁ a Jiří STROUHAL. Účetnictví podnikatelů 2017: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.1.2017. 14. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Meritum. ISBN 978-80-7552-518-5.

HNÁTEK, Miloslav. Daňové a nedaňové náklady 2018. 1. vydání. Praha: ESAP, 2018, 263 s. ISBN 978-80-905899-7-1.

MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích. 1. vydání. Praha: Grada, 2016, 208 s. ISBN 978-80-247-5806-0.

SKÁLOVÁ, Jana a kolektiv. Podvojný účetnictví 2018. 24. vydání. Praha: Grada, 2018, 192 s. ISBN 978-80-271-0868-8.

Účetnictví: Svaz účetních, Praha: Bilance. ISSN 0139-5661.

Účetnictví v praxi: Měsíčník plný informací pro účetní a daňovou praxi, Praha: Adore. ISSN 1211-7307.

WEETMAN, Pauline, 2018. Financial reporting in Europe: Prospects for research. European Management Journal [online]. 36(2), 153-160. DOI: 10.1016/j.emj.2017.11.002. ISSN 02632373.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Ivana Kuchařová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2018

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 12. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Účetní a daňová problematika pohledávek a závazků a jejich řešení ve zvolené korporaci“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. března 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své práce Ing. Ivaně Kuchařové, Ph.D. za poskytnuté rady a doporučení, pomoc při zpracování, za odbornou konzultaci, podněty, náměty a cenné rady.

Účetní a daňová problematika pohledávek a závazků a jejich řešení ve zvolené korporaci

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou pohledávek a závazků, řízením, správou a nakládáním s pohledávkami a závazky v obchodní korporaci. Teoretická východiska popisují platnou právní úpravu v ČR, pravidla oceňování pohledávek a závazků, vytváření opravných položek k nim, možnost zápočtů o odpisy pohledávek. Dále popisuje posouzení pohledávek a závazků z účetního a daňového hlediska.

Navazující vlastní práce popisuje konkrétní správu pohledávek a závazků ve zvolené akciové společnosti v komparaci s teoretickými východisky. Závěr práce tvoří vyhodnocení správnosti, zjištění případných chyb a návrh postupů jejich řešení, popis případného dopadu těchto chyb na daňový základ účetní jednotky.

Klíčová slova: dluhy, pohledávky, odpisy pohledávek, opravné položky, zápočty, závazky

Accounting and tax Issues of Receivables and Payables and their Arrangement in a specific Corporation

Abstract

The diploma thesis deals with the issues of receivables and payables, management, administration and dealing with receivables and payables in a business corporation. The theoretical introduction describes the valid legislation in the Czech Republic, regulations for receivables and payables evaluation, adjustments making, credit possibility and depreciation of receivables. Next, the evaluation of receivables from the accounting and tax perspective is described.

The following part describes specific administration of receivables and payables in a selected joint-stock company in comparison with the theoretical basis. The conclusion focuses on correctness assessment, possible mistakes detection and proposal of dealing with them and description of potential impact of these mistakes on the tax basis of the accounting entity.

Keywords: debts, receivables, depreciation of receivables, adjustments, credits, payables

Obsah

1 Úvod.....	16
2 Cíl práce a metodika	18
2.1 Cíl práce	18
2.2 Metodika	18
3 Teoretická východiska	19
3.1 Účetnictví	19
3.2 Právní předpisy.....	19
3.2.1 Zákon o účetnictví	19
3.2.2 České účetní standardy	20
3.2.3 Interpretace Národní účetní rady	20
3.2.4 Harmonizace v rámci EU – směrnice EU upravující účetnictví.....	20
3.2.5 IFRS	20
3.2.6 Obecně uznávané účetní zásady GAAP.....	21
3.2.7 Zákon o daních z příjmů	21
3.3 Všeobecné účetní zásady.....	21
3.3.1 Zásada akruálního principu (věcná a časová souvislost).....	22
3.3.2 Zásada srovnatelnosti (stálosti účetních metod)	22
3.3.3 Zásada věrného a poctivého zobrazení (objektivity)	22
3.3.4 Zásada nepřetržitého trvání účetní jednotky	22
3.3.5 Zásada konzistentnosti (srovnatelnosti mezi účetními obdobími).....	22
3.3.6 Zásada zákazu kompenzace	23
3.3.7 Zásada bilanční continuity	23
3.3.8 Zásada významnosti.....	23
3.3.9 Zásada opatrnosti	23
3.3.10 Zásada účtování v kupní síle peněžní jednotky v době uskutečnění	23
3.3.11 Zásada účetní jednotky	24
3.3.12 Zásada přednosti obsahu před formou	24
3.3.13 Zásada zjišťování výsledku hospodaření v pravidelných intervalech	24
3.3.14 Zásada realizace výnosu	24
3.3.15 Zásada ocenění v historických cenách.....	25
3.4 Účetní závěrka.....	25
3.5 Inventarizace	25
3.5.1 Inventarizace majetku a závazků na podrozvahových účtech	26
3.5.2 Inventarizační rozdíly	26
3.5.3 Vnitřní kontrolní systém	26
3.6 Pohledávky	27

3.6.1	Vznik pohledávek	28
3.6.2	Pohledávky z hlediska daně z příjmů.....	29
3.6.3	Oceňování pohledávek	29
3.6.4	Pohledávky v cizí měně	30
3.6.5	Správa a řízení pohledávek	31
3.6.6	Vymáhání neuhrazených pohledávek	33
3.6.7	Postoupení pohledávky	35
3.6.8	Zánik pohledávek	36
3.6.9	Opravné položky k pohledávkám	36
3.6.10	Odpis pohledávky nedaňový	39
3.6.11	Odpis pohledávky daňový	40
3.6.12	Daňové dopady z pohledu DPH.....	42
3.6.13	Přenesená daňová povinnost u DPH	43
3.7	Závazky	43
3.7.1	Oceňování závazků	44
3.7.2	Zajištění a utvrzení dluhu.....	44
3.7.3	Změny v obsahu závazků	45
3.7.4	Kontrola závazků	45
3.7.5	Zánik závazků	46
3.7.6	Daňové dopady	47
3.8	Účtování pohledávek a závazků	47
3.8.1	Účtová skupina 23 – Krátkodobé úvěry.....	48
3.8.2	Účtová skupina 24 – Krátkodobé finanční výpomoci.....	50
3.8.3	Účtová skupina 31 – Pohledávky krátkodobé i dlouhodobé.....	51
3.8.4	Účtová skupina 32 – Závazky krátkodobé.....	53
3.8.5	Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi.....	56
3.8.6	Účtová skupina 34 – Zúčtování daní a dotací	59
3.8.7	Účtová skupina 35 – Pohledávky za společníky	61
3.8.8	Účtová skupina 36 – Závazky ke společníkům.....	64
3.8.9	Účtová skupina 37 – Jiné pohledávky a závazky.....	67
3.8.10	Účtová skupina 38 – Přejícné účty aktiv a pasiv	68
3.8.11	Účtová skupina 39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům	71
3.8.12	Účtová skupina 41 – Základní kapitál.....	71
3.8.13	Účtová skupina 45 – Rezervy	73
3.8.14	Účtová skupina 46 – Dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím.....	74
3.8.15	Účtová skupina 47 – Dlouhodobé závazky	75
3.9	Vzájemné zúčtování pohledávek a závazků	77
4	Vlastní práce	78
4.1	Charakteristika společnosti.....	78

4.1.1	Organizační struktura společnosti.....	80
4.1.2	Ekonomický systém společnosti.....	80
4.1.3	Postupy účtování.....	80
4.1.4	Účetní kalkulace, vzorce, střediska.....	81
4.2	Rozvaha – struktura pohledávek a závazků	82
4.3	Pohledávky	84
4.3.1	Pohledávky z obchodních vztahů (účet 311) – prodej zboží	85
4.3.2	Pohledávky z obchodních vztahů (účet 311) – prodej služeb.....	89
4.3.3	Pohledávky z obchodních vztahů (účet 311) – za vlastní výrobky.....	94
4.3.4	Služby poskytované v souvislosti s výrobou vlastních výrobků	95
4.3.5	Pohledávky ostatní (účet 315).....	95
4.3.6	Pohledávky za zaměstnanci (účet 335).....	97
4.3.7	Jiné pohledávky (účet 378).....	97
4.3.8	Vymáhání pohledávek	98
4.3.9	Pojištění pohledávek	99
4.4	Opravné položky	99
4.4.1	Opravné položky k pohledávkám (účet 391).....	100
4.4.2	Dopad na základ daně	103
4.4.3	Vyhodnocení tvorby opravných položek	103
4.5	Zálohy	103
4.5.1	Poskytnuté zálohy (účet 314).....	104
4.5.2	Přijaté zálohy (účet 324).....	105
4.6	Závazky	106
4.6.1	Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup zboží.....	107
4.6.2	Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup materiálu	109
4.6.3	Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup energií	110
4.6.4	Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup služeb	111
4.6.5	Nákup služby s časovým rozlišením (účet 381)	112
4.6.6	Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – ostatní drobné nákupy.....	112
4.6.7	Ostatní závazky (účet 325)	113
4.6.8	Závazky z mezd (účet 331, 336, 342).....	113
4.6.9	Závazky vůči státu (účet 341, 343, 345).....	114
4.6.10	Úvěrové závazky (účet 231, 461)	115
4.6.11	Odložený daňový závazek (účet 481).....	116
4.7	Zápočty.....	116
4.8	Účetní závěrka.....	117
4.9	Audit společnosti.....	118
4.10	Vyhodnocení účtování	118
4.11	Provádění inventarizace	119

4.11.1	Dokladová inventura	119
4.11.2	Inventura pohledávek	120
4.11.3	Inventura bankovních účtů a úvěrů	120
4.11.4	Inventura závazků	121
4.11.5	Inventura účtů hlavní knihy	121
4.11.6	Zhodnocení inventarizace	125
5	Závěr práce	126
5.1	Doporučení	126
5.2	Zhodnocení výsledků	128
5.3	Závěr.....	128
6	Seznam použitých zdrojů.....	130
7	Přílohy	136

Seznam tabulek

Tabulka 1 Účtování o krátkodobých úvěrech	49
Tabulka 2 Účtování o krátkodobých finančních výpomocích	51
Tabulka 3 Účtování o pohledávkách	53
Tabulka 4 Účtování o cizoměnových pohledávkách	53
Tabulka 5 Účtování o závazcích	56
Tabulka 6 Účtování odpisu pohledávek a závazků v cizí měně	56
Tabulka 7 Účtování závazků vůči zaměstnancům a institucím sociálního zabezpečení	59
Tabulka 8 Účtování o daních	61
Tabulka 9 Účtování o pohledávkách za společníky	63
Tabulka 10 Účtování závazků vůči společníkům	66
Tabulka 11 Účtování o jiných pohledávkách a závazcích	68
Tabulka 12 Účtování o přechodných účtech aktiv a pasiv	70
Tabulka 13 Účtování opravných položek	71
Tabulka 14 Účtování o základním kapitálu	72
Tabulka 15 Účtování rezerv	74
Tabulka 16 Účtování o dlouhodobých závazcích	75
Tabulka 17 Účtování o dlouhodobých závazcích	76
Tabulka 18 Výše pohledávek v tisících Kč	83
Tabulka 19 Struktura pohledávek v tisících Kč	83
Tabulka 20 Struktura ostatních pohledávek v tisících Kč	83
Tabulka 21 Struktura závazků v tisících Kč	83
Tabulka 22 Struktura dlouhodobých závazků v tisících Kč	84
Tabulka 23 Struktura krátkodobých závazků v tisících Kč	84
Tabulka 24 Struktura ostatních závazků v tisících Kč	84
Tabulka 25 Stav účtů pohledávek v tis Kč	85
Tabulka 26 Souhrn fakturovaných údajů k praktické situaci č. 1	87
Tabulka 27 Účtování praktické situace č. 1	88
Tabulka 28 Souhrn fakturovaných údajů k praktické situaci č. 2	89
Tabulka 29 Účtování praktické situace č. 2	89
Tabulka 30 Souhrn fakturovaných údajů k praktické situaci č. 3	93
Tabulka 31 Účtování praktické situace č. 3	93
Tabulka 32 Souhrn fakturačních údajů k praktické situaci č. 4	94
Tabulka 33 Účtování praktické situace č. 4	95
Tabulka 34 Souhrn fakturačních údajů k praktické situaci č. 5	96
Tabulka 35 Účtování praktické situace č. 5	97
Tabulka 36 Účtování praktické situace č. 6	98
Tabulka 37 Tvorba opravných položek	100
Tabulka 38 Účtování praktické situace č. 7	101
Tabulka 39 Účtování budoucího odpisu	101
Tabulka 40 Účtování praktické situace č. 8	101
Tabulka 41 Účtování praktické situace č. 9	102
Tabulka 42 Účtování praktické situace č. 10	102
Tabulka 43 Fakturační údaje k praktické situaci č. 11	104
Tabulka 44 Účtování praktické situace č. 11	105
Tabulka 45 Fakturační údaje k praktické situaci č. 12	106
Tabulka 46 Účtování praktické situace č. 12	106
Tabulka 47 Stav účtů závazků v tis Kč	107

Tabulka 48 Fakturační údaje k praktické situaci č. 13.....	108
Tabulka 49 Účtování praktické situace č. 13	108
Tabulka 50 Fakturační údaje k praktické situaci č. 14.....	109
Tabulka 51 Účtování praktické situace č. 14	109
Tabulka 52 Fakturační údaje k praktické situaci č. 15.....	110
Tabulka 53 Účtování praktické situace č. 15	111
Tabulka 54 Fakturační údaje k praktické situaci č. 16.....	111
Tabulka 55 Účtování praktické situace č. 16	111
Tabulka 56 Fakturační údaje k praktické situaci č. 17.....	112
Tabulka 57 Účtování praktické situace č. 17	112
Tabulka 58 Účtování praktické situace č. 18	113
Tabulka 59 Účtování praktické situace č. 19	114
Tabulka 60 Účtování praktické situace č. 20	115
Tabulka 61 Účtování praktické situace č. 21	116
Tabulka 62 Účtování o odložené dani z příjmů	116
Tabulka 63 Účtování praktické situace č. 22	117

Seznam schémat

Schéma 1 Účtování o krátkodobém úvěru	49
Schéma 2 Účtování o dluhopisech	50
Schéma 3 Účtování o pohledávkách	52
Schéma 4 Účtování o eskontu směnky	52
Schéma 5 Účtování o zálohách	53
Schéma 6 Účtování o závazcích.....	56
Schéma 7 Účtování o dotacích.....	60
Schéma 8 Účtování o základním kapitálu.....	63
Schéma 9 Účtování o závazku ke společníkovi	66
Schéma 10 Účtování o clu	68
Schéma 11 Účtování o příjmu příštího období	70
Schéma 12 Účtování o opravných položkách	71
Schéma 13 Účtování o základním kapitálu.....	72
Schéma 14 Účtování o rezervách.....	74
Schéma 15 Účtování o dlouhodobém úvěru	75
Schéma 16 Účtování o dluhopisech	76

Seznam použitých zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČÚS	Český účetní standard
DIK	Dílčí inventarizační komise
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FÚ	Finanční úřad
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles, překlad: Všeobecně uznávané účetní principy
GMP	Good Manufacturing Practice, překlad: Správná výrobní praxe
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Point, překlad: Analýza rizika a stanovení kritických kontrolních bodů
IAS	International Accounting Standards, překlad: Mezinárodní účetní standardy
IFRS	International Financial Reporting Standards, překlad: Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
ISCC	International Sustainability Carbon Certification, překlad: Mezinárodní systém certifikace udržitelnosti biopaliv
ISO	International Organization for Standardization, překlad: Systém managementu kvality
MTZ	Materiálně technické zabezpečení
NÚR	Národní účetní rada
SHR	Státní hmotné rezervy
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ÚIK	Ústřední inventarizační komise
VKS	Výrobna krmných směsí

1 Úvod

Diplomová práce „Účetní a daňová problematika pohledávek a závazků a jejich řešení ve zvolené korporaci“ je zaměřena na řízení, správu a nakládání s pohledávkami a závazky v akciové společnosti, která se zabývá zpracováním zemědělských rostlinných komodit a poskytuje komplexní služby zemědělským prvovýrobcům.

Pohledávky vyjadřují nárok věřitele požadovat od dlužníka peněžité či nepeněžité plnění a zároveň závazek dlužníka vůči věřiteli toto plnění provést. Pohledávky jsou významnou součástí majetku každé společnosti, zpravidla se jedná o pohledávky z obchodních vztahů. Společnost (dodavatel), která provede službu, dodá výrobek nebo zboží, vystaví fakturu odběrateli, která je v účetnictví vykázána jako pohledávka. Společnost, která je příjemcem služby, výrobků nebo zboží, přijme tuto vystavenou fakturu jako přijatou a vykáže jí v účetnictví jako závazek (dluh). Pohledávky a závazky vznikají také ve vztahu společnosti ke svým zaměstnancům, společníkům, finančním institucím, zdravotním pojišťovnám, institucím sociálního pojištění a dalším. Každá faktura má stanovenou určitou splatnost a je předpokládáno dodavatelem, že ji tomuto datu odběratel zaplatí. Z různých důvodů však dochází k situacím, kdy faktura je uhrazena opožděně nebo vůbec. Proto by pohledávky měly být kontrolovány a to již od fáze před jejich vznikem, aby ke krokům potřebným k vymáhání nemuselo docházet, protože to přináší společnosti nemalé ztráty a celá situace může vést až k vážným finančním potížím.

Každá účetní jednotka je povinna vést účetnictví a řídit se platnými legislativními předpisy. Vyvrcholením celoročního procesu vedení účetnictví je účetní uzávěrka, která vede k vyčíslení hospodářského výsledku účetní jednotky, následné podání daňového přiznání a zveřejnění ve veřejném rejstříku. Účetní závěrce předchází celá řada přípravných prací, u nichž je potřeba dodržet důležitou účetní zásadu, tedy podání poctivého a věrného obrazu skutečnosti. K zajištění tohoto cíle je potřeba správně posoudit pohledávky a závazky k datu účetní závěrky neuhrazené, správně je ocenit, zinventarizovat a rozhodnout o dalších postupech, které povedou k jejich úhradě, pokud již některé kroky nebyly provedeny v průběhu účetního období. Pokud však účetní jednotka úhradu zřejmě neobdrží, pak bude následovat proces vedoucí k soudnímu vymáhání či odpisu pohledávky. Zde musí účetní jednotka zohlednit hledisko účetní a zároveň daňové, což může vést k úpravě daňového základu a to nejen v uzavíraném účetním období, ale také v dalších letech.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. Úkolem teoretické části je poskytnout komplexní přehled na problematiku pohledávek a závazků z hlediska účetního a daňového v prostředí české legislativy. Předmětem praktické části je posouzení všech těchto hledisek a kroků ve zvolené účetní jednotce, zhodnocení jejich správnosti, jak z hlediska účetního, tak daňového, podrobný rozbor současného stavu pohledávek a závazků, popřípadě doporučení opatření, které by správu pohledávek a závazků zlepšily.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě teoretických aspektů účetní a daňové problematiky pohledávek a závazků posoudit řízení pohledávek a závazků ve zvolené korporaci, poskytnout komplexní pohled na problematiku pohledávek a závazků z účetního a daňového hlediska, ověřit správnost účtování a procesu vymáhání pohledávek po splatnosti. Na základě zjištěných skutečností budou navržena opatření, která povedou k případnému zlepšení procesu řešení pohledávek a závazků a k naplnění základního účetního principu – věrného a poctivého zobrazení skutečnosti.

2.2 Metodika

Práce vychází ze sběru dat a studia zákonných norem, odborné literatury, článků a dalších zdrojů i elektronického charakteru. Na základě jejich prostudování byl proveden výběr adekvátních východisek řešené problematiky. Použity byly metody literární rešerše, deskripce a klasifikace.

Praktická část vychází z analýzy pohledávek a závazků u konkrétní obchodní korporace. Pro formulaci problémových oblastí a návrhů jejich řešení byla využita metoda komparace s teoretickými východisky a následně metoda analýzy a syntézy zjištěných faktů. Podklady k vypracování praktické části byly získány od společnosti AB a.s., informace o společnosti a orgánech společnosti z oficiálních stránek společnosti a z veřejných rejstříků (obchodní, živnostenský). Informace o pohledávkách a závazcích, jejich účtování, způsobech pořizování, vytváření opravných položek, jejich vzniku a zániku, vymáhání pohledávek a další fakta o činnosti společnosti byla získána při osobních rozhovorech s ekonomem společnosti, z výročních zpráv, účetních výkazů a interních dokladů společnosti. Praktické situace jsou sestaveny do tabulek, schémat a grafu a vyhodnoceno jejich účtování. Výsledné poznatky jsou na závěr diplomové práce shrnuty a vyhodnoceny.

3 Teoretická východiska

Teoretická část je zaměřena na komplexní pohled řešení pohledávek a závazků, jejich charakteristiku, vymezení základních pojmů, způsoby oceňování, tvorbu opravných položek, účetní a daňové odpisy a dopad na hospodaření účetní jednotky.

3.1 Účetnictví

Účetnictví plní několik základních funkcí. Nejstarší funkcí je dle Janhuby (2010) opora paměti podnikatele. Účetnictví slouží jako prostředek fixování událostí v životě podniku, jako soustava záznamů o pohybu podnikatelského kapitálu investovaného v podnikovém majetku, jako přehled o pohledávkách (peníze, které podnikateli dluží jiní) a o závazcích (peníze, které dluží podnikatel jiným). *„Významná je i role ochrany majetku vlastníků. Rozvoj ekonomiky je přímo závislý na kvalitě a úrovni účetnictví. Bez objektivních informací o hospodářské činnosti nelze kvalitně řídit jakýkoliv ekonomický subjekt“* (Líbal, 2014).

3.2 Právní předpisy

Účetní jednotka je povinna v souvislosti s vedením účetnictví dodržovat platné zákony a vyhlášky. *„Na národní úrovni se dosahuje žádoucí vypovídací schopnosti účetních informací tím, že je účetnictví regulováno Ministerstvem financí ČR, a to ve vazbě na právo EU“* (Březinová, 2017). Každá účetní jednotka by se měla řídit také svými interními směrnicemi, které nemůžou být v rozporu s platnými zákony České republiky. Vnitřní směrnice účetní jednotky by měly být vypracovány s ohledem na konkrétní situaci účetní jednotky.

3.2.1 Zákon o účetnictví

Základním právním předpisem, upravujícím účetnictví v České republice, je zákon o účetnictví č. 563/1991. Stanovuje způsob a rozsah vedení účetnictví. Některá ustanovení tohoto zákona jsou pomocí vyhlášek Ministerstva financí podrobněji upraveny. Jedná se o samostatné vyhlášky a pro podnikatele účtující v soustavě podvojného účetnictví je to vyhláška č. 500/2002. *„Předmětem účetnictví je sledování stavu a pohybu majetku a jiných*

aktiv, závazků a jiných pasiv. Do předmětu účetnictví patří též zjišťování nákladů a výnosů a výsledku hospodaření“ (Brychta, 2018).

3.2.2 České účetní standardy

České účetní standardy pro podnikatele jsou vedle vyhlášky č. 500/2002 dalším důležitým podzákonným předpisem upravujícím účetnictví v České republice, jejich tvorbu a vydávání zajišťuje Ministerstvo financí. Jejich cílem je zajištění souladu při používání účetních metod. „*Použití standardů účetními jednotkami se považuje za plnění ustanovení o účetních metodách podle zákona o účetnictví*“ (Skálová, 2018).

3.2.3 Interpretace Národní účetní rady

Národní účetní rada je nezávislou odbornou institucí k podpoře odborné způsobilosti a profesní etiky při rozvoji účetních profesí. Interpretace vydané Národní účetní radou mají za cíl zvýšení úrovně účetního výkaznictví, v současné době je jich vydáno a schváleno 37. „*Důležitou skutečností je, že Interpretace NÚR nikdy neřeší problematiku daní*“ (Brychta, 2018). Interpretace nejsou formálním předpisem v oblasti účetnictví. „*Tím, že jsou stále více používány a rozšiřovány, vytváří to, čemu se v anglosaském prostředí říká „best practice“ (nejlepší praxe). Tato praxe vytváří vzorová řešení a tlak na zákonodárce v legislativním procesu*“ (Skálová, 2018).

3.2.4 Harmonizace v rámci EU – směrnice EU upravující účetnictví

Závazné pokyny pro členské země v oblasti účetnictví jsou vydávány formou směrnic, které tvoří kodex účetní legislativy Evropské unie. Na rozdíl od Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) se těmito předpisy směrnicemi (direktivami) Rady neřídí jednotlivé podnikatelské subjekty. „*Směrnice nemají povahu mezinárodního práva, ale ukládají jednotlivým zemím přizpůsobit své národní předpisy této úpravě. I přes zapracování pravidel stanovených ve směrnicích EU do národních úprav zůstávají pravidla jednotlivých členských zemí pro vedení účetnictví značně odlišné*“ (Líbal, 2014).

3.2.5 IFRS

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) upravují sestavování finančních výkazů účetní závěrky s cílem zajistit srovnatelnost účetních závěrek v celosvětovém rozsahu. Tento systém je odlišný svým charakterem od českých standardů.

Dle Weetmanové (2018) zveřejňování finančních informací společností kótovaných na burze je třeba ve veřejném zájmu intenzivněji regulovat. Účetní jednotky, které povinně sestavují konsolidovanou účetní závěrku, musejí postupovat v souladu s IFRS, což znamená vést účetnictví dvakrát. Pokyn D-295 Ministerstva financí ČR *„ukládá účetním jednotkám, které jsou obchodními společnostmi a které jsou emitentem cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v členských státech Evropské unie, použít pro účtování a sestavení účetní závěrky Mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropských společenství.“*

3.2.6 Obecně uznávané účetní zásady GAAP

Tyto účetní zásady tvoří rozsáhlý a podrobný soubor pravidel v oblasti účetního výkaznictví. Jejich původ je v USA, významnost má tři úrovně: nevyhlášené postupy, vyhlášená pravidla a základní zásady, podle kterých se sestavují účetní závěrky a jsou uznávány všemi světovými burzami. *„Díky své propracovanosti a síle ekonomiky USA se staly účetními standardy používanými v mnoha zemích světa“* (Líbal, 2014). Průběžně jsou novelizovány jak US GAAP, tak i IFRS s cílem harmonizace účetních závěrek a postupného sblížení. *„Proces harmonizace účetních závěrek v celosvětovém měřítku byl završen v roce 2002, kdy byl přijat plán tzv. konvergenčního procesu, jehož smyslem bylo sjednocení těchto dvou systémů“* (Sládková, 2013).

3.2.7 Zákon o daních z příjmů

Zákon č. 586/1992 o daních z příjmů, upravuje daň z příjmů fyzických a právnických osob. Je několikrát ročně novelizován a doplňován, tyto úpravy však přinášejí nepřehlednost a nejasnosti, proto se často využívá judikátů Nejvyššího správního soudu.

3.3 Všeobecné účetní zásady

„Účetnictví můžeme charakterizovat jako uspořádaně vedené záznamy o hospodářských jevech, k nimž došlo ve sledovaném subjektu (účetní jednotce) a které jsou zároveň informací o jeho majetku, zdrojích jeho financování, výsledku hospodaření a finanční situaci“ (Müllerová, 2016). Při vedení účetnictví by měly účetní jednotky dodržovat určitá pravidla, která tvoří teoretický základ účetnictví, některé upravuje zákon o účetnictví č. 563/1991.

3.3.1 Zásada akruálního principu (věcná a časová souvislost)

Dle § 3 odstavce 1 zákona o účetnictví účetní jednotky účtují podvojnými zápisy o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí, není-li možno toto dodržet, mohou účtovat i v účetním období, v němž zjistily uvedené skutečnosti. Jedná se tedy o časové rozlišení výnosů a nákladů bez ohledu na tok peněz.

3.3.2 Zásada srovnatelnosti (stálosti účetních metod)

Dle § 4 odstavce 8 zákona o účetnictví jsou účetní jednotky povinny dodržovat při vedení účetnictví zejména směrnou účtovou osnovu, uspořádání a označování položek účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky, obsahové vymezení těchto závěrek, účetní metody, podmínky předávání a přebírání účetních záznamů a ostatní.

3.3.3 Zásada věrného a poctivého zobrazení (objektivity)

Dle § 7 odstavce 1 a 2 zákona o účetnictví jsou účetní jednotky povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka byla sestavena na jeho základě srozumitelně a podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky tak, aby na jejím základě mohla osoba, která tyto informace využívá, činit ekonomická rozhodnutí. *„Zásada objektivit (pravdivosti) účetních informací je považována za nejvyšší, všem ostatním zásadám nadřazenou zásadu. Je založena na principu věrného a poctivého zobrazení skutečnosti v účetnictví – true and fair view“* (Müllerová, 2016).

3.3.4 Zásada nepřetržitého trvání účetní jednotky

Dle § 7 odstavce 3 zákona o účetnictví je účetní jednotka povinna použít účetní metody způsobem, který vychází z předpokladu, že bude nepřetržitě pokračovat ve své činnosti a že u ní nenastává žádná skutečnost, která by ji omezovala nebo ji zabraňovala v této činnosti pokračovat i v dohledné budoucnosti.

3.3.5 Zásada konzistentnosti (srovnatelnosti mezi účetními obdobími)

Dle § 7 odstavce 4 zákona o účetnictví uspořádání a označování položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty a jejich obsahové vymezení a způsoby oceňování použité v jednom účetním období nesmí účetní jednotky změnit v následujícím účetním období.

3.3.6 Zásada zákazu kompenzace

Dle § 7 odstavce 6 zákona o účetnictví jsou účetní jednotky povinny účtovat o aktivech a pasivech, nákladech a výnosech v účetních knihách a zobrazovat je v účetní závěrce samostatně bez jejich vzájemného zúčtování. Účetní jednotky mohou provádět vzájemné zúčtování jen v případech upravených účetními metodami a jsou-li zúčtovávané částky, ve výši ocenění neupraveném o položky podle § 26 odstavce 3, uvedeny v příloze v účetní závěrce.

3.3.7 Zásada bilanční kontinuity

Dle § 19 odstavce 4 zákona o účetnictví účetní jednotky sestavují rozvahu tak, aby počáteční zůstatky účtů v rozvaze, jimiž se otevírá účetní období, navazovaly na konečné zůstatky rozvahových účtů (i podrozvahových), jimiž se předcházející období uzavřelo.

3.3.8 Zásada významnosti

Dle § 19 odstavce 7 zákona o účetnictví informace v účetní závěrce musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti. Informace je považována za spolehlivou, je-li úplná a včasná. Informace je včasná, je-li získána ve správném čase z hlediska její významnosti a nákladů na její získání, pokud tyto náklady nepřevýší přínosy plynoucí z této informace. Informace se považuje za významnou, jestliže je možné předpokládat, že by její neuvedení nebo chybné uvedení mohlo ovlivnit úsudek uživatele. Informace je srozumitelná, jestliže splňuje požadavky stanovené v § 8 odstavci 5 zákona o účetnictví.

3.3.9 Zásada opatrnosti

Dle § 25 odstavce 3 zákona o účetnictví účetní jednotky při oceňování ke konci rozvahového dne zahrnují jen zisky, které byly k rozvahovému dni dosaženy, a berou v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetku a závazků a jsou jim známy do okamžiku sestavení účetní závěrky, jakož i všechna snížení.

3.3.10 Zásada účtování v kupní síle peněžní jednotky v době uskutečnění

Účetní operace se účtují v ocenění částkami uvedenými na dokladech, souvisejících s provedenou transakcí. „*Platí zásada, že jsou účtovány částky skutečně realizované, nelze*

dělat žádné přepočty k zohlednění inflace nebo přeceňování majetku z tohoto titulu“ (Skálová, 2018).

3.3.11 Zásada účetní jednotky

Jedná se o vymezení účetní jednotky dle § 1 odstavci 2 zákona o účetnictví, sledování aktiv a pasiv, předmět účetnictví, předkládání a sestavování účetních výkazů. *„Zásada účetní jednotky spočívá ve vymezení ekonomického celku, za který je účetnictví vedeno, k němuž se vztahují účetní operace a sestavované účetní výkazy“ (Skálová, 2018).*

3.3.12 Zásada přednosti obsahu před formou

Tato zásada vyjadřuje přednost ekonomické podstaty před právní formou, důležitější je hledisko obsahu účetních informací. *„Účetní jednotka musí vycházet z podstaty hospodářské operace, která nastala, nikoli z formálního popisu informace, která nemusí vždy vyjadřovat skutečnost. Také je povinna zkoumat podstatu případu a použít účetní metody, které budou věcně zobrazovat danou situaci“ (Hauzarová, 2017).*

3.3.13 Zásada zjišťování výsledku hospodaření v pravidelných intervalech

K určitému datu – k rozvahovému dni je zjišťován hospodářský výsledek, ten účetní jednotka zjišťuje pravidelně (periodicky). Zároveň je vymezeno účetní období, jímž může být kalendářní nebo hospodářský rok. *„Doba trvání účetní jednotky se proto rozděluje na pravidelné intervaly, v nichž se provádí zjištění výsledku hospodaření a finanční situace“ (Skálová, 2018).*

3.3.14 Zásada realizace výnosu

Výnos se zaúčtuje v okamžiku jeho vzniku, který je charakterizován tím, že účetní jednotka má jistý nárok na úhradu za prodané zboží či výkony (službu), ne dříve. *„Vymezení okamžiku, kdy je výnos považován za uskutečněný – tímto okamžikem je obecně poskytnutí, předání výkonů (výrobků, zboží, prací a služeb), nikoliv jejich úhrada, přijetí peněz. Výjimkou je např. maloobchod, kde je okamžikem realizace přijetí peněz v hotovosti“ (Drábková, 2017).*

3.3.15 Zásada ocenění v historických cenách

Ocenění majetku (nákladů) v okamžiku pořízení, budoucí dopad cenových změn nebo pokles kupní síly není brán v úvahu – v tomto ustanovení jsou české zákony odlišné od IFRS, kde ocenění pohledávek a závazků respektuje faktor času. Ocenění aktiv a závazků metodou současné hodnoty se věnuje IAS 36. *„Závazky (včetně rezerv) a pohledávky držené do splatnosti jsou oceňovány zásadně v odúročené hodnotě“* (Dvořáková, 2011). Častým způsobem oceňování v IFRS je reálná hodnota. *„Reálná hodnota je cena, která by byla získána při prodeji aktiva nebo uhrazena při převodu závazku v řádné transakci mezi tržními účastníky k datu ocenění“* (Sládková, 2013).

3.4 Účetní závěrka

Účetní závěrka je přehledný souhrn uspořádaných informací, které informují uživatele o finanční pozici podniku, o objemu majetku, zdrojů financování, přírůstcích a úbytcích majetku a zdrojů jeho krytí, důvodech přírůstků a úbytků majetku a o toku peněžních prostředků. *„Interní uživatelé očekávají od účetních výkazů zejména informace pro potřeby finančního řízení účetní jednotky“* (Březinová, 2017). Závěrka by měla poskytnout komplexní informace o účetní jednotce, které jsou určeny pro vedení firmy, společníky, státní institucí, bankovní instituce, dodavatele, věřitele, veřejnost a další. *„Aby byly informace pro uživatele užitečné, musejí být z hlediska jejich informačních potřeb relevantní“* (Dvořáková, 2011).

K rozvahovému dni se posuzuje krátkodobost a dlouhodobost – doba použitelnosti majetku. V zákoně o účetnictví je v § 19 odstavec 8 stanoveno: *„Pro účely tohoto zákona se majetek a závazky člení na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobým se rozumí takový majetek a závazky, kde doba použitelnosti, popřípadě sjednaná doba splatnosti při vzniku účetního případu je delší než 1 rok, ostatní majetek a závazky jsou považovány za krátkodobé. Pro účely vykazování v účetní závěrce se aktiva mohou členit na stálá a oběžná“*. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že majetek a závazky s dobou použitelnosti, popřípadě splatnosti, která je rovna nebo kratší než 1 rok, jsou považovány za krátkodobé.

3.5 Inventarizace

Inventarizace je specifickou činností, jejímž cílem je ověřit stav majetku a závazků, vč. správnosti účtování. *„Při provádění fyzických a dokladových inventur některých druhů*

majetku a závazků je nutné přihlížet k jejich zvláštní povaze a charakteru“ (Svobodová, 2001). Při inventarizaci pohledávek a závazků se použije inventura dokladová jako nástroj ke zjištění zejména věcné správnosti pohledávek a závazků (ověří se na podkladě vydaných a došlých daňových dokladů – faktur) a splatnosti, vč. případného vymáhání pohledávek a úhrad závazků. Dle § 8 odstavec 4 zákona o účetnictví je: *„Účetnictví průkazné, jestliže účetní jednotka provedla inventarizaci“*. Inventory pak mohou být i dalším podkladem ke správě a případném vymáhání neuhrazených pohledávek.

3.5.1 Inventarizace majetku a závazků na podrozvahových účtech

Některé složky majetku a závazků se sledují na podrozvahových účtech. *„Tyto informace jsou velmi důležité, neboť jsou zde zachyceny skutečnosti, o kterých se neúčtuje na syntetických účtech. Přesto však jejich znalost a inventarizace je podstatná pro posouzení majetkoprávní situace účetní jednotky a jejich ekonomických zdrojů, které lze využít“* (Svobodová, 2001). Na podrozvahových účtech se sledují dle bodu 2.3.2. českého účetního standardu č. 001 – Účty a zásady účtování na účtech např. odepsané pohledávky, pohledávky a závazky z leasingu, pohledávky a závazky z pevných termínovaných operací, pohledávky a závazky z opcí.

3.5.2 Inventarizační rozdíly

Zákon o účetnictví upravuje v § 30 odstavci 10 inventarizační rozdíly. Je-li skutečně zjištěný stav nižší než stav účetní, vzniká manko (popř. schodek). V opačném případě se jedná o přebytek. V § 30 odstavec 11 je pak uvedeno: *„Inventarizační rozdíly vyúčtují jednotky do účetního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků“*. V případě inventarizace pohledávek a závazků, které je prováděno zpravidla dokladovou inventurou, se jedná především o chybné zaúčtování, chybějící (ztracené) doklady nebo účetní chyby. Po zjištění rozdílů se provede dohledání, popř. oprava zaúčtování.

3.5.3 Vnitřní kontrolní systém

Účetní jednotky by měly věnovat pozornost i vnitřní kontrole, která by měla být průběžná, aby nedocházelo k nežádoucím jevům, jako jsou pozdní platby faktur přijatých a ostatních dluhů, opožděné vymáhání pohledávek, které nebyly odběratelem zaplacený ve lhůtě splatnosti, prostor pro nežádoucí účetní omyly a chyby, popř. i případné podvody (péče řádného hospodáře je spjata i s povinností provádět potřebné kontroly). *„Systém*

vnitřní kontroly lze označit jako systém provozních, finančních, evidenčních a ostatních kontrol, vytvořený managementem za účelem vedení a řízení účetní jednotky řádným a efektivním způsobem, zajištění dodržování pravidel a opatření stanovených managementem, ochrany majetku a co nejvyššího zajištění úplnosti a přesnosti evidence“ (Schiffer, 2005). Pomocí vnitřního kontrolního systému by měla účetní jednotka předejít situacím, které vedou nejen k finančním ztrátám, ale i k ztrátě např. dobrého jména firmy. Zabránění podvodům, a to nejen v účetní oblasti, by se měl věnovat v podstatě každý zaměstnanec a to nastavením procesů tak, aby k nim prakticky nemohlo docházet. *„Pojem tzv. kreativního účetnictví je uváděn v teorii jako proces, při kterém jsou uskutečňovány přímo ekonomické transakce tak, aby bylo dosaženo příznivých výsledků účetnictví, nebo častěji jde o účelovou manipulaci s daty“* (Drábková, 2017). Nežádoucími jevy je samozřejmě i snaha managementu o vylepšení hospodářského výsledku, vycházejícího např. ze snahy o získání lepších úvěrů či dotací, nebo naopak úprava hospodářského výsledku směrem opačným, za kterým může být snaha o snížení daňové povinnosti nad rámec zákonných možností.

3.6 Pohledávky

Pohledávku lze charakterizovat jako nárok věřitele na úhradu peněžního nebo nepeněžního plnění (částky) od dlužníka. Typický příklad je vystavená faktura, tedy předpis částky, jejíž zaplacení očekává dodavatel od odběratele ve smluvené lhůtě. *„Mezi základní výhody pohledávek patří: platební podmínka (a tomto případě odklad platby po určitou dobu) je součástí obchodní nabídky a marketingových opatření k podpoře odbytu, délka odkladu platby se může stát jedním z podstatných prvků konkurenční výhody v boji o podíl na trhu – je to dáno tím, že obchodní úvěr je zdrojem financování pro odběratele a podnik mu tím umožňuje rozvoj a sobě zvýšený odbyt výrobků“* (Landa, 2008). Nevýhodou je možné riziko nezaplacení pohledávky, a to vč. daně z přidané hodnoty, která byla věřitelem odvedena v příslušném zdaňovacím období. *„Pro společnost je pohledávka jakákoli peněžní částka, která má být vyplacena této společnosti od jakékoli strany z jakéhokoli důvodu. Stejně tak splatná částka popisuje jakoukoli peněžní částku, kterou má tato společnost zaplatit jakékoli straně z jakéhokoli důvodu“* (Hermanson, 1989). Z hlediska terminologie je podle Novákové (2011) **věřitel** osoba, jež má právo na plnění určitého dluhu, **dlužník** osoba, jež má povinnost dluh plnit, **pohledávka** právo

jedné osoby (věřitele) na plnění určitého dluhu osobou druhou (dlužníkem), **závazek** povinnost jedné osoby (dlužníka) plnit určitý dluh druhé osobě (věřiteli) a **smlouva** ujednání dvou či více stran o jejich vzájemných právech a povinnostech. Z právního hlediska je pohledávka právo vzniklé jednomu účastníku vůči druhému účastníku z určitého právního důvodu, nejčastěji na základě smlouvy. *„Většina smluv obsahuje více závazků, a to jak na straně dlužníka, tak i na straně věřitele. Každá smluvní strana je tedy zároveň dlužníkem i věřitelem“* (Drbohlav, 2011).

3.6.1 Vznik pohledávek

Pohledávka vznikne vystavením daňového dokladu. *„Pohledávky představují částku dosud neuhrazených faktur či jiných platebních dokumentů, které podnik vystavil svým odběratelům nebo jiným subjektům“* (Landa, 2008). Dle Hermanson (1989) jsou příjmy získány, protože prodejce dokončil svou část kupní smlouvy tím, že dodal zboží či službu, výnos je realizován, protože společnost obdržela slib zákazníka zaplatit (výměnou za zboží).

Vznik pohledávek je bezprostředně spojen s odkladem zaplacení při prodeji zboží, což můžeme nazvat vlastně nebankovní půjčkou. *„Růst prodeje znamená také růst pohledávek a naopak pokles pohledávek je důsledkem poklesu prodeje a tedy tržeb. Růst pohledávek vyžaduje i růst kapitálových zdrojů, tzn. pracovního kapitálu. Pokud jsou zdroje pracovního kapitálu dostupné, potom se mohou pohledávky zvyšovat a tím podpořit i růst prodeje, tržeb. Nedostatek zdrojů pracovního kapitálu vytváří tlak na pokles pohledávek“* (Krauseová, 2013).

Evidence pohledávek je vedena v knize pohledávek (knize vydaných faktur), kde jsou evidovány jednotlivé pohledávky pro každého dlužníka zvlášť. Je vhodné evidovat především údaje o konkrétním dlužníkovi (název, jméno, IČ, sídlo apod.), tedy údaj podle kterého lze dlužníka jednoznačně identifikovat, důvod vzniku pohledávky (např. faktura vydaná za zboží a její evidenční číslo), výše pohledávky (v Kč, popř. cizí měně) a následně úhrada této pohledávky (datum, označení způsobu – např. odkaz na bankovní výpis nebo pokladní doklad při úhradě v hotovosti, výše úhrady – pokud je hrazena ve dvou nebo více částech). Souhrn neuhrazených faktur vydaných (částka zjištěná na základě součtu z knihy faktur vydaných) se musí shodovat se zůstatkem účtu 311 – Odběratelé. *„Zvláštní knihu pohledávek a závazků je možno zřídit pro neobchodní pohledávky a závazky, jedná se*

např. o evidenci: poskytnutých a přijatých bankovních úvěrů, závazků, popř. pohledávek k finančním úřadům z titulu platby daní a záloh na daně, pohledávek k zaměstnancům z titulu poskytnutých záloh na služební cesty, za výdeje cenin, za manka a škody, závazky z titulu zaměstnávání pracovníků“ (Štohl, 2015).

Okamžikem uskutečnění účetního případu je dle českého účetního standardu č. 001 – bod 2.4.3. den splnění dodávky, inkasa pohledávky, postoupení či vkladu pohledávky, poskytnutí či přijetí zálohy, převzetí dluhu, zjištění inventarizačního rozdílu, pohybu majetku uvnitř účetní jednotky a k dalším skutečnostem, ke kterým má účetní jednotka má k dispozici potřebné doklady tyto skutečnosti dokumentující. Vymezení nákladů souvisejících s pořízením pohledávek upravuje § 50 vyhlášky č. 500/2002: *„Součástí pořizovací ceny pohledávek jsou náklady s pořízením související, například náklady na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek, odměny právníkům a provize.“*

3.6.2 Pohledávky z hlediska daně z příjmů

Účetní jednotce, vedoucí účetnictví, vzniká zároveň se vznikem pohledávky daňový výnos. *„Peněžní báze vykáže změny při přijetí hotovosti a výdajích při vyplacení hotovosti, zatímco akruální báze se mění na základě příjmů z prodeje nebo služeb a výdajů, pokud vznikly“* (Hermanson, 1989). Zdaňovaný výnos se neváže ke dni zaplacení pohledávky, ale ke dni, v němž byla dodávka splněna nebo poskytnuta služba. Avšak v případě, že poplatník vede daňovou evidenci, je zdaňována až skutečně přijatá platba. V případě neuhrazení platby je možné provést úpravu základu daně opravnými položkami nebo daňovým odpisem, tyto možnosti jsou podrobněji popsány v následujících kapitolách. *„Když pohledávka vznikla na základě právního úkonu, který byl neplatný ex tunc (od samého začátku), platí, že daňově nemohou být uplatněny výdaje ve formě odpisu pohledávky nebo tvorby opravných položek“* (Drbohlav, 2011).

3.6.3 Oceňování pohledávek

Účetní systém v České republice je v principu založen na historických cenách. Způsoby oceňování řeší zákon o účetnictví v § 24 – § 28. V případě nákupu nebo prodeje cizí měny za českou měnu lze k okamžiku ocenění použít kursu, za který byly tyto hodnoty nakoupeny nebo prodány. V § 25 odstavci 1 písmeno g) zákona o účetnictví je stanoveno: *„Z jednotlivých složek majetku se oceňují: pohledávky při vzniku jmenovitou hodnotou; při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou; závazky jmenovitou hodnotou.“*

V § 27 odstavec 1 písmeno d), e), f) je uvedeno, že: „Z jednotlivých složek majetku a závazků k okamžiku ocenění podle § 24 písmene b) reálnou hodnotou oceňují majetek a závazky v případech, kdy ocenění reálnou hodnotou ukládá zvláštní právní předpis, ty části majetku a závazků, které jsou zajištěny deriváty a v rámci systému zajištění v reálných hodnotách se považují za zajištěnou položku, pohledávky, které nabyly účetní jednotka k obchodování“.

Dle IFRS ocenění pohledávek a závazků respektuje působení faktoru času. „Pokud bychom chtěli porovnávat úpravu standardu s českými účetními předpisy, je zřejmé, že jediným společným bodem je, že české účetní předpisy rovněž vyžadují, v souladu se zásadou opatrnosti implicitně definovanou v zákoně o účetnictví, zachytit snížení hodnoty aktiv, pokud k němu v průběhu účetního období došlo“ (Dvořáková, 2011).

3.6.4 Pohledávky v cizí měně

Podle ustanovení § 4 odstavce 13 zákona o účetnictví jsou účetní jednotky povinny vést účetnictví v českém jazyce. „Cizí měnou rozumíme jakoukoliv jinou měnu, než je funkční měna účetní jednotky“ (Strouhal, 2015). Pokud v účetní jednotce dochází k transakcím vyjádřených v cizí měně (devizové účty, valutové pokladny, faktury či smlouvy o úhradách v cizí měně), je prováděn přepočtení na českou měnu podle § 24 odstavec 2 zákona o účetnictví k okamžiku uskutečnění účetního případu (pevným nebo aktuálním kursem dle vnitřní směrnice) nebo k rozvahovému dni (podle § 27 a v souladu s § 24 odstavec 6 zákona o účetnictví) kursem devizového trhu vyhlášeným ČNB k okamžiku ocenění. „Při transakcích v cizích měnách a jejich přepočtu na českou měnu vznikají kursově rozdíly účtované výsledkově, tj. představují účetní i daňový finanční náklad (kursová ztráta) nebo finanční výnos (kursový zisk)“ (Müllerová, 2018).

K okamžiku účetního případu může účetní jednotka použít přepočtení:

- denní kurs vyhlášený Českou národní bankou
- pevný kurs
- kurs při přepočtu „exotické měny“ nevyhlášené Českou národní bankou
- kurs, za jaký byla nakoupena nebo prodána cizí měna.

„Volbu kursů používaných účetní jednotkou k okamžiku uskutečnění účetního případu, je vhodné upravit vnitřní směrnici“ (Líbal, 2014). „V případě cizí měny, u které se nevyhláší kurs devizového trhu denně, se použije pro její přepočtení poslední známý

kurs vyhlášený či zveřejněný ČNB nebo kurs mezibankovního trhu k americkému dolaru nebo euru“ (Březinová, 2016). V případě pohledávek a závazků, podílů na obchodních korporacích, práv z cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů a derivátů, cenin, pokud jsou vyjádřeny v cizí měně, a cizích měn, jsou účetní jednotky povinny použít současně i cizí měnu, tato povinnost platí i u opravných položek, rezerv a technických rezerv, pokud majetek a závazky, kterých se týkají, jsou vyjádřeny v cizí měně (§ 24 zákona o účetnictví). V českém účetním standardu č. 001 v bodě 2.4.3. je uvedeno: „Pro potřeby oceňování pohledávek a závazků vyjádřených v cizí měně ke dni jejich vzniku lze za okamžik uskutečnění účetního případu považovat u dodavatele den vystavení faktury nebo obdobného dokladu, u odběratele den přijetí faktury nebo obdobného dokladu.“ V českém účetním standardu č. 006 v bodě 2.3. je uvedeno: „Kurové rozdíly nevznikají při oznámení o změně věřitele u dlužníka a u věřitele v případě, že za jeho dlužníka bude plnit dlužník jiný, dohodě o změně zahraničních měn pro úhrady nebo inkasa bez pohybu peněžních prostředků.“

Oceňování nabyté cizoměnové pohledávky je věnována interpretace Národní účetní rady I-23. Účetní jednotka účtuje o kursových rozdílech z přecenění pohledávky k rozvahovému dni, při nakládání s pohledávkou (další postoupení) i při zániku (úhrada, odpis apod.) pohledávky. Podle interpretace Národní účetní rady I-21 (Odpis cizoměnové pohledávky a závazku) k odpisu cizoměnové pohledávky dochází ke dni, kdy vedení společnosti o odpisu pohledávky rozhodlo, při odpisu vzniká kursový rozdíl. Stejný postup se analogicky použije u odpisu cizoměnových závazků.

3.6.5 Správa a řízení pohledávek

Řízením pohledávek by se mělo minimalizovat riziko nezaplacení pohledávek. „*Oblast pohledávek z obchodního styku a s tím související cyklus tržeb je obzvlášť náročná a vyžaduje náležitě kontrolní předpisy, neboť na správném sledování a případném vymáhání pohledávek je často závislá platební schopnost účetní jednotky“ (Müllerová, 2007).*

Kontrola v oblasti pohledávek by se měla dle Müllerové (2007) zaměřit na to, zda:

- prodej na fakturu je schvalován odpovědným pracovníkem,
- faktury, popř. dobropisy jsou vystavovány v časové řadě,
- poskytované slevy jsou obvyklé a schváleny odpovědným pracovníkem,

- objednávky jsou plněny v časovém pořadí, včas a spárovány s fakturami,
- prodej na fakturu je schvalován odpovědným pracovníkem,
- faktury, popř. dobropisy jsou vystavovány v časové řadě,
- poskytované slevy jsou obvyklé a schváleny odpovědným pracovníkem,
- objednávky jsou plněny v časovém pořadí, včas a spárovány s fakturami,
- je pravidelně kontrolováno dodržování lhůt splatnosti v saldokontu odběratelů,
- jsou zasílány upomínky při nedodržení splatnosti ze strany odběratelů,
- přepočítání devizových pohledávek je prováděno správným kursem ČNB dle směrnice,
- odpis nevymahatelných pohledávek je schválený odpovědným pracovníkem,
- jsou vytvářeny a zúčtovány opravné položky,
- jsou rozeslány ověřovací dopisy na pohledávky.

Ochranou před platební neschopností nebo rozhodnutí dlužníka pohledávku nezaplatit může být pojištění pohledávek. „S ohledem na smluvní ujednání v pojistné smlouvě je vytvořena návaznost mezi výplatou pojistného plnění a odpisem pohledávky do výše přijatého pojistného plnění. V účetnictví společnosti totiž po výplatě pojistného plnění nemělo význam evidovat pohledávku, z níž nemůže být společnost v žádném případě uspokojena“ (Skálová, 2017).

Správou pohledávek se dle Perthena (2015) rozumí celý postup při hodnocení pohledávky a nakládání s ní, směřující k jejímu uspokojení. Systém hodnocení dlužníků je souborem metod a informací, získávaných a využívaných při hodnocení potenciálních dlužníků, než s nimi vstoupí do závazkového vztahu a poskytne jim plnění, vč. případného zajištění, a způsobu jejich vyhodnocení. Platební morálka vyjadřuje platební chování jednotlivých subjektů při plnění jejich finančních závazků, kolik dnů po splatnosti nebo před splatností platí své závazky nebo jaká je obvyklá splatnost v daném odvětví. V mnohých případech lze dle Perthena (2015) z vývoje platební morálky určitého subjektu či odvětví predikovat potenciální problémy dříve, než nastanou.

Podle míry rizikovosti se pohledávky třídí následovně:

- **standardní pohledávky** – pohledávky splácené dlužníkem podle dohodnutých podmínek a je předpokládáno včasné vyrovnání celé pohledávky
- **sledované pohledávky** – pohledávky, u kterých se dá předpokládat, že budou splaceny v plné výši, došlo však ke zhoršení skutečností ovlivňujících splácení, ale v okamžiku hodnocení pohledávky není předpokládána žádná ztráta

- **nestandardní pohledávky** – splacení v plné výši je nejisté, částečné splacení pohledávky však je vysoce pravděpodobné
- **pochybné pohledávky** – splacení v plné výši je vysoce nepravděpodobné, částečné splacení pohledávky je však možné a pravděpodobné
- **ztrátové pohledávky** – splacení v plné výši je nemožné, pohledávky se jeví jako nenávratné nebo návratné pouze částečně.

Pohledávky odpovídající charakteristice pohledávek nestandardních, pochybných a ztrátových jsou označovány jako pohledávky problémové, existuje zde reálné riziko, že nebudou uhrazeny. *„Nezbytné je velmi pečlivě sledovat dobu splatnosti pohledávek, protože její prodloužení může ale i nemusí přinést růst prodeje“* (Krauseová, 2013). V § 629 občanského zákoníku je v odstavci 1 uvedeno: *„Promlčecí lhůta trvá tři roky“*. Jedná se o obecnou promlčecí lhůtu, která se uplatní v závazkových vztazích, kterou si však strany mohou ujednat delší nebo kratší.

„Mezi alternativní metody řešení pohledávek (tj. vedle jejich sledování, upomínání a případného vymáhání) patří: postoupení (prodej) pohledávek, faktoring, forfaiting“ (Landa, 2008).

Faktoring představuje určitý druh správy pohledávek, kdy je vymáhá jiný subjekt. Jedná se o pravidelný odkup krátkodobých pohledávek faktoringovou společností. *„Faktoring je rozlišován na pravý (bezregresní) a nepravý (regresní). U pravého faktoringu nese riziko nezaplacení pohledávky faktoringová společnost, která tedy nemá možnost zpětného postihu (regrese) postupujícího v případě, že pohledávka není zaplacená. U nepravého faktoringu nese riziko nezaplacení pohledávky nadále postupující“* (Landa, 2008).

Forfaiting je zpravidla odkup jednotlivých pohledávek vyšší hodnoty za zahraničním subjektem. *„Podstatou forfaitingu je odkup střednědobých a dlouhodobých pohledávek forfaiterem bez možnosti zpětného postihu postupujícího. Pohledávku i její postoupení přitom doprovází směnka vystavená dlužníkem“* (Landa, 2008).

3.6.6 Vymáhání neuhrazených pohledávek

Optimální situace předpokládá, že se pohledávky po uplynutí sjednané doby splatnosti přemění v hotové peníze. Když odběratel, popř. dlužník, nezaplatí určitou částku do dohodnutého termínu splatnosti, stane se pohledávka dlužnou a věřitel je oprávněn

vymáhat ji zákonnými prostředky. „*Cílem minimalizace rizika neuhrazení pohledávky je zajistit, aby vzniklá pohledávka byla uhrazena (v ideálním případě v době její splatnosti)*“ (Landa, 2008). Upřednostnit by se mělo průběžné vymáhání pohledávek.

V případě nedobytnosti se použije k vymáhání pohledávek:

- rozhodčí řízení (zákon č. 216/1994 o rozhodčím řízení),
- soudní řízení (zákon č. 150/2002 soudní řád správní),
- exekuční řízení (zákon č. 120/2001 exekuční řád),
- prohlášení konkurzu – insolvence (zákon č. 182/2006 insolvenční zákon).

Dle Novákové (2011) je rozhodčí řízení mimosoudní způsob projednávání a rozhodování sporů, lze za jeho pomoci rozhodovat téměř všechny majetkové spory, pokud součástí uzavírané smlouvy byla rozhodčí doložka. Výsledkem rozhodčího řízení je rozhodčí nález, který má stejné právní účinky jako pravomocné soudní rozhodnutí a je tedy vykonatelné. Soudní řízení začíná procesním úkonem – žalobou. Kromě klasické žaloby má věřitel k dispozici zkrácené řízení o vydání platebního rozkazu. Platební rozkaz s označením nabytí právní moci a vykonatelnosti určuje dlužníkovi uhradit svůj dluh věřiteli. V případě, že tak neučiní, je vhodné využít exekuční řízení. Exekuční řízení na základě exekučního titulu, jako podklad pro nařízení exekuce, opravňuje věřitele (oprávněného) uplatnit proti dlužníkovi (povinnému) svůj nezpochybnitelný právní nárok na uspokojení pohledávky a je prováděno soudními exekutory. Povinný, jakmile je mu doručeno soudní usnesení o nařízení exekuce, nesmí nakládat se svým majetkem. Insolvenční řízení pak může být zahájeno na návrh věřitele nebo dlužníka, pokud se ocitne v platební neschopnosti. „*Podá-li insolvenční návrh věřitel, je povinen doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a k návrhu připojit její přihlášku. Je-li dlužníkem právnická osoba, je insolvenční navrhovatel, který vede účetnictví, povinen doložit pohledávku potvrzením auditora podle zvláštního zákona, soudního znalce nebo daňového poradce, že navrhovatel o pohledávce účtuje*“ (Jirmásková, 2017). Účinky spojené s insolvenčním řízením nastávají okamžikem zveřejnění, oznámení o úpadku proběhne vyhláškou během několika hodin. Od okamžiku tohoto zahájení insolvenčního řízení již nelze provést exekuci a věřitelé musí do 30 dnů přihlásit své pohledávky. Dlužník může požádat soud o povolení oddlužení. Úpadek lze řešit konkurzem (zpeněžení majetku dlužníka), reorganizací (zachování podniku) nebo oddlužením (určené pro nepodnikatele, který musí během pěti let uhradit alespoň 30 % pohledávek).

Nováková (2011) dále uvádí, že alternativou k soudnímu řízení je mediace. Jedná se o vyjednávání o smírném řešení sporu za aktivní účasti třetí osoby – mediátora. K jednacímu stolu pak zasedají osoby, které se chtějí dohodnout.

3.6.7 Postoupení pohledávky

Postoupení pohledávek je většinou používáno v situaci, kdy účetní jednotka zjistí, že pohledávka je riziková, obtížně vymahatelná a tak ji zpravidla s určitou finanční ztrátou postoupí jinému subjektu. Postoupení pohledávek je upraveno v § 1879 občanského zákoníku č. 89/2012: „*Věřitel může celou pohledávku nebo její část postoupit smlouvou jako postupitel i bez souhlasu dlužníka jiné osobě (postupníkovi).*“ Dále pak § 1880 uvádí: „*Postoupením pohledávky nabývá postupník také její příslušenství a práva s pohledávkou spojená*“. Další právní úprava pokračuje v §§ 1881 – 1887 občanského zákoníku.

Podle § 25 odstavce 1 písmeno z) zákona o daních z příjmů nemůže za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů být uznána: „*jmenovitá hodnota pohledávky nebo pořizovací cena postoupené pohledávky s výjimkou uvedenou v § 24 a § 10*“. Znamená to, že hodnota pohledávky při postoupení je daňově uznatelným nákladem jen do výše souvisejících příjmů, při postoupení pohledávky tedy nemůže vzniknout daňová ztráta. U pohledávek nabytých postoupením musí být v případě tvorby zákonných opravných položek dodrženo její zaúčtování do výnosů, a to u původního věřitele. V případě vícenásobného postoupení pohledávky může být tato skutečnost obtížně zjistitelná. Zároveň je tvorba zákonné opravné položky, která bude daňově účinná, podmíněna úhradou pořizovací ceny této pohledávky poplatníkem. Daňově neúčinná bude také opravná položka v případě, že v okamžiku jejího vzniku pohledávka vznikla mezi kapitálově či jinak spojenými osobami. Zákon o daních z příjmů v § 23 odstavci 13 stanovuje, že při vložení pohledávky, o které nebylo účtováno (nebyl o ni snížen základ daně), je příjmem hodnota této pohledávky, a to i v případě, že se jedná o pohledávku postoupenou nebo pohledávku vloženou za cenu nižší, než je její hodnota. Pokud byla pohledávka postoupena za cenu vyšší, než je její hodnota, je příjmem tato vyšší cena. V případě přijetí úhrady za postoupení pohledávky se tedy stává zdanitelným příjmem výše obdržené částky, je-li vyšší než hodnota pohledávky (u fyzické osoby jmenovitá hodnota nebo pořizovací cena v případě nabytí postoupením). V případě, že by poplatník obdržel částku nižší, než je hodnota pohledávky, tedy častější případ, ovlivní základ daně

poplatníka hodnota pohledávky (tedy částka vyšší než byla obdržena). Rozdíl mezi jmenovitou hodnotou a skutečnou výší obdržené částky se stane položkou zvyšující základ daně podle § 23 odstavce 13. Pokud je postoupená pohledávka krytá zákonnou opravnou položkou, pak „*pro účely daňové uznatelnosti hodnoty postoupené pohledávky lze příjmy z postoupení zvýšit o opravnou položku vytvořenou podle zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů*“ (Hnátek, 2018). Pohledávky ze smluvních sankcí jsou dle zákona o daních z příjmů zdaňovány až po jejich uhrazení dle ustanovení § 23 odstavec 3 písmeno a) bod 6. zákona.

3.6.8 Zánik pohledávek

Nejčastějším zánikem pohledávky je její zaplacení dlužníkem. Úhrada může proběhnout jednorázově nebo ve splátkách. „*Podle ustanovení § 4 odstavce 4 zákona o daních z příjmů je možno z obchodního majetku fyzické osoby vyřadit majetek, tedy i pohledávku v daňové evidenci. Výdaje spojené s touto pohledávkou po jejím vyřazení z obchodního majetku poplatníka fyzické osoby však již nebudou daňově účinné podle § 24 odstavce 1*“ (Hnátek, 2018). Vyřazenou pohledávku nemá účetní jednotka povinnost odúčtovat, dle českého účetního standardu č. 001 v odstavci 2.3.2. je však povinnost vyřazené pohledávky evidovat v podrozvahové evidenci. Zákonné důvody umožňující daňové vyřazení jsou uvedeny v § 24 odstavec 2 písmeno y) zákona o dani z příjmů, ostatní důvody umožňují vyřazení jen účetně. U pohledávky s daňovou opravnou položkou je daňově výhodné vyřazení pohledávky jen do doby promlčení (3 roky).

3.6.9 Opravné položky k pohledávkám

K věrnému zobrazení skutečnosti v účetnictví patří také tvorba opravných položek, pokud zjištěná rizika a znehodnocení majetku, která jsou zjištěna při inventarizaci, opravňují k jejich účtování. Opravné položky se vytvářejí v případech, kdy snížení ocenění majetku v účetnictví není trvalého charakteru. „*K potřebě použít institutu opravných položek dochází v případě, kdy účetní hodnota majetku zachycená na účtech majetku je vyšší než hodnota majetku ve skutečnosti*“ (Brychta, 2018). Opravné položky lze vytvářet k dlouhodobému majetku vč. pozemků, k zásobám, k pohledávkám a k finančnímu majetku. „*Opravná položka k pohledávkám je stanovena v případě, pokud existují objektivní důkazy o tom, že účetní jednotka nebude schopna shromáždit všechny splatné částky podle původních podmínek pohledávek*“ (Everingham, 2008). Českým účetním

standardem č. 005 v části 2. je vymezeno, že opravnými položkami se vyjadřuje přechodné snížení hodnoty majetku za podmínek uvedených v § 55 vyhlášky č. 500/2000. Pokud dojde ke snížení hodnoty majetku trvalému, použije účetní jednotka odpis. „*Účetní jednotka může odepsat pohledávku, která je například promlčená. Je však potřeba vědět, že promlčením pohledávka nezaniká. Proto při odpisu pohledávky na vrub příslušných nákladů se provede účetní záznam na podrozvahové účty*“ (Štohl, 2015). Zákon o daních z příjmů uvádí v § 24 odstavec 2 písmeno y), za jakých podmínek je odpis pohledávek nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Způsob tvorby a výši opravných položek, které jsou daňově uznatelným výdajem (nákladem) podle § 24 zákona o dani z příjmů, upravuje zvláštní zákon. Tím je zákon č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. „*Zákonné opravné položky rozhodně nemůže tvořit fyzická osoba v daňové evidenci*“ (Brychta, 2018). V § 4 odstavci 3 zákona o rezervách je uvedeno: „*Opravné položky slouží ke krytí ztrát z odpisu pohledávek, k nimž jsou vytvořeny, nebo ke krytí rozdílu mezi jmenovitou hodnotou pohledávky a její pořizovací cenou sjednanou při postoupení postupníkovi. Opravné položky se zruší ve stejném období, kdy pominuly důvody, pro které byly vytvořeny.*“ Zůstatek rezerv a opravných položek ke konci období, se převádí do následujícího období.

Zákonné opravné položky (daňově účinné) upravuje § 8, § 8a, § 8b a § 8c zákona o rezervách. V § 8 je upraven postup vytváření opravných položek za dlužníky v insolvenčním řízení. Tyto opravné položky se tvoří jednorázově v případě, kdy dlužník není schopen dostát svým závazkům a to do výše rozvahové hodnoty nepromlčené pohledávky, která je včas přihlášena u insolvenčního soudu, což musí poplatník prokázat. Jedná se o daňově účinnou opravnou položku, kterou musí poplatník evidovat po celou dobu insolvenčního řízení. Po jeho skončení (podle výsledku insolvenčního řízení) se opravná položka zruší a následně se provede odpis pohledávky. V případě jejího popření insolvenčním správcem však bude odpis daňově neúčinný.

V § 8a je upravena tvorba opravných položek k nepromlčeným pohledávkám. Poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, mohou vytvářet opravné položky v případě, že od konce splatnosti pohledávky uplynulo více než

- 18 měsíců až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky
- 30 měsíců až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky

Ustanovení § 8a odstavce 1 platí pro pohledávky splatné od 1. 1. 2014. Pohledávky splatné do 31. 12. 2013 se posuzují podle starší právní úpravy, rozdělují se na podlimitní a nadlimitní (hodnota v okamžiku vzniku nepřesáhla či přesáhla 200 000 Kč), tvorba opravné položky se váže na délku doby, která uplynula od splatnosti pohledávky.

V § 8b je upravena tvorba opravných položek k pohledávkám z titulu ručení za clo. Tento typ opravných položek je méně častým, ale umožňuje tvořit opravné položky z titulu ručení, což obecně není možné.

V § 8c jsou upraveny opravné položky nevýznamným pohledávkám. Poplatník u nepromlčené pohledávky může vytvořit opravnou položku až do výše 100 % její neuhrazené rozvahové hodnoty v případě, že rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku nepřesáhne částku 30 000 Kč, od konce sjednané doby splatnosti pohledávky uplynulo nejméně 12 měsíců, a celková hodnota pohledávek bez příslušenství vzniklých vůči témuž dlužníkovi, u nichž uplatňuje postup podle tohoto ustanovení, nepřesáhne za období, za které se podává daňové přiznání, částku 30 000 Kč. Tato částka je limitem pro každé zdaňovací období samostatně. *„Vyřazení pohledávky do 30 000 Kč lze provést v jeden den: vytvořit opravnou položku, rozpustit opravnou položku a odepsat pohledávku. Je výhodné ji nejpozději (tj. lze i dříve) v roce promlčení odepsat (dle § 24 odstavce 2 písmene y) zákona o daních z příjmů). I pohledávky do 30 000 Kč lze odepisovat podle § 8a nikoliv jen dle § 8c zákona o rezervách“* (Dušek, 2018).

Účetní (daňově neuznatelné) opravné položky může účetní jednotka tvořit dle vlastního uvážení až do výše 100 %. Tyto opravné položky by měly zachytit dle zásady věrného zobrazení a z hlediska principu opatrnosti co nejobjektivnější hodnotu pohledávky, účetní jednotka může na základě podmínek a situace dlužníka již vytvořené účetní opravné položky rozpustit nebo dotvářet. *„Tvorba účetních opravných položek je i přes sebeupřímnější snahu o poctivý obraz účetnictví do značné míry subjektivní kategorií. Naproti tomu tvorba daňových opravných položek je právem, nikoli povinností poplatníka“* (Drbohlav, 2011).

Postup účtování opravných položek upravuje český účetní standard č. 005, kde je v části 4.3. je uvedeno účtování opravných položek ke krátkodobému finančnímu majetku. *„Opravné položky nesmí mít aktivní zůstatek a není možné je tvořit na zvýšení hodnoty majetku. Z toho plyne skutečnost, že účty opravných položek jsou účty pasivní, konkrétně*

pasivní – opravné a jejich zůstatek je vždy na straně DAL“ (Brychta, 2018). V části 4.7. českého účetního standardu č. 005 se uvádí: „V případě, že se při inventarizaci závazků zjistí, že jejich částka je vyšší než jejich výše v účetnictví, nevytvářejí se opravné položky, ale zvýšení se zaúčtuje přímo na účtu závazků se souvztažným zápisem na vrub příslušného účtu nákladů“. Opravné položky se v rozvaze u aktiv vykazují ve sloupci korekce (brutto – korekce – netto). Tvorba opravných položek je vždy na vrub nákladů a zrušení opravných položek ve prospěch nákladů. Zůstatek opravných položek může být jen pasivní (vyjadřuje vždy snížení hodnoty), případné zvýšení hodnoty majetku se neúčtuje.

3.6.10 Odpis pohledávky nedaňový

Odpisování pohledávek se provádí s daňovou účinností nebo může být daňově neúčinné. *„Pokud jsou pohledávky z obchodního styku nedobytné, jsou odepsány“* (Everingham, 2008). Problematika odpisu pohledávek je důležitá zejména na konci roku, kdy účetní jednotky provádí účetní závěrku, inventarizují majetek a závazky, činí další kroky ke stanovení základu daně. *„Odpisy pohledávek připadají v úvahu pouze u poplatníků, kteří vedou účetnictví, poplatníci, kteří vedou daňovou evidenci, pohledávky dále uvedeným způsobem neodpisují. Přesto však některá pravidla mohou aplikovat, a to v případě ukončení činnosti“* (Hnátek, 2018). Daňově neúčinný je odpis pohledávky upravený dle § 25 odstavce 1 písmene z) zákona o daních z příjmů, kdy za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely nelze uznat zejména jmenovitou hodnotu pohledávky. Účetní jednotka může kdykoliv rozhodnout o odpisu pohledávky do nákladů (nedaňově). Obvykle se jedná o situace, kdy je pohledávka nedobytná, její vymáhání (například v rámci soudního řízení) by bylo tak náročné, že náklady by převýšily případný příjem z inkasa této pohledávky. *„Pohledávku odepsanou do nákladů, u které nedošlo k zániku dlužníka, je nutno po jejím odepsání vést na podrozvahových účtech. Dlužník totiž může své závazky plnit, i když jsou promlčené. Touto evidencí má účetní jednotka stále informaci o odpisu pohledávky (daňově účinném či neúčinném) a v případě daňově neúčinného odpisu pohledávky je v následujícím období při jejím inkasu toto prokázat a výnos z takovéto pohledávky vyloučit z obecného základu daně“* (Hnátek, 2018). Podle § 23 odstavce 4 písmene e) zákona o daních z příjmů se do základu daně nezahrnují částky zaúčtované do příjmů (výnosů), pokud přímo souvisejí s výdaji (náklady) neuznanými jako výdaje (náklady) na dosažení, zajištění a udržení

příjmů, a to maximálně do výše těchto neuznaných výdajů (nákladů) a obdobně postupují poplatníci, kteří nevedou účetnictví. Pokud tedy byla pohledávka nedaňově odepsána, je-li následně uhrazena, není již tento příjem předmětem daně z příjmů. Pokud poplatník (účetní jednotka) totiž vedl v době vzniku pohledávky účetnictví, byla tato pohledávka zdaněna při jejím vzniku, tedy při realizaci výnosu.

3.6.11 Odpis pohledávky daňový

Daňová účinnost je upravena v § 24 odstavci 2 písmeno y) zákona o daních z příjmů. Výdaji (náklady) jsou u poplatníků vedoucích účetnictví, jmenovitá hodnota pohledávky nebo pořizovací cena pohledávky nabyté postoupením, vkladem a při přeměně obchodní korporace. Zároveň se předpokládá, že lze k těmto pohledávkám uplatňovat opravné položky nebo se jedná o pohledávky, ke kterým nelze tvořit opravné položky podle zákona o rezervách proto, že od jejich splatnosti uplynulo méně než 18 měsíců a u pohledávek nabytých postoupením i v případě, že se jedná o pohledávky v hodnotě vyšší než 200 000 Kč, ohledně kterých nebylo zahájeno rozhodčí řízení, soudní řízení nebo správní řízení. Zákon o daních z příjmů uvádí v § 24 šest situací, kdy je odpis pohledávky daňově účinný. V bodě 1 je to **pohledávka za dlužníkem, u něhož soud zrušil konkurz pro nedostatek majetku**. Taková pohledávka musela být poplatníkem včas k soudu přihlášena a nebyla soudem popřena. *„Pro jednorázový odpis pohledávky v případě rozhodnutí o zrušení konkurzu pro nedostatek majetku je podstatné ustanovení § 308 insolvenčního zákona, podle kterého insolvenční soud rozhodne i bez návrhu o zrušení konkurzu, zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující“* (Hnátek, 2018).

V bodě 2 se jedná o **pohledávku za dlužníkem, který je v úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledků insolvenčního řízení**. V § 3 zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) je uvedeno, že: *„dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit (platební neschopnost). Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší než 3 měsíců po lhůtě splatnosti.“*

Podle pokynu GFR č. D-22 k § 24 odstavec 2, bod 42. pokynu se výsledkem insolvenčního řízení podle § 24 odstavce 2 písmeno y) bod 2. zákona rozumí nabytí právní moci rozhodnutí o

- zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku podle § 144 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- zrušení konkurzu po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení podle § 308 insolvenčního zákona
- splnění reorganizačního plánu podle § 364 insolvenčního zákona
- splnění oddlužení podle § 413 insolvenčního zákona.

„Nejčastějším případem výsledku insolvenčního řízení je splnění rozvrhového usnesení podle § 308 insolvenčního zákona. Obvykle věřiteli bývá na základě rozvrhového usnesení uhrazena část předmětné pohledávky (přihlášené pohledávky se uspokojují poměrně). Zbývá část pohledávky bude kryta daňovou opravnou položkou vytvořenou v roce přihlášení pohledávky u insolvenčního soudu. Odpis přihlášené pohledávky lze provést nejdříve dnem nabytí právní moci rozvrhového usnesení“ (Hnátek, 2018).

V bodě 3 se jedná o **pohledávku za dlužníkem, který zemřel**. *„S odpisem pohledávky se musí vyčkat až do data pravomocně skončeného dědického řízení. Do jeho skončení není zřejmé, zda pohledávka nebude v rámci dědického řízení uspokojena“ (Hnátek, 2018).*

V bodě 4 se jedná o **pohledávku za dlužníkem, který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou**. Tento případ je obdobný bodu 3, pouze se zde jedná o již neexistující právnickou osobu a není nikdo, po kom by bylo možné pohledávku vymáhat. *„Jsou-li splněny podmínky pro daňově relevantní odpis pohledávky, lze ji odepsat ke dni výmazu dlužníka z obchodního rejstříku“ (Hnátek, 2018).*

V bodě 5 se jedná o **pohledávku za dlužníkem, na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby**. *„Pohledávku lze odepsat ke dni pravomocného rozhodnutí o ukončení dražby na majetek, ke kterému se pohledávka vázala. Daňově uznatelná bude ta část pohledávky, která nebyla uspokojena z výtěžku dražby“ (Hnátek, 2018).*

V bodě 6 se jedná o **pohledávku za dlužníkem, jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této**

exekuce. *„Pohledávku může podnikatel odepsat ke dni pravomocného rozhodnutí o ukončení exekuce na majetek, ke kterému se pohledávka vázala. Daňově uznatelná bude ta část pohledávky, která nebyla uspokojena z výtěžku exekuce“* (Hnátek, 2018).

Odpis pohledávek, ke kterým byly vytvořeny zákonné opravné položky v souladu se zákonem o rezervách, je daňově účinným nákladem do výše kryté zákonnou opravnou položkou, případná zbylá část pohledávky je nákladem daňově neúčinným. *„Při odpisu pohledávky, která je kryta zákonnou opravnou položkou, se pohledávka odepíše do daňových nákladů a současně se rozpustí zákonná opravná položka. Tyto účetní zápisy jsou tak daňově neutrální“* (Hnátek, 2018).

Na fyzické osoby, které vedou daňovou evidenci, se vztahuje výše citovaný § 24 odstavec 2 písmeno y) zákona o daních z příjmů – poplatník nezdaňuje veškeré pohledávky, ale zdaňuje pouze příjmy (uhrazené pohledávky). *„Neuhrazené pohledávky zdaní až při případném ukončení podnikatelské činnosti, kdy upraví základ daně v souladu s ustanovením § 23 odstavec 8 zákona o daních z příjmů“* (Hnátek, 2018).

3.6.12 Daňové dopady z pohledu DPH

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 o DPH. V účetnictví je DPH účtována na rozvahovém účtu 343, který používají pouze registrovaní plátcí DPH. Dle § 6 odstavec 1 zákona č. 235/2004 Sb. o DPH se: *„plátcem stane osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 1 000 000 Kč“*. Neplátce o této dani neúčtuje, protože DPH na vstupu je součástí pořizovací ceny majetku a služeb, na výstupu DPH vůči odběratelům nemůže uplatňovat. Zůstatek tohoto účtu může být na straně MD a straně DAL, závisí na tom, zda poplatníkovi vznikl nadměrný odpočet (převaha daně na vstupu), tedy daňová pohledávka vůči finančnímu úřadu, nebo vlastní daňová povinnost (převaha daně na výstupu), tedy daňový závazek, který je poplatník povinen uhradit nejpozději do 25. dne po skončení zdaňovacího období na účet finančního úřadu zároveň s podáním přiznání k DPH. Porovnáním daně na vstupu a na výstupu v daňovém přiznání (měsíčně, popř. čtvrtletně) se zjistí konkrétní výše daňové pohledávky nebo závazku. V § 105 odstavec 1 zákona č. 235/2004 o DPH je uvedeno: *„Vznikne-li v důsledku vyměření nadměrného odpočtu vratitelný přeplatek vyšší než 100 Kč, vrátí se plátcí bez žádosti do 30 dnů od vyměření nadměrného odpočtu.“*

3.6.13 Přenesená daňová povinnost u DPH

Od roku 2011 byl zaveden z důvodu boje proti daňovým podvodům na základě směrnice Rady 2006/112/ES režim přenesené daňové povinnosti, který se uplatňuje pouze mezi plátcí DPH při poskytnutí plnění v tuzemsku (místo plnění je v ČR). Tento režim upravuje zákon č. 235/2004 o DPH v §§ 92a – 92f a je aplikován na zákonem definovaná plnění. Tomuto režimu podléhá např. poskytnutí stavebních a montážních prací, dodání zlata, dodání nemovitých věcí, dodání vybraného zboží uvedeného v přílohách č. 5 (odpad a šrot) a č. 6 (povolenky na emise, mobilní telefony, dodání plynu a elektřiny, kovy, obiloviny a technické plodiny a další) zákona o DPH. Na dodání zemědělských komodit, jejichž celková částka nepřekročí 100 000 Kč, se přenos daňové povinnosti nevztahuje.

Přenesená daňová povinnost (reverse charge) je založena na principu, že v případě poskytnutí služeb nebo dodání zboží nepřiznává DPH dodavatel, ale odběratel. Ten má zároveň možnost si uplatnit nárok na vrácení DPH. Dodavatel (poskytovatel plnění) vystaví fakturu na částku plnění, na které nebude vyčísleno DPH, ale pouze sazba. K té je doplněna věta, že výši DPH je povinen doplnit a priznat příjemce plnění (odběratel). Dodavatel tedy o DPH vůbec neúčtuje. Odběratel (příjemce plnění) doplní na fakturu výši a sazbu DPH (provede samovyměření) a zaúčtuje DPH na stranu MD účtu 343. Zároveň při uplatnění DPH zaúčtuje tu samou částku DPH na stranu DAL účtu 343. Výsledek účtování je vzhledem k tomu, že obě částky jsou shodné, nula.

3.7 Závazky

Závazek dlužníka vzniká současně s pohledávkou věřitele. Při platbě tak současně zanikne závazek i pohledávka. Definice závazků je mnoho a každá vystihuje různé podmínky vzniku závazku. Nejčastěji se však jedná o závazky z obchodního styku. „Nový občanský zákoník zavedl prostřednictvím § 1721 vedle termínu „závazek“ také termín „dluh“ s tím, že je tím míněn vlastní finanční tok (konkrétní dlužná částka). Termín „závazek“ by měl být použit spíše v souvislosti s vyjádřením právního vztahu mezi věřitelem a dlužníkem“ (Brabec, 2016).

Dluh označuje povinnost splnit závazek, oprávnění věřitele požadovat od dlužníka vyrovnání dluhu, tedy plnění a povinnost dlužníka, aby dluh vyrovnal. Dluh je budoucí ekonomická oběť – současná povinnost převést v budoucnu majetek nebo poskytnout službu, je výsledkem minulých událostí. Dluh je tedy určitá peněžní částka, ale může jít

i o povinnost jiného plnění. Dluh vzniká na základě nějakého právního titulu, např. nákupem s odloženou splatností nebo půjčkou. „*Základní charakteristikou závazku je, že podnik má současnou povinnost nebo odpovědnost jednat určitým způsobem. Závazky mohou být právně vymahatelné v důsledku závazné smlouvy nebo zákonem stanoveného požadavku*“ (Dvořáková, 2011).

Podle splatnosti lze rozdělit závazky na dlouhodobé a krátkodobé. „*Dlouhodobé závazky mají lhůtu splatnosti sjednanou při jejich vzniku delší než jeden rok, bývají reprezentovány dlouhodobými bankovními úvěry, vydanými dluhopisy, zápůjčkami. Krátkodobé závazky mají splatnost sjednanou při jejich vzniku do jednoho roku, jsou to nejčastěji závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům, státnímu rozpočtu*“ (Skálová, 2018). Závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům, finančním úřadům, institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, bankovní úvěry patří k cizím zdrojům financování.

Evidence závazků je vedena v knize závazků (knize přijatých faktur), kde jsou evidovány jednotlivé závazky pro každého dlužníka zvlášť obdobně jako v knize faktur vydaných. Souhrn neuhrazených faktur přijatých (částka zjištěná na základě součtu z knihy faktur přijatých) se musí shodovat se zůstatkem účtu 321 – Dodavatelé.

3.7.1 Oceňování závazků

V § 25 odstavci 1 písmeno n) zákona o účetnictví je uvedeno, že závazky se oceňují jmenovitou hodnotou. V § 26 odstavec 2 zákona o účetnictví je obsaženo ustanovení související s inventarizacemi: „*pokud se při inventarizaci zjistí, že hodnota závazků je vyšší, popřípadě i nižší než jejich výše v účetnictví, uvedou se závazky v účetnictví a v účetní závěrce v tomto zjištěném ocenění*“.

3.7.2 Zajištění a utvrzení dluhu

Zajištění a utvrzení dluhu je upraveno v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb.:

- zajištění dluhu ručením v § 2010
- zajištění dluhu finanční zárukou v § 2018
- zajišťovací převod práva v § 2029
- utvrzení dluhu smluvní pokutou v § 2040
- utvrzení dluhu uznáním dluhu v § 2048

„Uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá. Placení úroků se považuje za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí. Plní-li dlužník dluh zčásti, má částečné plnění účinky uznání zbytku dluhu, lze-li z okolností usoudit, že tímto plněním dlužník uznal i zbytek dluhu. Uvedená fikce uznání dluhu však není použitelná, je-li zajištěný dluh (pohledávka věřitele) promlčen“ (Pohl, 2015).

3.7.3 Změny v obsahu závazků

V § 1901 občanského zákoníku se uvádí: *„Stranám je na vůli ujednat si změnu svých práv a povinností.“* Toto ujednání vyžaduje písemnou formu, pokud byl i původní závazek zřízen v písemné formě, nebo činí-li se o právu již promlčeném (§ 1906). Dle zákona to může být buď novací, nebo narovnáním. Novace je upravena v § 1902: *„Dohodou o změně obsahu závazku se dosavadní závazek ruší a nahrazuje se novým závazkem. Může-li však dosavadní závazek vedle nového obstát, má se za to, že nebyl zrušen.“* Narovnáni pak upravuje § 1903 – § 1905.

3.7.4 Kontrola závazků

Kontrola závazků by měla být dle Müllerové (2007) zaměřena zejména na to, zda:

- veškeré nákupy jsou prováděny na základě schválených objednávek
- u nesplněných objednávek je kontrolován termín dodání a jsou urgovány
- je dodržována evidence dle časové řady přijatých faktur a dobropisů
- je zajištěna správná likvidace faktur z hlediska jejich formální a věcné správnosti
- jsou srovnávány a párovány přijaté faktury s objednávkami
- je zajištěna správnost přepočtu devizových faktur na českou měnu

„Jedním z problémů pozdních úhrad faktur je čekání na schválení. Tento problém je zapříčiněn pozdním schvalováním dodavatelských faktur od osob, které jsou oprávněny tyto faktury schvalovat, ale neučiní tak v řádném termínu. Tím se platby opozdí, což může vést k účtování penalizačních úroků, popř. nevznikne nárok na smluvní slevu za včasnou platbu“ (Bragg, 2013). Procesy společnosti by měly být nastaveny tak, aby byl schvalovací proces co nejjednodušší, pokud je povolen nákup položky nebo služby, měla by být povolená (schválená) objednávka dostatečným podkladem pro zaplacení faktury.

3.7.5 Zánik závazků

Závazky mohou zaniknout několika způsoby. Nejčastějším zánikem je splnění závazku, tedy řádné plnění, které je upraveno v § 1908 až § 1980 občanského zákoníku. V § 1908 se uvádí: „*Splněním dluhu závazek zaniká. Dlužník musí dluh splnit na svůj náklad a nebezpečí řádně a včas*“. Jiné způsoby zániku závazků dle občanského zákoníku:

- dohoda (dle § 1981): „*Stranám je na vůli ujednat si zánik závazku, aniž bude zřízen závazek nový*“.
- započtení (dle § 1982 – 1991): viz samostatná kapitola 3.9 této diplomové práce
- odstupné (dle § 1992): „*Ujednají-li si strany, že jedna z nich může závazek zrušit zaplacením odstupného, ruší se závazek zaplacením odstupného obdobně jako při odstoupení od smlouvy*“.
- splynutí (dle § 1993 a § 1994): „*Splyne-li jakýmkoli způsobem právo s povinností v jedné osobě, zaniknou právo i povinnost*“.
- prominutí dluhu (dle § 1995 - § 1997): „*Promine-li věřitel dlužníku dluh, má se za to, že dlužník s prominutím dluhu souhlasí, pokud neprojevil bez zbytečného odkladu nesouhlas výslovně nebo plněním dluhu*“.
- výpověď (dle § 1998 - § 2000): „*Závazek lze vypovědět, ujednají-li si to strany nebo stanoví-li to zákon. Je-li závazek vypovězen, zaniká uplynutím výpovědní doby*“.
- odstoupení od smlouvy (dle § 2001 - § 2005): „*Od smlouvy lze odstoupit, ujednají-li si to strany, nebo stanoví-li tak zákon. Poruší-li strana smlouvu podstatným způsobem, může druhá strana bez zbytečného odkladu odstoupit*“.
- následná nemožnost plnění (dle § 2006 - § 2008): „*Stane-li se dluh po vzniku nesplnitelným, zaniká závazek pro nemožnost plnění. Plnění není nemožné, lze-li dluh splnit za ztížených podmínek, s většími náklady, s pomocí jiné osoby nebo až po určené době*“.
- smrt dlužníka nebo věřitele (dle § 2009): „*Smrtí dlužníka povinnost nezanikne, ledaže jejím obsahem bylo plnění, které mělo být provedeno osobně dlužníkem. Smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li plnění omezeno jen na jeho osobu*“.

Dle českého účetního standardu č. 019 bod 4.1.3.: „*Právně zaniklé dluhy se zaúčtují na příslušný účet ostatních výnosů (s výjimkou např. splnění, splynutí, započtení, novace, narovnání, pokud jde o stejné částky (případný rozdíl se zaúčtuje do výnosů))*“. Vyřazené dluhy není povinnost evidovat v podrozvahové evidenci. Na vůli účetní jednotky je, zda

bude evidovat promlčené závazky (promlčecí lhůta 3 roky), účetní jednotka nemá povinnost tento promlčený dluh odúčtovat. Pokud se dluhy týkaly daňových nákladů, vždy se zaúčtují do daňových výnosů.

3.7.6 Daňové dopady

Režim dodanění neuhrazených závazků upravuje zákon o daních z příjmů. Výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji se zvyšuje dle zákona o daních z příjmů § 23 odstavec 3 písmeno a) bod 12.: *„o výši dluhu zachyceného v rozvaze, který zanikl jinak než splněním, započtením, splynutím práva s povinností u jedné osoby, dohodou, kterou se dosavadní dluh nahrazuje dluhem novým stejné hodnoty, nebo narovnáním, pokud nebyla podle právních předpisů upravujících účetnictví zúčtována ve prospěch výnosů nebo se o tuto výši dluhu nezvyšuje výsledek hospodaření podle bodu 9, toto se nevztahuje na dluh, z jehož titulu vznikl výdaj (náklad), ale je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, jen pokud byl zaplacen“*. Další pak upravuje § 23 odstavec 3 písmeno a) bod 9. zákona o daních z příjmů. Dodanění se netýká toho, kdo je v úpadku, netýká se úvěrů, půjček, záloh, penále, dohadných položek pasivních, rezerv. Týká se nákladových dluhů po splatnosti 36 měsíců a dluhů promlčených. V případě, že jsou dluhy následně uhrazeny, lze provést oddanění, tedy výsledek hospodaření snížit dle § 23 odstavec 3 písmeno c) bodu 6 o: *„hodnotu dluhu zaniklého splněním, započtením nebo splynutím, o kterou byl zvýšen výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji podle písmene a) bodu 11“*. Pokud se hodnota dluhu změní vlivem změny kursu, neovlivní to následné dodanění ani oddanění.

3.8 Účtování pohledávek a závazků

„Při styku účetní jednotky s okolím vznikají často vztahy pohledávek a závazků, které se zúčtovávají a uhrazují“ (Blechová, 2005). V účetnictví je ke sledování pohledávek a závazků určena účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy, v účtové třídě 2 jsou to pouze krátkodobé úvěry a finanční výpomoci, částečně i v účtové třídě 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky.

Český účetní standard č. 017 se zabývá zúčtovacími vztahy. Jsou zde zařazeny aktivní i pasivní rozvahové položky. V rámci aktivních jsou zařazeny součtové položky:

- **Pohledávky za upsaný základní kapitál** (označení rozvahové položky: A.)
- **Dlouhodobé pohledávky** (označení rozvahové položky: C.II.1.)
- **Krátkodobé pohledávky** (označení rozvahové položky: C.II.2.)
- **Časové rozlišení** (označení rozvahové položky: D.I.)

„Od roku 2018 je nezbytné stanovit, jakým způsobem bude účetní jednotka vykazovat časové rozlišení aktiv a pasiv v rozvaze. Novela účetních předpisů dává účetním jednotkám možnost volby při vykazování položek časového rozlišení“ (časopis Účetnictví 5/2018). Znamená to, že účetní jednotka sama rozhodne, zda použije dosavadní způsob a bude vykazovat časové rozlišení v aktivech rozvahy (pohledávky) v položce *D. Časové rozlišení aktiv* a v pasivech rozvahy v položce *D. Časové rozlišení aktiv*, pokud je tento způsob vykazování v aktivech, musí být shodný způsob použit i v pasivech. V případě, že se účetní jednotka rozhodne k použití nové možnosti, bude časové rozlišení vykazováno v nové položce *C.II.3. Časové rozlišení aktiv* a rozlišení v pasivech rozvahy (závazky) je vykazováno v položce *C.III. Časové rozlišení pasiv*. Kombinovat oba způsoby nelze a účetní jednotka si způsob vykazování musí zvolit nejpozději k rozvahovému dni. „Je nezbytné upozornit, že navrhovaný způsob vykazování nemění postupy účtování o časovém rozlišení ani jeho oceňování“ (časopis Účetnictví 5/2018).

Na straně pasiv z dlouhodobých závazků je v Českém účetním standardu č. 017 pouze položka C.I.9.2. Dohadné účty pasivní. Ostatní dlouhodobé závazky jsou obsahem Českého účetního standardu č. 018 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky.

3.8.1 Účtová skupina 23 – Krátkodobé úvěry

Do účtové skupiny 23 – patří krátkodobé závazky k úvěrovým institucím:

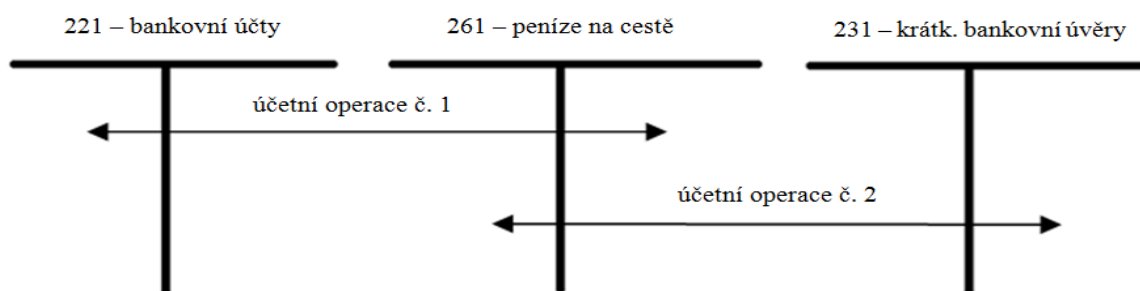
- účet 231 – Krátkodobé bankovní úvěry: krátkodobý úvěr s dobou splatnosti 1 rok a kratší, překlenovací úvěr, kontokorentní úvěr, revolvingový úvěr apod.
- účet 232 – Eskontní úvěry: poskytnutí eskontního úvěru bankou, úvěr je pak uhrazen zaplacením směnky

Úvěr představuje peněžní prostředky, které banka půjčí na základě smlouvy o poskytnutí úvěru podniku. Je to dluh firmy, který zakládá povinnost jeho splacení do určitého data, vč. úroků, popř. poplatků. Zápůjčka od jiných podnikatelů nebo občanů na rozdíl od bankovního úvěru může být i bezúročná. Hlavní typy krátkodobých bankovních úvěrů v současnosti jsou krátkodobý (běžný) bankovní úvěr – může být čerpán

jednorázově nebo opakovaně, kontokorentní úvěr – přečerpání stav účtu do povoleného záporného zůstatku, eskontní úvěr – odkoupení směnky před dobou její splatnosti.

Příklad a schéma účtování (účet 231): při poskytnutí úvěru vznikne bance (poskytovateli úvěru) pohledávka za dlužníkem, kterou bude účetní jednotka (dlužník) splácet do doby splatnosti (nejvýše 1 rok), poskytnutí úvěru znamená pro dlužníka vznik závazku vůči bance. Účetní jednotka zaúčtuje na základě výpisu z běžného účtu a výpisu z úvěrového účtu příjem peněžních prostředků na běžný účet (MD 221), podvojně DAL 261 (*Peníze na cestě*), zároveň vznik krátkodobého závazku (MD 261 a DAL 231). V případě, že banka poskytne úvěr formou přímého čerpání (dlužník předkládá přímo faktury k proplacení bance a ta je hradí rovnou dodavatelům), je účtování úhrady MD 321 a DAL 231. Součástí splátek bance jsou zpravidla úroky (nákladové), účtují se MD 562 a DAL 221.

Schéma 1 Účtování o krátkodobém úvěru

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	výpis z běžného účtu	poskytnutí úvěru
2	výpis z úvěrového účtu	poskytnutí úvěru

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 1 Účtování o krátkodobých úvěrech

Účetní případ	MD	DAL
Přidělení bankovního úvěru	261	231
Připsání peněz na běžný účet	221	261
Poskytnutí úvěru bankou poukázáním peněz na běžný účet	221	231
Poskytnutí úvěru zaplacením faktury přímo dodavatelům	321	231
Splácení úvěru bance (běžný účet)	261	221
Splácení úvěru bance (úvěrový účet)	231	261
Eskontní úvěr – poskytnutí	221	232
Úhrada eskontního úvěru v okamžiku úhrady směnky	232	313
Úhrada eskontního úvěru v případě neuhrazení směnky	232	221

Zdroj: vlastní úprava dle Skálová (2018)

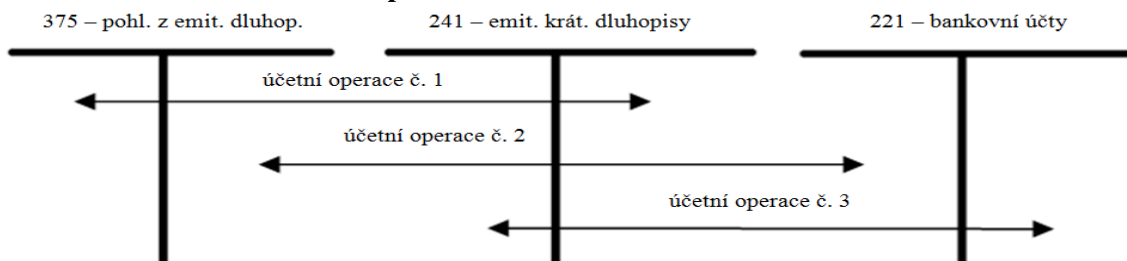
3.8.2 Účtová skupina 24 – Krátkodobé finanční výpomoci

Do účtové skupiny 24 patří krátkodobé závazky (zápůjčky) poskytnuté účetní jednotce jinými osobami než bankami:

- účet 241 – Emitované krátkodobé dluhopisy: účtuje se zde emise krátkodobých dluhopisů, jejich úhrada emitentem apod.
- účet 249 – Ostatní krátkodobé finanční výpomoci: účtuje se zde o krátkodobých půjčkách od jiných subjektů, než jsou banky, kromě půjček od společníků

Příklad a schéma účtování (účet 241): při vydání emise krátkodobých dluhopisů se účetní jednotka snaží získat potřebný kapitál, jedná se tedy o specifickou formu získání úvěru. Odměna za vložené peníze investorem je rozdíl mezi cenou dluhopisu prodejní a cenou nominální, dluhopis investor kupuje za nižší cenu, než je nominální cena dluhopisu. Tento výnos investora je zároveň nákladem emitenta za půjčené peníze. Emitentovi (vydavateli dluhopisu) vydáním emise vznikne závazek, investorovi, vznikne pohledávka za emitentem, která je splatná při zralosti tohoto cenného papíru. Možností je také výměna dluhopisů za vlastní akcie. Účetní jednotka zaúčtuje na základě emise dluhopisů pohledávku za investory z emise dluhopisů MD 375 a DAL 241. Platba investora bude zaúčtována MD 221 (příjem peněžních prostředků na běžný účet) a DAL 375. V době splatnosti dluhopisu je účtování úhrady emitentem investorovi MD 241 a DAL 221 (výdej peněžních prostředků). V případě výměny dluhopisů za vlastní akcie je účtování MD 241 a DAL 411 (*Základní kapitál*), přes účet 419 (*Změny vlastního kapitálu*).

Schéma 2 Účtování o dluhopisech

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	pohledávka za investorem	emise krátkodobých dluhopisů
2	výpis z běžného účtu	platba investora za nákup dluhopisů
3	závazek vůči investorovi	zpětný odkup dluhopisů

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 2 Účtování o krátkodobých finančních výpomocích

Účetní případ	MD	DAL
Vydané dluhopisy krátkodobé (emise)	375	241
Splacení dluhopisů (úhrada emitentem)	241	221
Výměna dluhopisů za vlastní akcie	241	411
Přijaté krátkodobé finanční výpomoci od třetích osob	221	249
Vrácení krátkodobé finanční výpomoci od třetích osob	249	221

Zdroj: vlastní úprava dle Jindrák (2014)

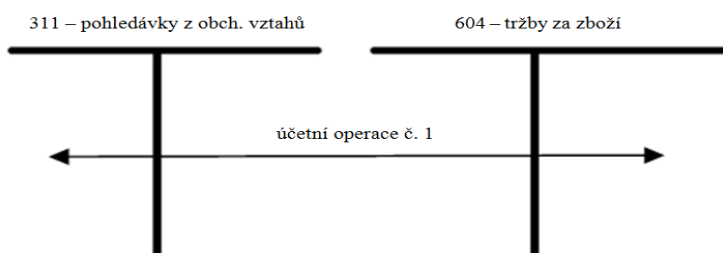
3.8.3 Účtová skupina 31 – Pohledávky krátkodobé i dlouhodobé

Do účtové skupiny 31 patří:

- účet 311 – Pohledávky z obchodních vztahů: pohledávky za odběrateli krátkodobé i dlouhodobé, vč. reklamací, pokud nepřesahují do dalšího účetního období
- účet 313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry: účtuje se zde v případech, kdy věřitel postoupí směnku bance za účelem získání peněz před splatností, tedy směnky předané bance nebo spořitelnímu a úvěrnímu družstvu k proplacení do doby splatnosti směnky, jiné cenné papíry předané k eskontu
- účet 314 – Poskytnuté zálohy dlouhodobé a krátkodobé: poskytnuté zálohy a závdavky dodavatelům před splněním smlouvy ze strany dodavatele
- účet 315 – Ostatní pohledávky: ostatní pohledávky z obchodních vztahů, například reklamace vůči dodavatelům, nárok na záruční paušál při převzetí závazků za záruční opravy

Příklad a schéma účtování (účet 311): při vystavení faktury odběrateli je účtováno MD 311 a DAL podle druhu výnosu (např. účet 601 při tržbě za vlastní výrobky, účet 602 za služby a účet 604 za zboží), úhrada faktury pak podvojným zápisem MD 221 nebo 211 (příjem peněžní částky na běžný účet nebo do pokladny) a DAL 311 (není brán zřetel na DPH). Pokud je faktura vystavená v jiné, než v české měně, může vzniknout kursový rozdíl. Faktura je při vystavení přepočtena na měnu českou a při úhradě opět, je-li přepočtená úhrada v Kč vyšší, než částka fakturovaná, vznikne kursový zisk (MD 311 a DAL 663), je-li tomu naopak, vznikne kursová ztráta (MD 563 a DAL 311). Obdobně se účtuje při přepočtu cizí měny k rozvahovému dni.

Schéma 3 Účtování o pohledávkách

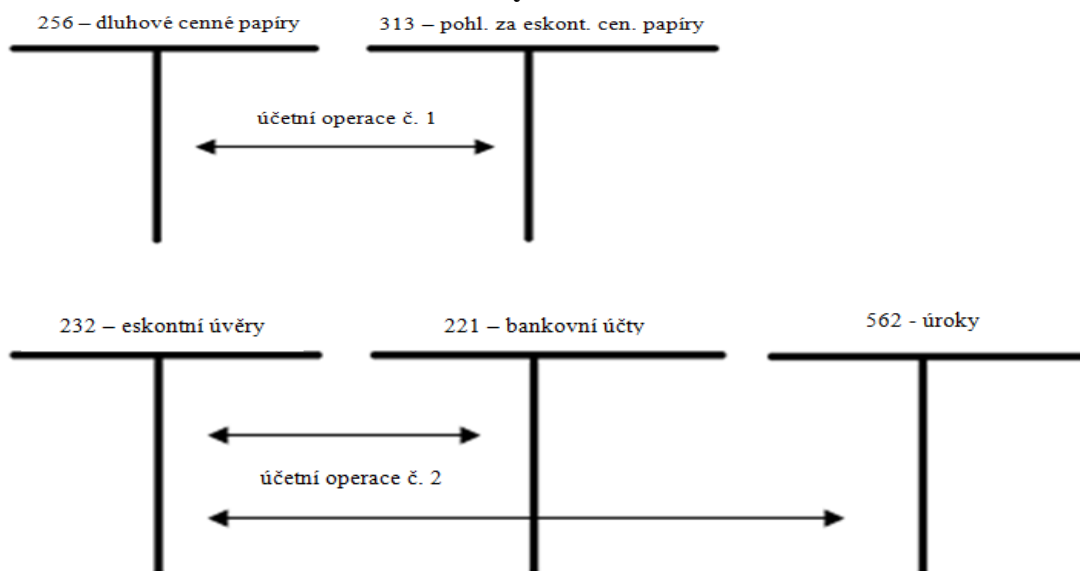

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	faktura vydaná	prodej zboží

Zdroj: vlastní zpracování

Příklad a schéma účtování (účet 313): v případě, že účetní jednotka (věřitel) nečeká na splatnost směnky, může ji předat k eskontu bance, banka na základě předložené směnky poskytne eskontní úvěr (účtování MD 313 a DAL 232). Ten je účetní jednotce poskytnut v částce snížené o úrok, který si banka za poskytnutí tohoto úvěru účtuje (účtování MD 562 a DAL 313). Jakmile je směnka uhrazena (k datu splatnosti), je tím uhrazen zároveň poskytnutý eskontní úvěr (účtování MD 232 a DAL 313). V případě neuhrazení směnky dlužníkem banka směnku vrátí věřiteli a požaduje zaplacení úvěru po něm.

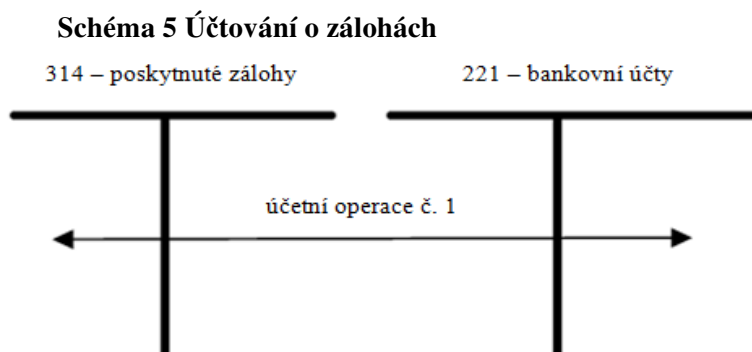
Schéma 4 Účtování o eskontu směnky

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	vnitřní účetní doklad	eskont směnky bance
2	výpis z běžného účtu	poskytnutí úvěru při předložení směnky

Zdroj: vlastní zpracování

Příklad a schéma účtování (účet 314): účetní jednotka může poskytnout svému dodavateli zálohu na provedení díla, tato záloha se stane pohledávkou za dodavatelem, neboť ještě nedošlo ke splnění dle smlouvy. Poskytnutí zálohy se účtuje podvojným zápisem MD 314 a DAL 221, popř. 211 (vydání peněžní částky bankovním převodem nebo v hotovosti). Po splnění díla, vystavení faktury a vyúčtování poskytnuté zálohy účetní jednotkou dodavateli bude zaúčtováno MD 321 a DAL 314.

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	výpis z běžného účtu	poskytnutí zálohy před splněním díla

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3 Účtování o pohledávkách

Účetní případ	MD	DAL
Faktura vydaná za výrobky, služby, zboží	311	601, 602, 604
Úhrada pohledávky hotově, bankovním převodem	211, 221	311, 315
Poskytnutá záloha na dodávku díla	314	211, 221
Vyúčtování poskytnuté zálohy dodavateli po splnění díla	321	314

Zdroj: vlastní úprava dle Jindrák (2014)

Tabulka 4 Účtování o cizoměnových pohledávkách

Účetní případ	MD	DAL
Přepočet pohledávky k rozvahovému dni (kursový zisk)	311	663
Přepočet pohledávky k rozvahovému dni (kursová ztráta)	563	311
Přepočet pohledávky k okamžiku odpisu (kursový zisk)	311	663
Přepočet pohledávky k okamžiku odpisu (kursová ztráta)	563	311

Zdroj: vlastní úprava dle Müllerová (2018)

3.8.4 Účtová skupina 32 – Závazky krátkodobé

Do účtové skupiny 32 patří:

- účet 321 – Dodavatelé (závazky z obchodních vztahů): slouží k evidenci závazků (dluhů) vůči dodavatelům z obchodních vztahů

- účet 322 – Směnky k úhradě: směnky vlastní a akceptované směnky cizí při jejich použití k uspokojení dluhu vůči dodavateli, kde směnečný závazek pro účetní jednotku je jeden rok a kratší, směnky jsou zde jako úvěrový platební prostředek z hlediska dlužníka, tedy vystavené krátkodobé směnky na krytí vlastních závazků účetní jednotky
- účet 324 – Přijaté provozní zálohy: krátkodobé zálohy a závdavky od odběratelů před splněním závazků vůči odběratelům
- účet 325 – Ostatní závazky: ostatní krátkodobé závazky z obchodních vztahů, například uplatněné reklamace odběratelem, dluh vůči obchodnímu partnerovi, který přebírá záruční závazky za podané výkony (z poskytování záručního paušálu)

Závazky z obchodního styku jsou nejběžnějšími závazky obchodních korporací, protože vznikají právě při jejich činnosti. Dodavatel vyfakturuje dodávku zboží, výrobků či služeb a odběrateli vznikne povinnost tuto fakturu zaplatit. *„K vypořádání současného závazku může dojít různými způsoby – např. peněžní úhradou, převodem jiných aktiv, poskytnutím služeb, nahrazením stávajícího závazku závazkem jiným (úhrada dluhu vůči dodavateli z bankovního úvěru), kapitalizací závazku (přeměnou závazku na vlastní kapitál, z původního věřitele se stává spoludávatel)“* (Dvořáková, 2011).

Z pohledu finančního řízení podniku je dodavatelem poskytnut odběrateli vlastně krátkodobý neúročný úvěr, zpravidla se jedná o splatnost 14 dní, ale může být i delší. *„Délka časového období pro poskytnutí obchodního úvěru je velmi různorodá a závisí na typu dodávek, situaci na daném trhu, obvyklých obchodních podmínkách nebo na vyjednávací síle podniku a jeho obchodních partnerů. Z hlediska nákladů na kapitál je obchodní úvěr považován za levný finanční zdroj, protože se zpravidla poskytuje bezúročně“* (Landa, 2008). Úročení přichází v úvahu v situacích, kdy odběratel svůj dluh nesplatí, nebo ho splatí po jeho splatnosti. Úrok z prodlení pak může dodavatel po odběrateli vymáhat podle uzavřené kupní smlouvy nebo popř. podle zákona.

Směnka je dlužným cenným papírem obsahujícím závazek směnečného dlužníka uhradit věřiteli peněžní částku. Směnky dělíme podle osoby dlužníka na směnky vlastní a směnky cizí. *„Vlastní směnka obsahuje slib dlužníka zaplatit věřiteli uvedenou částku. Naproti tomu u cizí směnky vystavce směnky přikazuje někomu jinému – třetí osobě, aby zaplatila místo něj svému věřiteli stanovenou částku“* (Hruška, 2019). Právní úprava je uvedena v zákoně směnečném a šekovém č. 191/1950 Sb.

Směnky můžeme dále rozdělit na:

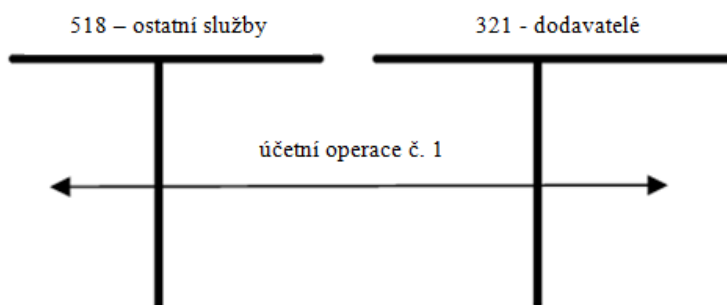
- směnky nakoupené jako cenný papír, jejichž vystavení nesouvisí s běžnou provozní činností účetní jednotky a slouží například k uložení volných peněžních prostředků. Účtuje se o nich na účtech účtové skupiny 06 – Dlouhodobý finanční majetek a 25 – Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek
- směnky vystavené v souvislosti s řešením pohledávko-závazkových vztahů – jedná se o směnky (platební prostředky), které jsou vystavované za účelem řešení zejména platebních vztahů z běžné činnosti. Směnkou je závazek buď uhrazen, nebo prostřednictvím směnky je závazek placen. Pořizovací cenou je hodnota pohledávky. O směnkách k inkasu se účtuje na účtech účtové skupiny 31 – Pohledávky, o směnkách k úhradě na účtech účtové skupiny 32 – Závazky
- směnky jako zajišťovací prostředek – účtuje se o nich na podrozvahových účtech

„Směnky jsou cenným papírem a oceňují se pořizovacími cenami“ (Skálová, 2018).

Chce-li remitent (majitel směnky, směnečný věřitel) získat peníze dříve, než je směnka splatná, může ji předložit bance a získat tak eskontní úvěr. Banka poskytne věřiteli úvěr, dlužník pak zaplatí přímo bance, ale v případě, že by nezaplatil, banka směnku vrátí. *„Finanční zisk z těchto operací je dán rozdílem mezi hodnotou úroku ze směnky a nákladovými úroky hrazenými bance (rozdíl mezi směnečnou pohledávkou a hodnotou eskontního úvěru)“ (Skálová, 2018).*

Příklad a schéma účtování (účet 321): při přijetí faktury od dodavatele je účtováno na straně MD podle druhu nákladu (například účet 111, popř. 501 při pořízení materiálu, nebo účet 131, popř. 504 při pořízení zboží, nebo účet 518 při dodání služeb a další) a DAL 321, úhrada faktury pak podvojným zápisem MD 321 a DAL 221 nebo 211 (výdej peněžní částky z běžného účtu, popř. hotově z pokladny) – v tomto případě není brán zřetel na DPH. Pokud je faktura přijatá v jiné, než v české měně, může vzniknout kursový rozdíl. Přijatá faktura je při přijetí přepočtena na měnu českou a při úhradě opět, je-li přepočtená úhrada v Kč nižší, než částka fakturovaná, vznikne kursový zisk (účtování MD 321 a DAL 663), je-li tomu naopak, vznikne kursová ztráta (účtování MD 563 a DAL 321).

Schéma 6 Účtování o závazcích

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	faktura přijatá	nákup služeb

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5 Účtování o závazcích

Účetní případ	MD	DAL
Faktura přijatá za materiál, energie, zboží, služby	111, 501, 502, 504, 518	321
Úhrada závazku hotově, bankovním převodem	321, 325	211, 221
Úhrada vlastní a akceptované směnky cizí	322	221
Přijatá záloha	211, 221	324
Závazek při poskytnutí záručního paušálu	381	325

Zdroj: vlastní úprava dle ČÚS č. 017

Tabulka 6 Účtování odpisu pohledávek a závazků v cizí měně

Účetní případ	MD	DAL
Odpis pohledávky	546	311
Odpis závazku (dluhu)	321	648
Kursová ztráta	563	311
Kurový zisk	311	663

Zdroj: vlastní úprava dle Interpretace Národní účetní rady I-21

3.8.5 Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

Do účtové skupiny 33 patří:

- účet 331 – Zaměstnanci: dluhy z pracovněprávních vztahů včetně sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění k zaměstnancům, popřípadě jiným fyzickým osobám (s výjimkou dluhů ke společníkům ze závislé činnosti), a jejich zúčtování, tedy celkové mzdy přiznané zaměstnavatelem zaměstnanci
- účet 333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům: různé dluhy vůči zaměstnancům, např. nárok zaměstnanců na náhradu cestovních výdajů
- účet 335 – Pohledávky za zaměstnanci: různé pohledávky za zaměstnanci, např. poskytnuté zálohy na cestovní výdaje, zálohy k vyúčtování, uplatnění náhrady

za zaměstnanci z titulu způsobených mank a škod, vše však pouze ve vztahu k zaměstnancům, ne pro zúčtování pracovněprávních vztahů společníků

- účet 336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění: dluhy ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, jak ze zákonné výše, tak z dobrovolného plnění, nároky na výplaty sociálních dávek se souvztažnými zápisy ve prospěch příslušných účtů závazků vůči zaměstnancům z pracovněprávních vztahů i příslušných účtů, závazky ke společníkům a členům družstev

Vyúčtování mezd se provádí za mzdové období (kalendářní měsíc) a je odměnou za práci zaměstnanců. Na základě výplatní listiny je provedeno zúčtování mezd, z hrubé mzdy zaměstnanců je provedena srážka zdravotního a sociálního pojištění, daně a čistá mzda se stává závazkem zaměstnavatele vůči zaměstnancům. Zároveň vznikne i závazek zaměstnavatele vůči správě sociálního zabezpečení, zdravotním pojišťovnám a finančnímu úřadu. *„Závazky vůči zaměstnancům a institucím sociálního zabezpečení vznikají v důsledku časového rozdílu mezi dnem zúčtování mezd a odvodů (standardně je to poslední den příslušného měsíce) a dnem, který je v daném podniku určen jako výplatní termín.“* (Landa, 2008). Sazba pojistného činí dle § 7 zákona č. 589/1992 o pojistném na sociální zabezpečení sazby u zaměstnavatele 25 % z vyměřovacího základu a u zaměstnance 6,5 % z vyměřovacího základu, u osoby samostatně výdělečně činné 29,2 % z vyměřovacího základu na důchodové pojištění a 2,3 % z vyměřovacího základu na nemocenské pojištění (je-li účastna tohoto pojištění). Výše pojistného činí dle § 2 zákona č. 592/1992 o pojistném na veřejné zdravotní pojištění 13,5 % z vyměřovacího základu. Dle zákona o daních z příjmů § 24 odstavec 2 písmeno f) jsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů: *„pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem podle zvláštních právních předpisů. Toto pojistné a příspěvek jsou u poplatníků, kteří vedou účetnictví, výdajem (nákladem), jen pokud byly zaplacený, a to nejpozději do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období nebo jeho části“*. Z tohoto ustanovení zákona o daních z příjmů vyplývá, že daňově uznatelným výdajem (nákladem) je pouze pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zaplacené do 31. ledna následujícího roku (zdaňovacího období).

Příklad účtování (účet 331): po uplynutí kalendářního měsíce je zaměstnavatelem vypočtena hrubá mzda jednotlivých zaměstnanců, která se zaúčtuje MD 521 (*Mzdové náklady*) a DAL 331. Z této částky se vypočítá superhrubá mzda a to připočtením částky 34 % (25 % platba zaměstnavatele na sociální pojištění za zaměstnance a obdobně 9 % pojištění zdravotní). Odvod sociálního a zdravotního pojištění je závazkem zaměstnavatele vůči příslušným institucím (správa sociálního pojištění a zdravotní pojišťovny) a zaúčtuje se MD 524 (*Zákonné sociální pojištění*) a DAL 336, v praxi je běžné ještě rozlišení analytických částí těchto účtů. Superhrubá mzda slouží k jako základna pro výpočet daně ze mzdy (zpravidla daně zálohové, ale v některých případech se může jednat i o daň srážkovou – například u dohod o provedení práce). Daň ze mzdy činí 15 % z vyměřovacího základu (zaokrouhleného na sta nahoru) a z ní lze dle zákona o daních z příjmů odečítat slevy (na poplatníka, popř. daňové zvýhodnění na děti apod.). Zaměstnancům z hrubé mzdy zaměstnavatel srazí pojistné sociální (6,5 %) a zdravotní (4,5 %) a vypočtenou daň. Tyto sražené částky je zaměstnavatel povinen odvést příslušným institucím, účtuje se jako vznik závazku vůči správě sociálního pojištění a zdravotním pojišťovnám MD 331 a DAL 336, vznik závazku vůči státu (odvod daně finančnímu úřadu) MD 331 a DAL 342. Účtováním na účet 331 (MD) je snížen závazek vůči zaměstnancům (původně celá hrubá mzda) o výši srážek sociálního, zdravotního pojištění a daně. Zůstatek účtu 331 je poté roven výši mzdy čisté, která bude následně vyplacena zaměstnanci a tento účet bude mít zůstatek nulový. V některých případech může nastat situace, kdy vypočtená daň po odečtení slev na poplatníka a daňového zvýhodnění na děti (například zaměstnanec má nízkou mzdu nebo uplatňuje daňové zvýhodnění na více dětí) vyjde jako záporné číslo. Pouze v případě daňového zvýhodnění na děti nekončí výpočet nulovým výsledkem, ale záporná částka se stává daňovým bonusem, který je dle zákona o daních z příjmů zaměstnanci prostřednictvím zaměstnavatele vyplacen. Zaměstnavatel pak může o tyto daňové bonusy ponížít svůj závazek vůči finančnímu úřadu nebo o něj prostřednictvím tiskopisu ministerstva financí *Žádost podle § 35d odstavec 5 zákona o daních z příjmů o poukázání chybějící částky vyplacené plátcem daně poplatníkům na měsíčních daňových bonusech* požádat finanční úřad a ten mu je následně vyplatí. Odvod sociálního a zdravotního pojištění je vždy jednou částkou příslušným institucím, která je součtem závazku za pojištění placené zaměstnancem, tedy sražené z hrubé mzdy, a pojištění placené zaměstnavatelem (celkový závazek zaměstnavatele).

Tabulka 7 Účtování závazků vůči zaměstnancům a institucím sociálního zabezpečení

Účetní případ	MD	DAL
Příjem zaměstnanců ze závislé činnosti – zúčtování hrubé mzdy	521	331
Srážka sociálního pojištění – pojistné placené zaměstnancem	331	336
Srážka zdravotního pojištění – pojistné placené zaměstnancem	331	336
Výplata čistých mezd z bankovního účtu	331	221
Předpis nároku zaměstnance na náhradu cestovních výdajů	512	333
Poskytnutí půjčky zaměstnanci	335	211, 221
Pojistné zaměstnavatele za zaměstnance – sociální pojištění	524	336
Pojistné zaměstnavatele za zaměstnance – zdravotní pojištění	524	336
Odvod (platba) zaměstnavatele – sociální pojištění	336	221
Odvod (platba) zaměstnavatele – zdravotní pojištění	336	221
Úhrada závazku – odvod sražené zálohy na daň z mezd	342	221

Zdroj: vlastní úprava dle Šubrt (2019)

3.8.6 Účtová skupina 34 – Zúčtování daní a dotací

Do účtové skupiny 34 patří:

- účet 341 – Daň z příjmů: placené zálohy na daň z příjmů v průběhu roku a sražená daň z příjmů zdaněných zvláštní sazbou daně v případech, kdy podle zákona o daních z příjmů lze sraženou daň započíst na celkovou daňovou povinnost, dluh účetní jednotky ze splatné daně z příjmů za zdaňovací období
- účet 342 – Ostatní přímé daně: daň z příjmů, jejíž odvod zajišťuje účetní jednotka jako plátce daně za daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům daně, například zaměstnancům (daňové břemeno dopadá na jiný subjekt)
- účet 343 – Daň z přidané hodnoty: daňová povinnost účetní jednotky ze splatné daně z přidané hodnoty za zdaňovací období, nárok na odpočet DPH, vrácení DPH při uplatnění nadměrného odpočtu
- účet 345 – Ostatní daně a poplatky: daňová povinnosti účetní jednotky ze spotřebních daní za zdaňovací období, úhrada daňové povinnosti ze spotřebních daní, nárok na vrácení spotřební daně za zdaňovací období, další přímé daně, např. daň silniční, daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí
- účet 346 – Dotace ze státního rozpočtu: poskytnuté peněžní prostředky ze státního rozpočtu (nenávratně), může se jednat o dotaci provozní nebo investiční
- účet 347 – Ostatní dotace: nenávratně poskytnuté peněžní prostředky (například z městského či obecního rozpočtu), provozní či investiční

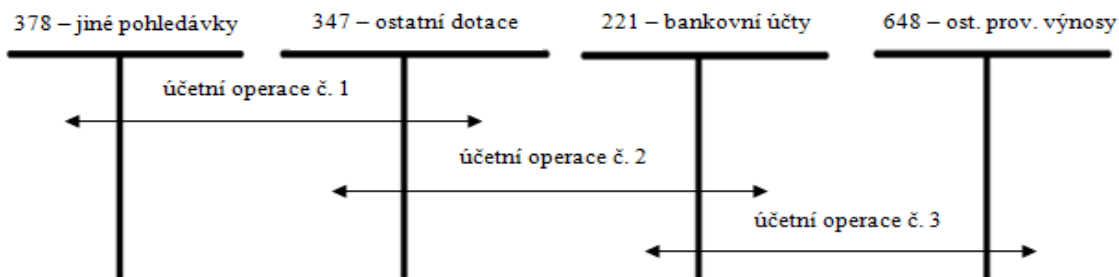
Daně můžeme rozdělit na přímé a nepřímé. U přímých daní je plátcem daně zároveň poplatníkem, dále je dělíme na důchodové (daně z příjmů) a majetkové (daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí, daň silniční). Nepřímé daně dále dělíme na selektivní (spotřební daň), univerzální (DPH) a ekologické (daň z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv). „Každá daň by měla být promyšlena a propracována tak, aby obyvatelé platili co nejméně nad to, kolik ona daň skutečně přináší do státní pokladny“ (Smith, 2016).

Daňové závazky vznikají při zúčtování předpisu různých typů daní, jednotlivé daně jsou upraveny zákony: daň z přidané hodnoty (zákon č. 235/2004 o DPH), daň spotřební (zákon č. 353/2003 o spotřebních daních), daně z příjmů (zákon č. 586/1992 o daních z příjmů), daň z nemovitých věcí (zákon č. 338/1992 o dani z nemovitých věcí), daň silniční (zákon č. 16/1993 o dani silniční), daň z převodu nemovitých věcí (zákon č. 340/2013 o dani z nabytí nemovitých věcí).

Každá z uvedených daní má odlišné způsoby výpočtu a rovněž i jiné termíny splatnosti. Daně by měly ovlivnit výsledek hospodaření v těch obdobích, se kterými věcně souvisejí, nezávisle na okamžiku zdanění, stanoveném daňovými předpisy. Daň je závazkem vůči státu a jeho zaúčtování se provede na základě daňového přiznání (samovyměření), platebního výměru, popř. výplatní listiny, pokud jde o sražení daně poplatníkovi. Úhradu je možné provést bezhotovostně (popř. méně často v hotovosti), ale také převodem přeplatku na jiné dani. „Účtování přímých daní (nebo záloh na daň) se provádí dvěma účetními zápisy: předpis daně (daňový závazek) a úhrada daně (vyrovnání závazku)“ (Müllerová, 2016).

Příklad a schéma účtování (účet 347): účetní jednotce je smluvně přiznán nárok na dotaci, zaúčtování proběhne MD 378 a DAL 347, příjem peněz na účet MD 221 a DAL 347. Protože provozní dotace byla poskytnuta na úhradu nákladů, byla zúčtována na účet 648.

Schéma 7 Účtování o dotacích

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	vnitřní účetní doklad	nárok na dotaci
2	výpis z běžného účtu	příjem dotace
3	vnitřní účetní doklad	zúčtování dotace

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8 Účtování o daních

Účetní případ	MD	DAL
Daň z příjmů – předpis daňového závazku	591	341
Úhrada zálohy na daň z příjmů	341	221
Nedoplatek daně z příjmů – úhrada	341	221
Přeplatek daně z příjmů – příjem	221	341
Srážka daně z příjmu ze závislé činnosti – zaměstnanec	331	342
Srážka daně z příjmu ze závislé činnosti – společník	366	342
Odvod daně srážkové finančnímu úřadu	342	221
Faktura přijatá za služby od plátce DPH	518 + 343	321
Příjem nadměrného odpočtu DPH od FÚ	221	343
Faktura vydaná za zboží plátcem DPH	311	604 + 343
Odvod DPH – vlastní daňová povinnost FÚ	343	221
Předpis daně silniční, z nemovitých věcí, daně spotřební	531, 532, 538	345
Úhrada závazku – daně finančnímu úřadu	341, 345	221
Nezpochybnitelný nárok na dotaci	378	346
Přijetí dotace na běžný účet	221	378
Zúčtování provozní dotace	346	648
Zúčtování ostatní dotace na pořízení dlouhodobého majetku	347	042

Zdroj: vlastní úprava dle Rubáková (2014)

3.8.7 Účtová skupina 35 – Pohledávky za společníky

Do účtové skupiny 35 patří:

- účet 351 – Pohledávky (ovládající a řídící osoba)
- účet 352 – Pohledávky (podstatný vliv)
- účet 353 – Pohledávky za upsaný vlastní kapitál: pohledávky za upisovateli, tj. akcionáři, či společníky obchodní korporace
- účet 354 – Pohledávky za společníky při úhradě ztráty: krátkodobé pohledávky za společníky ve veřejné obchodní společnosti, za komplementáři v komanditní společnosti, za společníky ve společnosti s ručením omezeným, ve výši předepsané úhrady ztráty
- účet 355 – Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva

- účet 358 – Pohledávky za účastníky sdružení: pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti

V souladu se zápisem do obchodního rejstříku při vzniku účetní jednotky se zúčtuje upsání celé hodnoty základního kapitálu, část upsaného nesplaceného základního kapitálu představuje pohledávku za společníky. Dle Březinové (2015) je vklad peněžním vyjádřením hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace. Vklady mohou být peněžité nebo nepeněžité. Peněžité vklady mohou být v českých korunách českých nebo v cizí měně, vždy však musí být splaceny bezhotovostně. V případě splacení v cizí měně, nevznikne kursový rozdíl, ale předplacená část tvoří vkladové ážio nebo může být vložena do některého z fondů společnosti nebo se jedná o závazek tento přeplatek vrátit společníkovi. Pokud je výše platby v cizí měně po jejím přepočtu nedostatečná, je pohledávkou za společníkem. *„Nepeněžité vklady mohou mít různou formu, nesmí se však jednat o práce nebo služby. Nepeněžité vklady musí být splaceny před zápisem výše základního kapitálu do obchodního rejstříku“* (Březinová, 2015). Výše základního kapitálu může být změněna i později. *„Změny základního kapitálu jsou spojeny s vlastnickými změnami v obchodních společnostech. Zvyšování základního kapitálu vyjadřuje posílení ekonomické podstaty podniku“* (Blechová, 2005).

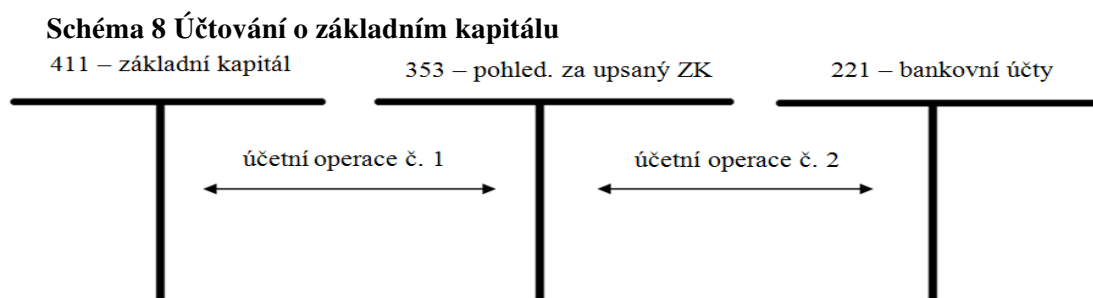
„Zvýšení základního kapitálu je pozitivním signálem vůči věřitelům. Základní kapitál je možné zvýšit dvěma způsoby:

- *efektivním zvýšením - znamená zvýšení základního kapitálu dalšími vklady stávajících nebo nových společníků*
- *deklaratorním zvýšením – znamená přesun již existujících vlastních zdrojů (nejčastěji nerozděleného zisku minulých let) do základního kapitálu“* (Müllerová, 2016).

Efektivním zvýšením základního kapitálu může být započtení pohledávky společníka vůči společnosti (kapitalizace pohledávky). Z vlastních zdrojů společnosti lze základní kapitál zvýšit z výsledku hospodaření ve schvalovacím řízení, z nerozděleného zisku minulých let, z ostatních kapitálových fondů. *„V průběhu trvání účetní jednotky může dojít rovněž ke snížení základního kapitálu. Je to projev oslabování majetkové podstaty podniku. Důvodem snížení základního kapitálu může být například vystoupení společníka nebo dlouhodobá ztráta“* (Blechová, 2005). Dle Březinové (2015) se snaží společníci řešit situaci, kdy společnosti chybí prostředky na její činnost nebo vykazuje vysoké ztráty nebo

je předlužená. Jedná se zejména o dva způsoby řešení, a to poskytnutí zápůjčky nebo poskytnutí příplatku. Přijetí zápůjčky zvýší zadluženost společnosti, protože se zvýší závazky vůči společníkům. „Přijetí příplatku se zobrazí v rozvaze jako přírůstek příslušných aktiv a zároveň se zvýší položka vlastního kapitálu (ostatní kapitálové fondy), čímž dojde ke zlepšení poměru mezi vlastním a cizím kapitálem, ukazatel zadluženosti společnosti se zkvalitní“ (Březinová, 2015).

Příklad a schéma účtování (účet 353): při založení společnosti s ručením omezeným je ve společenské smlouvě stanovena výše základního kapitálu, dokud není splacen, vyjadřuje zůstatek účtu 353 upsané a dosud nesplacené podíly společníků (zaúčtování MD 353 a DAL 411). Po uhrazení je zaúčtován bezhotovostní příjem MD 221 a DAL 353.

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	vnitřní účetní doklad	založení společnosti
2	výpis z běžného účtu	úhrada vkladu

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 9 Účtování o pohledávkách za společníky

Účetní případ	MD	DAL
Poskytnutí krátkodobé půjčky osobám ovládaným a řízeným	351	211, 221
Poskytnutí půjčky osobám pod podstatným vlivem	352	211, 221
Pohledávka za upisovateli (akcionáři, společníky a členy družstva)	353	411
Zvyšování základního kapitálu, pohledávka za upisovateli ve výši upsaného základního kapitálu před zápisem do obchodního rejstříku	353	419
Pohledávka ve výši předepsané úhrady ztráty – za společníky veřejné obchodní společnosti a komplementáři v komanditní společnosti	354	596
Pohledávka ve výši předepsané úhrady ztráty – za společníky společnosti s ručením omezeným	354	431
Poskytnutí krátkodobé půjčky společníkovi	355	211, 221
Úhrada splátek půjčky pod společníka	221	355
Vyrovnaní rozdílu z výsledku hospodaření – ztráta (pohledávka vůči společníkovi)	358	398

Zdroj: vlastní úprava dle časopisu Účetnictví 6/2018

3.8.8 Účtová skupina 36 – Závazky ke společníkům

Do účtové skupiny 36 patří (dle českého účetního standardu č. 017):

- účet 361 – Závazky (ovládající a řídicí osoba)
- účet 362 – Závazky (podstatný vliv)
- účet 364 – Závazky ke společníkům při rozdělování zisku: dluhy ke společníkům vč. akcionářů v obchodních korporacích ve výši jejich podílů na zisku obchodní korporace, pokud jde o společníky v ostatních obchodních korporacích, i komanditisty v komanditní společnosti
- účet 365 – Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva: krátkodobé závazky ze zápůjček a úvěrů od společníků obchodní korporace
- účet 366 – Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti: dluhy ke společníkům ve společnosti s ručením omezeným a komanditistům komanditních společností a členům družstev ze závislé činnosti, tj. z pracovněprávních vztahů včetně sociálního zabezpečení, a jejich zúčtování
- účet 367 – Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů: dluhy účetní jednotky, jako akcionáře či společníka v jiné obchodní korporaci, za převzaté zatímní listy nebo dosud nesplacené vklady
- účet 368 – Závazky k účastníkům sdružení: dluhy ke společníkům sdruženým ve společnosti

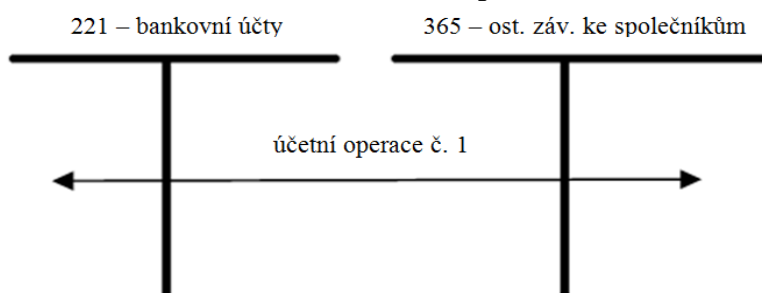
Společníci mohou být ve společnosti zaměstnání, zdaňování těchto příjmů ze závislé činnosti je podobné zdaňování příjmů zaměstnanců. Společnosti mohou vzniknout závazky vůči společníkům také na základě fakturace, zde je potřeba myslet na ustanovení o zákazu konkurence. Další závazky mohou vzniknout při rozdělování výsledků hospodaření v podobě dividend a podílů na zisku. „Výplata podílů na zisku je možná pouze na základě rozhodnutí valné hromady. Podíly na zisku společníkům zdaňuje společnost srážkovou daní (pokud nejsou tyto podíly od daně osvobozeny)“ (Březinová, 2015). Další závazky mohou vzniknout také z titulu dlouhodobých nebo krátkodobých půjček poskytnutých podniku společníky. „Poměrně častým případem je situace, kdy se obchodní společnosti nedostává peněžních prostředků, např. na provedení větší investice. V takovém případě často společníci tuto situaci řeší poskytnutím vlastních peněžních prostředků, a to buď vkladem (jedná se zpravidla o příplatek společníka) nebo zápůjčkou“ (Březinová, 2015).

Zápůjčka může být bezúročná, ale úroky sjednat lze. Tyto úroky budou daňově uznatelné, u společníka (fyzické osoby) budou příjmem, který bude podléhat dani z příjmu dle § 8 zákona o daních z příjmů (příjmy z kapitálového majetku) v období, kdy úrok společník přijal. „*Stanovení obvyklého úroku u zápůjčky nebo úvěru není jednoduché. Vhodnou možností je např. doložení obvyklé výše úroku statistikami zveřejňovanými ČNB*“ (Březinová, 2015). V případě, že se jedná o bezúročnou zápůjčku, je příjmem vydlužitele majetkový prospěch, podléhající dani z příjmů. Pokud v úhrnu příjmy z tohoto majetkového prospěchu od téhož zapůjčitele nepřesáhnou ve zdaňovacím období nebo období, za které se podává daňové přiznání, částku 100 000 Kč, jedná se u vydlužitele o příjem osvobozený od daně (§ 19b odstavec 1 písmeno d) zákona o daních z příjmů). Daňovou uznatelnost úroků upravuje zákon o daních z příjmů v § 25 odstavci 1 písmeno w), kde je stanoveno, že za výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů nelze uznat: „*finanční výdaje (náklady), ... pokud je věřitel osobou spojenou ve vztahu k dlužníkovi (§ 23 odstavec 7), a to ve výši finančních výdajů (nákladů) z částky, o kterou úhrn úvěrových finančních nástrojů od spojených osob v průběhu zdaňovacího období nebo období, za něž se podává daňové přiznání, přesahuje šestinásobek výše vlastního kapitálu, je-li příjemcem úvěrového finančního nástroje banka nebo pojišťovna, nebo čtyřnásobek výše vlastního kapitálu u ostatních příjemců úvěrových finančních nástrojů*“. Tento test nízké kapitalizace se provádí v případě, že se jedná o spojené osoby, daňově uznatelné jsou finanční náklady související s úvěrem či zápůjčkou, pokud je stav vlastního kapitálu vyšší než čtyřnásobek úhrnu úvěru. „*Vlastní kapitál představuje rozdíl mezi aktivy a závazky účetní jednotky. Označuje se také jako čistá aktiva. Představuje vlastní zdroje účetní jednotky. Vlastní kapitál se skládá ze základního kapitálu, kapitálových fondů, fondů ze zisku, výsledku hospodaření minulých let a výsledku hospodaření běžného účetního období*“ (Březinová, 2015). Pokud však výše úvěru přesáhne čtyřnásobek vlastního kapitálu, daňově účinná bude taková část úroků, jaká odpovídá čtyřnásobku vlastního kapitálu. Výše úroků z částky úvěru přesahující čtyřnásobek vlastního kapitálu bude daňově neuznatelná. Pokud je vlastní kapitál záporný, jsou veškeré finanční náklady z přijatých úvěrů daňově neúčinné. Pokyn Generálního finančního ředitelství GŘ D-22 upravuje, co lze považovat za výdaje na obstarání, zpracování úvěrů a poplatky za záruky a zároveň co poplatky související s úvěrovými finančními nástroji nejsou. Doporučuje postup výpočtu pomocí koeficientu, kterým se pak vynásobí celková výše úroků

a výsledek je výše daňově neuznatelných úroků. Rozdíl mezi celkovou částkou a výší úroků daňově neuznatelných jsou úroky daňově uznatelné. Nastat může i situace, kdy zápůjčku poskytne společnost společníkovi. „Společnost může se společníkem uzavřít smlouvu o zápůjčce jenom se souhlasem valné hromady. Zápůjčky do společnosti mohou být bezúročné i úročené. Na straně společnosti jsou úroky daňově uznatelným nákladem, pokud jsou úroky stanoveny v ceně obvyklé, příp. nižší než je cena obvyklá (při dodržení ostatních podmínek). Na straně společníka (věřitele), který není účetní jednotkou, se úroky zdaňují v období, kdy byly uhrazeny“ (Březinová, 2015). Při poskytnutí zápůjčky společníkovi ze společnosti jsou sjednané úroky daňově účinným výnosem, pro daňové posouzení je třeba posoudit, zda lze využít výjimku uvedenou v § 23 odstavec 7 zákona o daních z příjmů.

Příklad a schéma účtování (účet 365): společník poskytl půjčku společnosti s ručením omezeným (MD 221 a DAL 365). Vrácení půjčky je pak zaúčtováno MD 365 a DAL 221.

Schéma 9 Účtování o závazku ke společníkovi

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	výpis z běžného účtu	poskytnutí půjčky společníkem

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10 Účtování závazků vůči společníkům

Účetní případ	MD	DAL
Přijetí krátkodobé zápůjčky a úvěru od osob ovládajících a řídicích	211, 221	361
Přijetí krátkodobé zápůjčky a úvěru od osob s podstatným vlivem	211, 221	362
Dluhy ke společníkům při rozdělení zisku za společníky veřejné obchodní společnosti a komplementáři veřejné obchodní společnosti	596	364
Dluhy ke společníkům při rozdělení zisku za společníky v ostatních obchodních korporacích	431	364
Výplata podílů na zisku v hotovosti + srážka daně	364	211 + 342
Přijatá půjčka od společníka obchodní korporace	211, 221	365

Úhrada zápůjčky (vrácení)	365	211, 221
Zúčtování hrubých mezd společníků a členů družstva	522	366
Výplata čistých mezd společníkům z bankovního účtu	366	221
Srážka sociálního a zdravotního pojištění	366	336
Dluhy účetní jednotky, jako akcionáře či společníka v jiné obchodní korporaci, za převzaté zatímní listy nebo dosud nesplacené vklady (podle vlivu – rozhodující, podstatný, menšinový)	061, 062, 063	367
Úhrada členského vkladu	367	221
Vyrovnání rozdílů z výsledku hospodaření – zisk (dluh vůči společníkovi)	398	368

Zdroj: vlastní úprava dle časopisu Účetnictví 7/2018

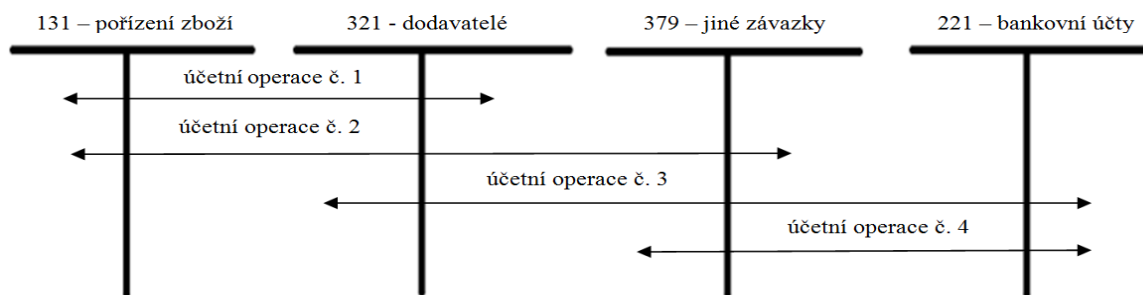
3.8.9 Účtová skupina 37 – Jiné pohledávky a závazky

Do účtové skupiny 37 patří (dle českého účetního standardu č. 017): pohledávky z prodeje obchodního závodu nebo jeho části nebo pachtu obchodního závodu či jeho části (dle českého účetního standardu č. 011 – Operace s obchodním závodem)

- účet 371 – Pohledávky z prodeje podniku
- účet 372 – Závazky z koupě podniku
- účet 373 – Pohledávky a závazky z pevných termínovaných operací: pohledávky a závazky z pevných termínovaných operací, o nakoupených a prodaných opcích (dle českého účetního standardu č. 019 – Deriváty)
 - účet 374 – Pohledávky z pronájmu
 - účet 375 – Pohledávky z emitovaných dluhopisů: vydání dlouhodobých dluhopisů, vydání krátkodobých dluhopisů, úhrada dluhopisů od majitele
 - účet 376 – Nakoupené opce
 - účet 377 – Prodané opce
 - účet 378 – Jiné pohledávky: další pohledávky, např. pohledávky na náhradu škody či manka za odpovědnou osobou, dluh z odpovědnosti za způsobenou škodu, dluh vůči celnímu orgánu z titulu cel, DPH a o závazku ze spotřebních daní při dovozu
 - účet 379 – Jiné závazky

Příklad a schéma účtování (účet 379): zahraniční dodavatel dodal zboží (zaúčtování MD 131 a DAL 321) a následně účetní jednotka obdržela výměr celního orgánu (zaúčtování MD 131 a DAL 379). Účetní jednotka provede úhradu závazku vůči dodavateli (MD 321 a DAL 221) a uhradí clo (MD 379 a DAL 221).

Schéma 10 Účtování o clu

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	faktura přijatá	nákup zboží
2	výměr celního orgánu	vyměření cla
3	výpis z běžného účtu	úhrada faktury
4	výpis z běžného účtu	úhrada cla

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 11 Účtování o jiných pohledávkách a závazcích

Účetní případ	MD	DAL
Pohledávka z prodeje obchodního závodu nebo jeho části nebo pachtu obchodního závodu či jeho části	371	647
Dluh za nákup obchodního závodu	97	372
Emise dlouhodobých dluhopisů – pohledávka	375	473
Emise krátkodobých dluhopisů – pohledávka	375	241
Úhrada dluhopisu od majitele (nabyvatele dluhopisu)	221	375
Vyúčtování náhrady za manka a škody odpovědné osobě	378	648
Nezpochybnitelný nárok na dotaci	378	346, 347
Došlá úhrada dotace od poskytovatele dotace	221	378
Vyúčtování závazku vůči celním orgánům z titulu cla	343	379

Zdroj: vlastní úprava dle časopisu Účetnictví 7/2018

3.8.10 Účtová skupina 38 – Přejídné účty aktiv a pasiv

Do účtové skupiny 38 patří (dle českého účetního standardu č. 017):

- účet 381 – Náklady příštích období: výdaje běžného účetního období, jež se týkají nákladů v příštích obdobích
- účet 382 – Komplexní náklady příštích období: náklady a výdaje příštích období, jež se sledují ve vztahu k danému účelu
- účet 383 – Výdaje příštích období: náklady, jež s běžným účetním obdobím souvisejí, avšak výdaj na ně nebyl dosud uskutečněn

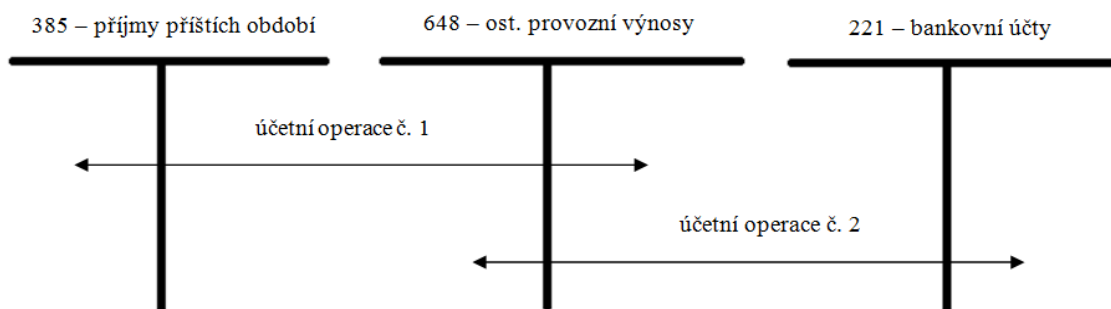
- účet 384 – Výnosy příštích období: příjmy v běžném účetním období, které věcně patří do výnosů v příštích obdobích
- účet 385 – Příjmy příštích období: částky účetní jednotkou nepřijaté, které časově a věcně souvisejí s výnosy běžného účetního období a nejsou zaúčtovány přímo na účtech pohledávek
- účet 388 – Dohadné účty aktivní: výnos věcně a časově souvisí s daným účetním obdobím, ale účetní jednotka nezná výši, například to může být očekávané pojistné plnění od pojišťovny
- účet 389 – Dohadné účty pasivní: není možné stanovit konečnou výši závazků věcně a časově souvisejících s daným účetním obdobím, například závazky z odpovědnosti za způsobenou škodu

Časové rozlišení je účetní metodou, která respektuje aktuální princip, tedy účtování do období, do kterého časově a věcně souvisí (§ 3 odstavec 1 zákona o účetnictví). V českém účetním standardu č. 017 v bodě 3.11.2. je uvedeno, že zúčtování komplexních nákladů příštích období se provede nejpozději do čtyř let od zaúčtování nákladů, pokud nevyplývá ze smlouvy více. Časově nelze rozlišovat pokuty, penále, manka a škody. Časově rozlišovat se nemusí (dle českého účetního standardu č. 019 bod 6.4.) nevýznamné částky a pravidelně se opakující výdaje, pokud tím účetní jednotka prokazatelně nesleduje záměrné upravování výsledku hospodaření a výrazněji se neovlivní věcná a časová souvislost nákladů a výnosů. Postup, který si účetní jednotka stanoví, nelze každoročně měnit. V § 13 vyhlášky č. 500/2002 je určeno, o který případ časového rozlišení se jedná.

„Účet 385 – Příjmy příštích období má charakter pohledávky, a proto se koncem roku k němu tak musíme chovat“ (Müllerová, 2018). U dohadných položek se v následujícím období dle pokynu GFR D-22 k § 23 odstavec 2 jedná o účtování opravy odhadu a není to účetní ani daňová chyba.

Příklad a schéma účtování (účet 385): pohledávka za pojišťovnou v důsledku pojistných událostí, kdy ještě nebyla poskytnuta náhrada a pojišťovna potvrdila konečnou výši náhrady (MD 385 a DAL 648). V následujícím roce, kdy bude připsána potvrzená částka na bankovní účet, bude zaúčtováno MD 221 a DAL 385.

Schéma 11 Účtování o příjmu příštího období

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	potvrzení pojišťovny	přiznání náhrady - pojistné plnění
2	výpis z běžného účtu	úhrada od pojišťovny v následujícím roce

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 12 Účtování o přechodných účtech aktiv a pasiv

Účetní případ	MD	DAL
Výdaje běžného účetního období, jež se týkají nákladů v příštích obdobích	381	211, 221
Zúčtování (např. služby) v příštím období	518	381
Náklady a výdaje příštích období, jež se sledují ve vztahu k danému účelu	382	555
Zúčtování komplexních nákladů příštích období v období, s nímž časově rozlišené náklady souvisejí, nejpozději do čtyř let	555	382
Náklady (např. služby) s běžným obdobím související, avšak výdaj na ně nebyl dosud uskutečněn	518	383
Zúčtování výdajů příštích období	383	211, 221
Příjmy v běžném účetním období, které věcně patří do výnosů v příštích obdobích	211, 221	384
Zúčtování výnosů příštích období (např. služby)	384	602
Částky účetní jednotkou dosud nepřijaté, které časově a věcně souvisejí s výnosy běžného účetního období a nejsou zúčtovány přímo na účtech pohledávek (např. za služby)	385	602
Zúčtování příjmů příštích období v následujících účetních obdobích	211, 221	385
Pohledávka za pojišťovnou v důsledku pojistných událostí, kdy ještě nebyla poskytnuta náhrada a pojišťovna nepotvrdila konečnou výši náhrady	388	648
Zúčtování v následujícím účetním období (vyúčtování dohadného účtu aktivního)	211, 221, 378	388
Dohadná položka pasivní (např. nevyfakturovaná dodávka zboží)	504	389
Vyúčtování v následujícím účetním období (vyúčtování dohadného účtu pasivního)	389	321, 325, 379

Zdroj: vlastní úprava dle časopisu Účetnictví 7/2018

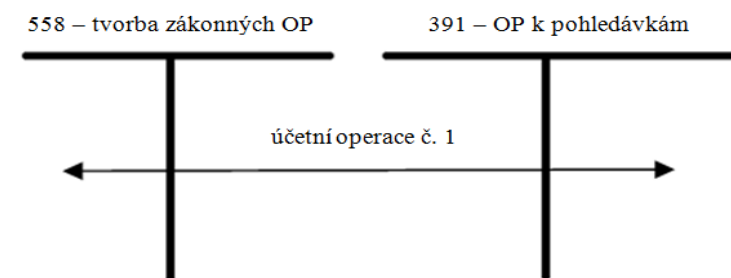
3.8.11 Účtová skupina 39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům

Do účtové skupiny 39 patří (dle Českého účetního standardu č. 017):

- účet 391 – Opravná položka k pohledávkám: tvorba opravných položek k jednotlivým pohledávkám, jejich snížení, zrušení (dle ČÚS č.005 – Opravné položky)
- účet 395 – Vnitřní zúčtování: vztahy mezi jednotlivými vnitřními organizačními útvary účetní jednotky v závislosti na organizaci jejího účetnictví
- účet 398 – Spojovací účet při sdružení: převod nákladů a výnosů mezi společníky sdruženými ve společnosti

Příklad a schéma účtování (účet 391): účetní jednotka odepíše nevýznamnou pohledávku (do 30 000 Kč) jednorázově dle zákona (MD 558 a DAL 391), která bude daňově účinná. V případě, že by v budoucnu došlo k úhradě této pohledávky, bude zaúčtování (rozpuštění – zrušení opravné položky) MD 391 a DAL 558. Účetní jednotka příjem znovu zdaní.

Schéma 12 Účtování o opravných položkách

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	vnitřní účetní doklad	tvorba opravné položky k pohledávce

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 13 Účtování opravných položek

Účetní případ	MD	DAL
Tvorba a zvýšení zákonné opravné položky k pohledávkám	558	391
Tvorba a zvýšení účetní opravné položky k pohledávkám	559	391
Rozpuštění zákonné opravné položky k pohledávkám	391	558
Rozpuštění účetní opravné položky k pohledávkám	391	559

Zdroj: vlastní úprava dle ČÚS č. 005

3.8.12 Účtová skupina 41 – Základní kapitál

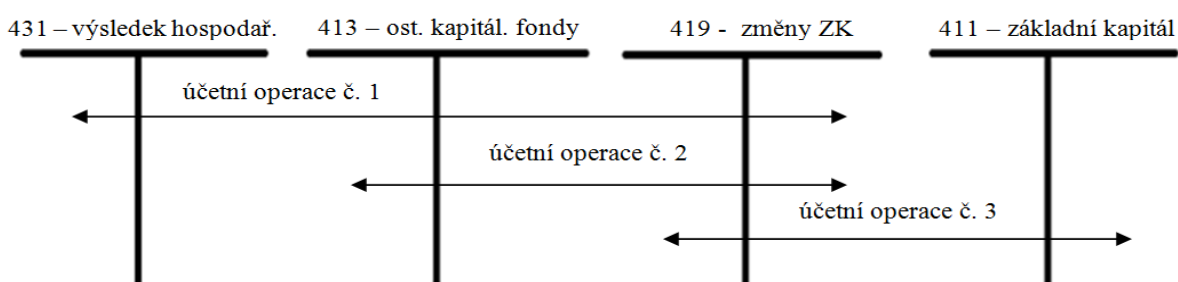
Do účtové skupiny 41 patří (dle českého účetního standardu č. 018):

- účet 411 – Základní kapitál: základní kapitál a jeho změny

- účet 412 – Emisní ážio: rozdíl mezi jmenovitou hodnotou nebo výší ocenění podílu na základním kapitálu u kusové akcie podle zákona o obchodních korporacích a částkou, za kterou akciová společnost akcie vydává (emisní kurs), popř. vkladů při zvyšování základního kapitálu upsáním nových akcií, nových vkladů, u společnosti s ručením omezeným vkladové ážio
- účet 413 – Ostatní kapitálové fondy: ostatní kapitálové vklady peněžní i nepeněžní, které nezvyšují základní kapitál účetní jednotky
- účet 419 – Změny základního kapitálu: dle ČÚS č. 012

Příklad a schéma účtování (účet 411): valná hromada rozhodla o zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným ze dvou vlastních zdrojů, částečně z výsledku hospodaření ve schvalovacím řízení (MD 431 a DAL 419) a částečně z ostatních kapitálových fondů (MD 413 a DAL 419). Po zápisu do obchodního rejstříku je zaúčtován MD 419 a DAL 411.

Schéma 13 Účtování o základním kapitálu

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	rozhodnutí valné hromady	zvýšení ZK z výsledku hospodaření
2	rozhodnutí valné hromady	zvýšení ZK z ostatních kapitál. fondů
3	vnitřní účetní doklad	provedení zápisu v OR o zvýšení ZK

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 14 Účtování o základním kapitálu

Účetní případ	MD	DAL
Předpis základního kapitálu při vzniku společnosti s ručením omezeným – pohledávka za společníkem	353	411
Úhrada společníka	221	353
Zvýšení základního kapitálu (ke dni zápisu do OR)	419	411
Snížení základního kapitálu	411	419
Použití emisního ážia na zvýšení základního kapitálu	412	411
Zvýšení základního kapitálu z výsledku hospodaření	428, 431	419

Zdroj: vlastní úprava dle časopisu Účetnictví 1/2019

3.8.13 Účtová skupina 45 – Rezervy

Do účtové skupiny 45 patří (dle Českého účetního standardu č. 004):

- účet 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů
- účet 452 – Rezerva na důchody a podobné závazky
- účet 453 – Rezerva na daň z příjmů
- účet 459 – Ostatní rezervy

Rezervy jsou dlouhodobými cizími zdroji, lze je chápat jako vnitřní dluh podniku, který bude splacen čerpáním nebo vrácením rezervy. „*Tvorbou rezerv na vrub nákladů je naplněn princip opatrnosti, konkrétně nejsou podhodnoceny závazky a jsou vykázány i nerealizované ztráty*“ (Kynclová, 2016). Rezervy podléhají dokladové inventuře, při níž se posuzuje jejich odůvodněnost a výše. Rezervy nesmějí mít aktivní zůstatek. Tvorba rezerv je upravena zákonem o rezervách. V § 26 odstavec 3 zákona o účetnictví je uvedeno: „*Rezervy jsou určeny k pokrytí závazků nebo nákladů, jejichž povaha je jasně definována a u nichž je k rozvahovému dni buď pravděpodobné, že nastanou, nebo jisté, že nastanou, ale není jistá jejich výše nebo okamžik jejich vzniku. K rozvahovému dni musí rezerva představovat nejlepší odhad nákladů, které pravděpodobně nastanou, nebo v případě závazků částku, která je zapotřebí k vypořádání. Rezervy nesmějí být použity k úpravám hodnoty aktiv.*“ Z výše uvedeného vyplývá, že známe účel, víme, že nastanou, ale nevíme kdy (v jakém období) a neznáme výši ani okamžik vzniku. „*Náklady, které se používají při tvorbě, zvyšování, snižování, zrušení rezervy, jsou daňově účinné, jen pokud tak stanoví příslušná ustanovení zákona o rezervách*“ (Štohl, 2015).

Rezervy dělíme na:

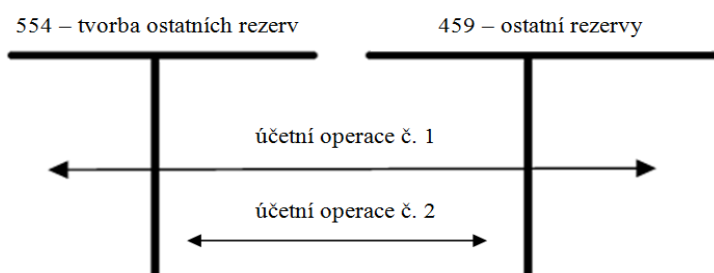
- rezervy tvořené podle zvláštních předpisů – daňové rezervy
- účetní rezervy

„*Účetní rezervy jsou nedaňové a nevznikl na ně právní nárok (to by byl závazek). Příklady účetních rezerv: na závazky z titulu ochrany životního prostředí, na náklady likvidace ekologických zátěží, na soudní spory, náklady na riziko spojené s chybějícím pojištěním, na povinnou demolici stavby, na garanční opravy a reklamace, na rizika a ztráty z podnikání, na nevýhodnou smlouvu*“ (Dušek, 2018).

Příklad a schéma účtování (účet 459): účetní jednotka prodává zboží s tříletou záruční lhůtou, záruční opravy provádí bezplatně. Náklady spojené s poskytnutím těchto záručních

oprav jsou daňově uznatelné (spotřeba materiálu, mzdy apod.), ale nelze je vyfakturovat zákazníkovi. Protože na tyto záruční opravy má účetní jednotka vytvořenou rezervu (MD 554 a DAL 459), bude ji v následujících letech čerpat, což se projeví jako zvyšování výnosů (MD 459 a DAL 554). Rezerva je tvořena jako účetní, proto i zvyšování výnosů bude pouze účetní (nedaňové). Po skončení záruční lhůty pak je zbytek rezervy zúčtován ve prospěch nákladů.

Schéma 14 Účtování o rezervách

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	vnitřní účetní doklad	tvorba ostatní rezervy
2	vnitřní účetní doklad	čerpání rezervy v následujících letech

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 15 Účtování rezerv

Účetní případ	MD	DAL
Tvorba rezervy zákonné (daňově uznatelné)	552	451
Čerpání rezervy zákonné (zvyšuje zisk)	451	552
Rozpuštění nevyužitých rezerv	451	552
Tvorba rezervy účetní – ostatní, finanční	554, 574	459
Zúčtování rezervy účetní	459	554, 574
Tvorba rezervy na daň z příjmů	591	455

Zdroj: vlastní úprava dle Skálová (2019)

3.8.14 Účtová skupina 46 – Dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím

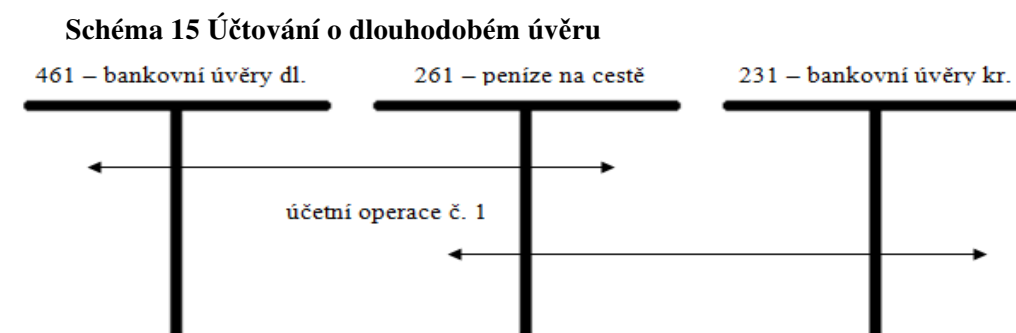
Do účtové skupiny 46 patří (dle českého účetního standardu č. 018):

- účet 461 – Bankovní úvěry: úvěry, které mají dlouhodobý charakter (delší než jeden rok), dlouhodobé úvěry, které se poskytují při eskontu směnek

Dlouhodobé úvěry bývají vždy úročené. U dlouhodobých závazků se část, která je splatná než jeden rok, přeúčtuje do krátkodobých závazků do 2. účtové třídy, jedná se nejčastěji o splatné části leasingových splátek nebo splatné části dlouhodobých bankovních úvěrů. Dle časopisu AUDITOR (2018) je reklasifikace součástí závěrkových operací,

pokud o krátkodobé části (splatnost do jednoho roku) dlouhodobého dluhu účetní jednotka neúčtuje rovnou, reklasifikační rozdíly vznikající z důvodu přeúčtování části dluhu splatného do jednoho roku by měly být součástí dokladové inventury.

Příklad a schéma účtování (účet 461): účetní jednotka má dlouhodobý úvěr, ke konci účetního období provede přeúčtování části tohoto úvěru, který předpokládá zaplatit v následujícím roce, jako úvěr krátkodobý (protože bude zaplacen v období do 1 roku) – zaúčtování MD 461 a DAL 231 přes účet 261.

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	vnitřní účetní doklad	přeúčtování části dlouhodobého úvěru

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 16 Účtování o dlouhodobých závazcích

Účetní případ	MD	DAL
Přidělení bankovního úvěru	261	461
Připsání peněz na běžný účet	221	261
Poskytnutí dlouhodobého úvěru při eskontu směnky	221	461
Splátka úvěru (dlouhodobého)	461	221
Platba úroků	562	221
Převod části dlouhodobého úvěru splatného do 1 roku	461	231

Zdroj: vlastní úprava dle Rubáková (2014)

3.8.15 Účtová skupina 47 – Dlouhodobé závazky

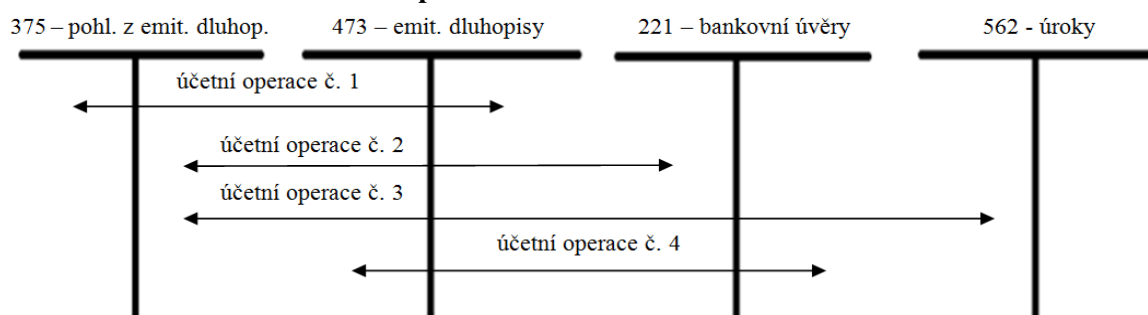
Do účtové skupiny 47 patří (dle českého účetního standardu č. 018):

- účet 471 – Dlouhodobé závazky (ovládající a řídicí osoba)
- účet 472 – Dlouhodobé závazky (podstatný vliv)
- účet 473 – Emitované dluhopisy: vyměnitelné a ostatní dluhopisy ve výši emise
- účet 474 – Závazky z pronájmu: pacht obchodního závodu nebo jeho části (podle českého účetního standardu č. 011)

- účet 475 – Dlouhodobé přijaté zálohy: přijaté zálohy a závadvky od odběratelů před splněním dluhu vůči odběrateli
- účet 478 – Dlouhodobé směnky k úhradě: směnky vlastní a akceptované směnky cizí
- účet 479 – Jiné dlouhodobé závazky

Příklad a schéma účtování (účet 473): účetní jednotka vydala dluhopisy (MD 375 a DAL 473), za prodané dluhopisy obdrží úhradu na bankovní účet (v ceně nižší než je nominální) – zaúčtuje MD 221 a DAL 375. Úrok z vydaných dluhopisů se zaúčtuje MD 562 a DAL 375 (jedná se o rozdíl mezi prodejní a nominální cenou), výkup dluhopisů zpět za nominální hodnotu se zaúčtuje MD 473 a DAL 221.

Schéma 16 Účtování o dluhopisech

číslo účetní operace	účetní doklad	popis účetní operace
1	vnitřní účetní doklad	vydání dluhopisů
2	výpis z běžného účtu	prodej dluhopisů
3	vnitřní účetní doklad	úrok z dluhopisů
4	výpis z běžného účtu	výkup dluhopisů

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 17 Účtování o dlouhodobých závazcích

Účetní případ	MD	DAL
Dlouhodobé závazky k obchodním závodům ve skupině	221	471
Vydané dlouhodobé dluhopisy (emise)	375	473
Úhrada za prodané dluhopisy	221	375
Vykoupení dluhopisů zpět	473	221
Pozemky přenechané k užívání pachtýři (propachtovatel)	31	474
Přijaté zálohy a závadvky od odběratelů před splněním dluhu vůči odběrateli	221	475
Zúčtování zálohy po splnění závazku vůči odběrateli	475	311
Úhrada závazku vystavenou dlouhodobou směnkou vlastní nebo akceptovanou směnkou cizí	321, 325	478
Splátka finančního leasingu	479	221

Zdroj: vlastní úprava dle Skálová (2018)

3.9 Vzájemné zúčtování pohledávek a závazků

V praxi se často setkáváme s případy, kdy si účetní jednotky vzájemně dodávají zboží nebo poskytují služby, jsou tedy zároveň jak dodavatelem i odběratelem vůči shodnému subjektu. Ačkoliv pohledávky i závazky nejčastěji zanikají zaplacením, mohou zaniknout také započtením. Pokud účetní jednotka má vůči stejnému subjektu pohledávku i závazek, odběratel (dlužník) je zároveň dodavatelem (věřitelem), lze tyto položky za určitých podmínek vzájemně započítat, přičemž tím není porušena obecně uznávaná účetní zásada zákazu kompenzace.

Dle časopisu AUDITOR č. 4/2018 existují situace, kdy lze vzájemně transakce zúčtovat a vykázat v rozvaze podle konečného zůstatku. Jedná se např. o účty DPH, záporné položky pohledávek nebo závazků z obchodního styku. Vzájemně můžeme zúčtovat na základě třech kritérií: transakce musí být krátká (tj. splatnost do jednoho roku), vedena ve stejné měně a za stejnou právnickou osobou. Vzájemné zúčtování upravuje občanský zákoník, v § 1982 – § 1991 je uvedeno: „*Dluží-li si strany vzájemně plnění stejného druhu, může každá z nich prohlásit vůči druhé straně, že svoji pohledávku započítává proti pohledávce druhé strany*“. Započtením se tedy obě pohledávky zruší v rozsahu, v jakém se vzájemně kryly, pokud by se nekryly, započte se pouze část. Započítat je možno pohledávky, které lze uplatnit před soudem. V zákoně o daních z příjmů v § 24 odstavci 1 je uvedeno, že: „*Pokud poplatník účtuje v souladu se zvláštním právním předpisem (zákon o účetnictví) některé operace kompenzovaně, posuzují se náklady, jejichž uznatelnost je limitována výší příjmů s nimi souvisejících, obdobně jako kdyby byly účtovány odděleně náklady a výnosy*“. Zákon o účetnictví v § 7 odstavci 6 upravuje kompenzace a uvádí, že účetní jednotky jsou povinny účtovat bez vzájemného zúčtování, to lze jen v případech upravených účetními metodami. Vzájemné zúčtování je podrobně upraveno také v § 58 vyhlášky č. 500/2002.

Za vzájemné zúčtování se v účetní závěrce nepovažuje souhrnné vykázání kursových rozdílů, zisků a ztrát z přecenění majetku a závazků na reálnou hodnotu, pohledávek a závazků, s výjimkou přijatých a poskytnutých záloh a závdavků, vůči téže fyzické nebo právnické osobě, které mají dobu splatnosti do jednoho roku a jsou vedeny ve stejných měnách, vykázání vlastních dluhopisů a vykázání rezervy na daň z příjmů a uhrazených záloh a závdavků na daň z příjmů. V souladu se zásadou významnosti by tyto skutečnosti měly být uvedeny v příloze v účetní závěrce.

4 Vlastní práce

Praktická část je věnována řízení pohledávek a závazků ve zvolené obchodní korporaci, zhodnocení účetního a daňového hlediska, ověření správnosti účtování a procesu vymáhání pohledávek po splatnosti. Nakonec jsou navržena opatření k případnému zlepšení procesu řešení pohledávek a závazků vedoucímu k naplnění základního účetního principu – věrného a poctivého zobrazení skutečnosti. Z důvodu existence citlivých údajů je název účetní jednotky pro účely této diplomové práce pozměněn na AB a.s.

4.1 Charakteristika společnosti

Společnost AB a.s. vznikla v roce 1993 transformací státního podniku na akciovou společnost. Zabývá se nákupem, skladováním, úpravou a prodejem zemědělských komodit, především potravinářské pšenice, řepky olejné, krmných obilovin, hrachu, kukuřice, sójových a řepkových extrahovaných šrotů. Tato činnost tvoří bezmála 60% podíl na celkových tržbách společnosti.

Ke skladování komodit slouží dvě betonová sila a doplňkové pozinkované silo v areálu společnosti, jejichž celková kapacita je 50 000 tun. Sila jsou vybavena předčisticí, čistící a sušící technologií. Společnost nabízí možnost skladování vlastní komodity v samostatných skladových buňkách s kapacitou od 1 000 tun. Dalšími poskytovanými službami spojenými se skladováním je komplexní ošetření zrnin, luštěnin, olejnin (např. čištění, sušení, protiplísňové nástřiky, ošetření proti skladovým škůdcům apod.) a laboratorní rozbory prováděné vlastní laboratoří (např. stanovení jakostních parametrů – vlhkost, objemová hmotnost, olejnatost, N-látky, příměsi a nečistoty, zjišťování obsahu mykotoxinů apod.).

Naskladnění a vyskladnění komodit může probíhat jak nákladními automobily, tak vlakem, protože do společnosti jsou přivedeny koleje z blízkého vlakového nádraží. Díky tomu je společnost schopna nakládky i vykládky ucelených vlaků, což je využíváno poměrně často při obchodování s komoditami, převážně do zahraničí (v rámci Evropské unie i mimo Evropskou unii). Společnost je držitelem certifikátů GMP+ (ve více úrovních) a certifikátu ISCC, na základě kterých je garantována kvalita a bezpečnost poskytovaných služeb. Certifikace v systému GMP+ (Good Manufacturing Practice) zaručuje dodržování norem zdravotní nezávadnosti ve všech fázích krmivového řetězce. Certifikát ISCC

(International Sustainability & Carbon Certification) prokazuje soulad s kritérii pro udržitelnost biopaliv a biokapalin všech článků dodavatelsko-výrobního řetězce.

Společnost se v oblasti obchodu zabývá i prodejem agrochemie, hnojiv a osiv. V oblasti agrochemie je nabízen sortiment přípravků na ochranu rostlin, herbicidů, fungicidů, insekticidů, mořidel a ostatních agrochemikálií. Průmyslová hnojiva jsou nabízena jak granulovaná, tak kapalná, dodávána jsou volně ložená nebo big bagy. Společnost nabízí i aplikaci hnojiv. Osiva nabízí certifikovaná všech hlavních zemědělských plodin, výkonných odrůd a hybridů, ale hlavně se orientuje na obiloviny a olejninu. Jedná se spíše o doplňkovou činnost a službu pro zemědělské prvovýrobce.

Další významnou aktivitou je výroba a distribuce krmných směsí pro hospodářská zvířata ve vlastní výrobě (míchárně) krmných směsí, která tvoří asi 40% podíl na celkových tržbách společnosti. Jedná se především o krmné směsi pro prasata, nosnice, brojlerky, kachny, králíky, pštrosy a ryby. Společnost nevyrábí krmné směsi pro přežvýkavce. Krmné směsi se vyrábějí sypké (volně ložené), pytlované, granulované, popř. medikované. Vyrábějí se dle receptur, které vypracovává výživový konzultant přímo na míru konkrétnímu zákazníkovi. Medikace krmiv (příměs léčiv) se provádí pouze na speciální výrobní příkaz (předpis) pod veterinárním dohledem. Roční produkce je cca 30 000 tun a má stoupající tendenci.

Distribuce krmiv k zákazníkům probíhá vlastní nákladní autodopravou. Společnost vlastní 7 nákladních aut s vlekm se speciální úpravou na přepravu sypkých hmot. Kvalita výroby krmných směsí je zaštitěna certifikáty ISO 9001 a HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point). Systém managementu kvality ISO 9001 je norma s požadavky na organizace, které jsou součástí potravinového řetězce. Norma HACCP, tedy systém kritických bodů, by měla minimalizovat riziko kontaminace potravin a zvýšit jejich bezpečnost. Vzhledem k obchodní činnosti společnosti s komoditami je zemědělskými prvovýrobci využívána možnost plateb za krmné směsi dodávkami komodit s odloženou splatností až do následujících žní. Dále je nabízena i možnost výroby krmných směsí z vlastních komodit, které si zákazník u společnosti AB a. s. uskladní.

Společnost dále také pronajímá nevyužívané nebytové prostory v areálu, jedná se o kanceláře v administrativní budově, haly, garáže a zpevněné plochy v areálu společnosti. Tržby z těchto pronájmů činí méně než 1 % celkových tržeb společnosti.

4.1.1 Organizační struktura společnosti

Statutárním orgánem akciové společnosti je představenstvo a dozorčí rada. Jediným akcionářem společnosti je další akciová společnost, jejíž statutární orgány jsou totožné. Společnost řídí ředitel společnosti, který je zaměstnancem. Společnost je rozdělena na několik útvarů: obchodní, provozně-technický a ekonomický, v čele každého útvaru stojí vedoucí příslušného útvaru. Útvary se dále člení na oddělení, v některých případech jde však pouze o jednotlivé pracovníky. Nejvíce zaměstnanců je v provozně-technickém útvaru, kam patří doprava, výroba krmných směsí, silomistři (obsluha sil), údržba, laboratoře, konzultanti výživy hospodářských zvířat. Obchodní úsek je tvořen jednotlivými obchodními zástupci společnosti.

4.1.2 Ekonomický systém společnosti

Ekonomický úsek společnosti je kromě ekonoma (vedoucího útvaru) tvořen třemi finančními účetními a mzdovou účetní. Vedení účetnictví probíhá ve finanční účtárně. Společnost AB a. s. využívá ekonomický software WESMAN, který je speciálně vyvíjen pro tuto specifickou formu podnikání. Společnost se při vedení účetnictví řídí, kromě platných zákonů, samozřejmě i vnitřními směnicemi.

4.1.3 Postupy účtování

Účetní směrnice s názvem „*Vnitřní podmínky postupů v účetnictví*“ popisuje postup účtování v případě použití cizí měny, kde je určeno, že společnost používá k přepočtu na českou měnu kurs ČNB ke dni uskutečnění účetního případu a v účetní závěrce k rozvahovému dni. U faktur přijatých se vznikem účetního případu rozumí datum schválení faktury odpovědnou osobou, což důležité hlavně v případě zahraničních dodavatelů. Společnost mnohdy nemá delší dobu k dispozici fakturu od zahraničního dodavatele a datum účetního případu by se pak jevílo zastarale. Pokud by se pak zaúčtovala faktura např. s měsíčním zpožděním, je zde z důvodu rozdílných kursů pak riziko velkých kursových rozdílů, které jsou nežádoucí. Společnost v některých případech využívá k nákupu zahraniční měny garanci kursu, která je společnosti poskytnuta bankou nebo obchodníkem, který se zabývá směnárenskou činností. Pro uskutečnění obchodu, kdy společnost nakoupí zemědělskou komoditu a následně ji prodává dál, by mohlo zhoršení kursu přinést v konečné fázi ztrátu z celého obchodního případu.

Účetní jednotka účtuje o zásobách způsobem A. Zásoby tvoří výrobky, zboží a materiál. Oceňování zásob (zboží) účetní jednotka provádí v průměrných cenách, po každé dodávce (nákupu rostlinných komodit) je proveden přepočít průměrné ceny (pomocí skladového modulu účetního software) a za tyto ceny je pak prováděn výdej ze skladu.

Účetní jednotka neúčtuje o nedokončené výrobě, protože vlastní výrobky (krmné směsi) jsou vyráběny dle konkrétních objednávek odběratelů a jejich výroba probíhá v řádu několika hodin, poté jsou uskladněny v meziskladu (expedičních buňkách), popř. pytlích, a jsou připraveny k přepravě konkrétnímu odběrateli. Výroba je denně dokončena, tudíž nedokončená výroba nevzniká. Neprobíhá zde několik výrobních stupňů, ale pouze smíchání surovin, popř. jejich tukový nástřík, granulace nebo jiný specifický úkon dle konkrétní objednávky objednatele.

4.1.4 Účetní kalkulace, vzorce, střediska

Účetní jednotka vzhledem k různorodosti svých ekonomických činností využívá při rozčleňování nákladů účetní kalkulace, vzorce a střediska, podle kterých je možné v rámci analytické evidence rozlišení výnosů a nákladů podle různých kritérií. Lze nejčastěji využít např. při zjištění hospodaření podle středisek, při hodnocení ziskovosti jednotlivých činností, které však jsou společná pro více středisek, nebo pro zjištění výkonů pracovníků. Střediska jsou označena číselně a toto označení je dále využito jaký analytická část označení účtu.

Kalkulace jsou vytvořeny pro jednotlivé výrobky – tedy krmné směsi, receptura přesně stanovuje poměr jednotlivých surovin v tuně hotového výrobku a je podle ní zaúčtována spotřeba (výdej surovin) ze skladu materiálu. Konkrétní kalkulace není možné z konkurenčních důvodů zveřejňovat, protože se jedná o obchodní tajemství společnosti. Kalkulace jsou vyžadovány k předložení při auditu společnosti, jsou základním kontrolním mechanismem ke zjištění správnosti účtování spotřeby materiálu a zároveň je pro účetní jednotku způsobem zjišťování správnosti vyskladňování komodit. K věrnému zobrazení účetnictví je snahou účetní jednotky, aby bylo co nejdůvěhodněji zobrazeno vyskladňování komodit a nemusely být prováděny korekce, zároveň má management společnosti přehled o průběžném hospodaření.

4.2 Rozvaha – struktura pohledávek a závazků

Struktura pohledávek a závazků je podle doby splatnosti rozdělena na krátkodobé (do 1 roku) a dlouhodobé. Podle rozvahy byly sestaveny tabulky, zobrazující přehlednou strukturu pohledávek a závazků společnosti AB a.s. v posledních třech letech. Rozvaha je přílohou č. II této diplomové práce. Veškeré údaje jsou uvedeny v tisících Kč.

Dlouhodobé pohledávky společnost AB a.s. nemá k 31. 12. 2018 v evidenci, veškeré pohledávky jsou tedy krátkodobé se splatností do 1 roku. V rozvaze (aktivech) jsou obsaženy v položce *C. II. 2. Krátkodobé pohledávky* (položka obsahuje součet položek – pohledávek z obchodních vztahů, o nichž účetní jednotka účtuje na účtu 311 a 315, od kterých je odečten zůstatek účtu 391 ve sloupci korekce, poskytnutých záloh na účtu 314 a jiných pohledávek zaúčtovaných na účtech 335 a 378). V položce rozvahy *D. I. Časové rozlišení aktiv* je zůstatek účtu 381.

Závazky dlouhodobé jsou v rozvaze (pasivech) v položce *C. I. Dlouhodobé závazky* (položka obsahuje součet položek – závazků k úvěrovým institucím, jejichž splatnost je delší než jeden rok, o nichž účetní jednotka účtuje na účtu 461 a odložený daňový závazek, který je zaúčtovaný na účtu 481). Závazky krátkodobé jsou v rozvaze v položce *C. II. Krátkodobé závazky* (položka obsahuje součet položek – závazků k úvěrovým institucím, jejichž splatnost je jeden rok a kratší, o kterých je účtováno na účtu 231, krátkodobých přijatých záloh, o kterých účetní jednotka účtuje na účtu 324, závazků z obchodních vztahů, o kterých je účtováno na účtech 321 a 325, závazků ostatních, které tvoří účty 331, 333, 336, 341, 342, 343, 345).

Výše pohledávek a závazků za poslední 3 roky je znázorněna v následujícím grafu.

Vývoj výše pohledávek v posledních 3 letech znázorňuje níže uvedená tabulka č. 18 (členění podle rozvahy).

Tabulka 18 Výše pohledávek v tisících Kč

pohledávky k	brutto	korekce	netto
31. 12. 2018	93 473	2 441	91 032
31. 12. 2017	70 432	2 604	67 828
31. 12. 2016	55 444	1 950	53 494

Zdroj: vlastní zpracování

Strukturu pohledávek (členění dle rozvahy) v posledních 3 letech znázorňují níže uvedené tabulky č. 19 a č. 20, podrobnější členění je znázorněno u ostatních pohledávek.

Tabulka 19 Struktura pohledávek v tisících Kč

pohledávky k	celkem	pohledávky z obchodních vztahů	pohledávky ostatní
31. 12. 2018	91 032	88 734	2 298
31. 12. 2017	67 828	65 864	1 964
31. 12. 2016	53 494	50 145	3 349

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 20 Struktura ostatních pohledávek v tisících Kč

pohledávky k	celkem	pohledávky vůči státu	krátkodobé poskytnuté zálohy	pohledávky jiné
31. 12. 2018	2 298	0	546	1 752
31. 12. 2017	1 964	375	143	1 446
31. 12. 2016	3 349	1 406	187	1 756

Zdroj: vlastní zpracování

Vývoj výše závazků v posledních 3 letech znázorňují níže uvedená tabulka č. 21 (členění na dlouhodobé a krátkodobé).

Tabulka 21 Struktura závazků v tisících Kč

závazky k	celkem	dlouhodobé	krátkodobé
31. 12. 2018	165 780	12 803	152 977
31. 12. 2017	139 348	18 231	121 117
31. 12. 2016	147 953	19 740	128 213

Zdroj: vlastní zpracování

Struktura dlouhodobých a krátkodobých závazků dle rozvahy v posledních 3 letech je znázorněna v následujících dvou tabulkách č. 22 a č. 23.

Tabulka 22 Struktura dlouhodobých závazků v tisících Kč

dlouhodobé závazky k	celkem	dlouhodobé úvěry	odložený daňový závazek
31. 12. 2018	12 803	11 930	873
31. 12. 2017	18 231	17 369	862
31. 12. 2016	19 740	19 018	722

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 23 Struktura krátkodobých závazků v tisících Kč

krátkodobé závazky k	celkem	krátkodobé úvěry	krátkodobé přijaté zálohy	závazky z obchodních vztahů	ostatní závazky
31. 12. 2018	152 977	123 407	57	24 316	5 197
31. 12. 2017	121 117	98 518	149	19 143	3 307
31. 12. 2016	128 213	113 515	1 162	11 347	2 189

Zdroj: vlastní zpracování

Ostatní závazky (podrobnější členění závazků krátkodobých dle rozvahy) uvádí další tabulka č. 24.

Tabulka 24 Struktura ostatních závazků v tisících Kč

ostatní krátkodobé závazky k datu	celkem	závazky vůči zaměstnancům	závazky vůči institucím soc. a zdr. pojištění	závazky vůči státu
31. 12. 2018	5 197	797	478	3 922
31. 12. 2017	3 307	611	377	2 319
31. 12. 2016	2 189	540	326	1 323

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Pohledávky

Pohledávky společnosti vznikají z její ekonomické činnosti a obchodních vztahů. Jedná se o pohledávky za prodej zboží, za služby související s ošetřením zboží a jeho skladováním, za prodej vlastních výrobků, za služby poskytované v souvislosti s výrobou vlastních výrobků a nakonec za pronájmy nevyužitých prostor. Zůstatky pohledávkových účtů jsou na straně aktiv.

Tabulka 25 Stav účtů pohledávek v tis Kč

účet	název účtu	stav k 1. 1. 2018	stav k 31. 12. 2018
311	pohledávky z obchodních vztahů	68 240	90 856
314	poskytnuté zálohy	194	546
315	ostatní pohledávky	228	319
335	pohledávky za zaměstnanci	26	34
378	jiné pohledávky	1 744	1 718
381	náklady příštích období	221	480
391	opravná položka k pohledávkám	- 2 604	- 2 441

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.1 Pohledávky z obchodních vztahů (účet 311) – prodej zboží

Účetní jednotka obchoduje se zemědělskými komoditami, které nakupuje nejčastěji od regionálních zemědělských prvovýrobců, především se jedná o obiloviny (pšenice, ječmen, oves, triticales, kukuřice), olejninu (řepka, slunečnice, len, mák, hořčice) a luskoviny (hrách, sója). K nejvýznamnější rostlinné komoditě, která celosvětově zajišťuje výživu obyvatelstva, patří právě pšenice. Ta je zároveň i nejvýznamnější obchodní komoditou. Účetní jednotka provádí kromě nákupu také řadu služeb souvisejících, jedná se zejména o jejich úpravu a skladování. Podkladem pro vznik pohledávky (vystavení faktury) je kupní smlouva, které se zpravidla uzavírají již v zimních měsících, kdy už prvovýrobci znají osevní plány na příští rok a jsou schopni rámcové kupní smlouvy uzavírat. Vzhledem k tomu, že často se tito prvovýrobci zabývají nejen rostlinnou, ale i živočišnou výrobou, jsou nejen dodavateli rostlinné produkce, ale zároveň odběrateli krmných směsí. Podle ekonomické situace pak je v některých případech odběr krmných směsí za delší časové období (maximálně rok) uhrazen výnosem z prodeje vypěstovaných rostlinných komodit v období žní. Společnost poskytnutím tohoto obchodního úvěru poskytuje svým odběratelům nadstandardní službu, která je v určitém časovém úseku vhodným překlenutím jejich nepříznivé finanční situace. Pokud je smluvně dohodnuta delší splatnost faktur, je zároveň zpravidla dohodnut i úrok, kterým bude prodloužená splatnost úročena.

Další obchodní komoditou jsou šrotů (sójové, řepkové). Ty jsou nakupovány společností jako surovina k výrobě vlastních výrobků (krmných směsí) a zároveň i jako zboží, se kterým je obchodováno. Pro společnost je výhodné nakoupit větší množství těchto šrotů, protože je poskytnuta množstevní cena a společnost má možnost ještě dále s těmito šrotů obchodovat – je schopna je skladovat. Společnost je vybavena technologií

umožňující manipulaci a skladování většího množství těchto šrotů. Ačkoliv společnost vykupuje řepku a má skladovací kapacity a technologii, pomocí které by ji mohla šrotovat, tak řepkové šroty nakupuje. Důvodem je extrahování řepkových šrotů, tedy zpracování semen řepky olejné, ze kterého je extrahován jedlý řepkový olej (standardní výtěžnost 32 %) a šrot jako krmivo pro hospodářská zvířata (standardní výtěžnost 67 %), odpad pak tvoří cca 1 %. Řepka se také zpracovává na metylester řepkového oleje, který je surovinou k výrobě bionafty. Řepka je v současnosti zajímavou komoditou hojně pěstovanou, protože je její pěstování dotováno státem. Vzhledem k tomu, že nabídka řepkových šrotů je mnohem větší, cena je mírně nižší než sójových šrotů, ale také má vyšší oxidační stabilitu (tím delší trvanlivost) a zhruba poloviční obsah nasycených mastných kyselin (nežádoucích pro výživu), je trendem nahrazování sójových šrotů v krmných směsích právě šroty řepkovými.

Podkladem pro vystavení faktur jsou pro společnost vážní lístky, kde je na úředně ověřených váhách zváženo prodávané množství (konkrétně se jedná o rozdíl ve vážení automobilu prázdného a naloženého), toto je pak následně vyfakturováno za cenu dle uzavřené kupní smlouvy. Ukázka vážního lístku je přílohou č. III této diplomové práce. Správnost fungování vah, které společnost vlastní, je ověřována Českým metrologickým institutem ve dvouletém intervalu. Úřední ověření vah znamená, že měřidlo má požadované metrologické vlastnosti, podrobnosti stanovuje vyhláškami Ministerstvo dopravy a průmyslu, po úspěšném úředním ověření jsou váhy opatřeny úřední značkou a je vystaven platný certifikát (ověřovací list). Společnost provádí ověřování vah (označeným v interních směrnících jako stanovená měřidla) každoročně také kalibrací za pomoci etalonů, neboť ve vlastním zájmu chce mít spolehlivě zváženo množství vyvážených i dovážených komodit.

Kalibrace je dle zákona nepovinná, ač se ve své podstatě podobá přímo úřednímu ověření. Stanovuje maximální dovolené chyby, které jsou na daném měřidlu (vahách) přípustné. Potvrzením tohoto úkonu je kalibrační list a opatření váhy štítkem. Je prováděna dobrovolně častěji, než ukládá zákon, ale společnost si toto upravila interní směrníci. V případě chybných údajů, vzniklých právě vážením, by mohlo docházet k závažným finančním ztrátám. Přesto, že celý tento proces je značně časově i finančně náročný (ověření mostních vah začíná přistavením nákladního auta s etalony a jeřábem), je pro společnost důležitý a nezbytný, a to nejen z důvodu zákonných požadavků.

Splatnost faktur je dána dle smlouvy, běžná splatnost je 14 dní, ale velmi často je splatnost 30 dní, v některých případech i mnohem delší.

Pohledávky účetní jednotky vznikají při prodeji zboží, výrobků a materiálu.

Praktická situace č. 1 – pohledávka za prodej zboží:

Společnost AB a.s. prodala na základě uzavřené kupní smlouvy odběrateli OD1 pšenici potravinářskou, která byla odvážena nákladním automobilem – doprava je zajištěna smluvním dopravcem a bude uhrazena přímo odběratelem.

Společnosti OD1 je vystavena faktura na základě vážních lístků, které byly podkladem pro přesné zjištění množství prodané komodity:

Vážní lístek č. 2018/852 ze dne 23. 5. 2018	23,54 t
Vážní lístek č. 2018/858 ze dne 24. 5. 2018	25,07 t
Vážní lístek č. 2018/872 ze dne 28. 5. 2018	25,35 t
Vážní lístek č. 2018/890 ze dne 30. 5. 2018	24,64 t

Rámcová kupní smlouva byla uzavřena na odběr 100 t, skutečně bylo odvezeno celkem 98,60 t pšenice potravinářské.

Faktura je vystavena s datem uskutečnění zdanitelného plnění 30. 5. 2018. Cena za 1 t pšenice byla smluvně stanovena na 3 900 Kč bez DPH. Pšenice byla skladována v průměrné ceně 3 600 Kč/t.

Tabulka 26 Souhrn fakturovaných údajů k praktické situaci č. 1

množství	98,60 t
cena za jednotku	3 900 Kč/t
celková částka k úhradě (bez DPH)	384 540 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že AB a.s. (dodavatel) i OD1 (odběratel) jsou tuzemskými plátcí DPH a místo plnění je v tuzemsku, bude faktura vystavena v režimu přenesené daňové povinnosti. Povinnost přiznat a zaplatit daň má plátce, pro kterého bylo uvedené zdanitelné plnění uskutečněno (příjemce plnění). Zemědělské komodity (obiloviny a technické plodiny, vč. olejnatých semen a cukrové řepy), kterých se režim přenesené daňové povinnosti týká, jsou uvedeny pod kódy nomenklatury celního sazebníku v kapitole 10 nebo kapitole 12, konkrétně pšenice pod kódem 1001.

Znázornění přenesené daňové povinnosti v přiznání k DPH (konkrétní řádky) je uvedeno v příloze č. IV (dodavatel) a v příloze č. V (odběratel). Společnost AB a.s. (dodavatel) uvede částku 384 540 Kč na řádku 25 svého přiznání k DPH. Tutéž částku uvede společnost OD1 na řádku 11 svého přiznání k DPH (uskutečněné zdanitelné plnění), kde jí vzniká povinnost odvést DPH v částce 57 681 Kč a zároveň si může nárokovat odpočet v této výši uvedením na řádek 44.

Společnost OD1 uhradila výše částku 384 540 Kč (vystavenou fakturu č. 20180500382) ve lhůtě splatnosti (splatnost byla 14 dní 13. 6. 2018) dne 12. 6. 2018 (částka byla připsána na bankovní účet společnosti AB a.s.).

Tabulka 27 Účtování praktické situace č. 1

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
výdej ze skladu	skladová výdejka	354 960	504	132
vystavení faktury	faktura za prodej	384 540	311	604
úhrada faktury odběratelem	bankovní výpis	384 540	221	311

Zdroj: vlastní zpracování

Praktická situace č. 2 – pohledávka za prodej zboží v cizí měně:

Společnost AB a.s. prodala na základě uzavřené kupní smlouvy odběrateli OD2 ječmen sladovnický, který si odběratel odvezl vlastním nákladním. Cena byla dohodnuta v cizí měně – EUR. Protože společnost AB a.s. obchoduje i se zahraničními zákazníky, má zřízen devizový účet v bance, zároveň využívá bezhotovostní platební styk v cizí měně pro prodej i pro nákup komodit s českými zákazníky. Dle vnitřní účetní směrnice je stanoveno, že účetní jednotka používá denní kurs devizového trhu vyhlášený ČNB. Ke dni uskutečnění zdanitelného plnění 30. 5. 2018 je vyhlášený kurs 25,835 Kč/EUR.

Společnosti OD2 je vystavena faktura na základě vážního lístku, který byl podkladem pro přesné zjištění množství prodané komodity:

Vážní lístek č. 2018/995 ze dne 30. 5. 2018 27,55 t

Faktura je vystavena s datem uskutečnění zdanitelného plnění 30. 5. 2018. Cena za 1 t ječmene byla smluvně stanovena na 4 900 Kč bez DPH. Ječmen byl skladován v průměrné ceně 4 730 Kč/t.

Tabulka 28 Souhrn fakturovaných údajů k praktické situaci č. 2

množství	27,55 t
cena za jednotku	4 900 Kč/t
celková částka bez DPH	134 995 Kč
K úhradě v EUR (bez DPH)	5 225,28 EUR

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že AB a.s. (dodavatel) i OD2 (odběratel) jsou tuzemskými plátcí DPH a místo plnění je v tuzemsku, je faktura vystavena v režimu přenesené daňové povinnosti. V některých případech je smluvně dohodnuta platba v EUR i mezi českými zákazníky. Zemědělské komodity, kterých se režim přenesené daňové povinnosti týká, jsou uvedeny pod kódy nomenklatury celního sazebníku v kapitole 10 nebo kapitole 12, konkrétně ječmen pod kódem 1003. Přepočtení na EUR byl proveden ve výši 5225,28 EUR (134 995 Kč / 25,835 Kč za EUR).

Společnost OD2 uhradila výše částku 5 225,28 EUR (vystavenou fakturu č. 20180500385) ve lhůtě splatnosti (splatnost byla 14 dní 13. 6. 2018) dne 11. 6. 2018 (částka byla připsána na devizový bankovní účet společnosti AB a.s.). Ke dni úhrady 11. 6. 2018 je vyhlášený devizový kurs ČNB 25,68 Kč/EUR, přepočtení na českou měnu je $5\,225,28\text{ EUR} \times 25,68\text{ Kč/EUR} = 134\,185,19\text{ Kč}$, účetní jednotka tedy účtuje o kursově ztrátě 769,81 Kč.

Tabulka 29 Účtování praktické situace č. 2

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
výdej ze skladu	skladová výdejka	130 311,50	504	132
vystavení faktury	faktura za prodej	134 955,00	311	604
úhrada faktury odběratelem	bankovní výpis EUR	134 185,19	221	311
kursová ztráta	interní doklad	769,81	563	311

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.2 Pohledávky z obchodních vztahů (účet 311) – prodej služeb

Nedílnou součástí hospodaření se zemědělskou produkcí je skladování. Úrodu je nutno skladovat od sklizně až po zpracování na finální výrobky. Rostlinné komodity se skladují v silech, což je nejosvědčenější způsob skladování obilí. Silo je zemědělská stavba sloužící k velkoobjemovému skladování sypkých materiálů, jedná se o tradiční způsob řešení skladovacích potřeb pro mnoho oborů. Betonová sila společnosti pocházejí ze 70. let 20. století, kdy se stavěla podle normalizovaných celostátních jednotných

projektů. V silech jsou buňky umožňujících skladování různých komodit zcela samostatně. Protože betonová sila byla stavěna s životností cca 50 let, byla v nedávné době provedena a jejich revitalizace a modernizace (sanace pláštěů, výměna dopravních cest, zvýšení naskladňovací kapacity, automatizace procesů, snížení personální náročnosti na obsluhu), čímž by se měla životnost prodloužit na cca dalších 50 let. V současné (porevoluční) době se již betonová sila nestaví z důvodu finanční náročnosti, pořizovací cena je cca 3 x dražší než sila kovová. Z důvodu potřeby další skladovací kapacity společnost cca před 10 lety zvolila jako doplněk ke skladování vybudování sila kovového BROCK (šest buněk). Rozdíl v kvalitě skladování je dán především teplotní stálostí, komodity skladované v silech betonových jsou mnohem méně vystaveny výkyvům počasí (teplotním rozdílům), což je velkou výhodou, protože teplotní výkyvy vyvolávají nežádoucí biologické procesy v zrně, samoohřev a případné další problémy. Tento problém se musí v kovových silech řešit aktivním větráním.

Společnost poskytuje jako hlavní službu skladování rostlinných komodit. Pokud je komodita společností vykoupena, pak skladuje vlastní zásoby. Pokud zemědělský prvovýrobce nebo obchodník komoditu nechce prodat, z důvodu například očekávání vyšší výkupní ceny nebo protože bude komoditu používat pro vlastní potřebu, tak si komoditu pouze uskladní. Uskladnění je spojeno s dalšími doprovodnými službami, které jsou účtovány. Jedná se o předčištění, čištění, sušení, ošetření (protiplísňové nástřiky, ošetření proti skladovým škůdcům apod.), laboratorní rozbor. Podle parametrů zjištěných laboratorním rozbohem je komodita zaříděna do kvalitativní třídy a určeno její umístění v konkrétní buňce sila. V případě nutnosti sušení je nejdříve komodita dopravena do sušičky, poté je znovu proveden laboratorní rozbor, nebo je v případě potřeby provedeno čištění. Skladování probíhá v kvalitě potravinářské, krmné a osiva (obilí mořené, olejniny apod.).

V současné době se v České republice prakticky vůbec nepěstují krmné odrůdy obilovin, do této kategorie se zařazují kvalitativně nevyhovující odrůdy potravinářské, které se následně využívají ke krmným účelům. Specifickými způsoby skladování je skladování státních hmotných rezerv, tedy státní zakázka (zajišťování strategických cílů států – neúroda, hladomor), nebo skladování pro SZIF (Státní zemědělský a intervenční fond), což je forma cenové politiky, kdy je vykoupena komodita od zemědělců za cenu vyšší než je aktuální tržní cena a tím je zemědělcům kryta ztráta z aktuální situace na trhu

(v současnosti ale není třeba využívat vzhledem k vysokým cenám zemědělských komodit). Velkoobjemově nelze skladovat travní semeno, které má podlouhlý oblý tvar a vytváří klenby, značně stěžující vyskladňování. Dále je pak problém při skladování krmných směsí, při úpravě tukovým nástřikem se lepí na stěny a expediční buňky se musí často čistit, aby nedocházelo k znehodnocování dalších výrobků.

Podkladem pro vystavení faktur jsou pro účetní jednotku vážní lístky, podle kterých je fakturováno upravované množství, dále laboratorní rozborový list, podle kterého je fakturována konkrétní služba a ceníková položka, kterou je stanovena cena za jednotku upravované komodity. V případě skladování cizích zásob je skladovateli vystaven skladištní list jako doklad majitele komodity. Vzor skladištního listu je přílohou č. VI této diplomové práce. Podle tohoto skladištního listu je každý měsíc k poslednímu dni vystavena faktura za skladované množství za smluvní cenu v kupní smlouvě. Splatnost faktur je téměř ve všech případech 14 dní.

Pokud naskladňovaná komodita není určena ihned ke skladování, je dopravena k dalším požadovaným úpravám. Může to být **předčištění** pomocí vzduchotechniky, (odstranění lehkých nečistot – plevy, části slámy, prach apod.) nebo k jemnému finálnímu čištění před expedicí. Hlavní **čištění** probíhá v čističce, která zajistí důkladné odsátí prachových částic. Po čištění lze aplikovat ošetření **protiplísňovými nástřiky** před skladováním, v případě potřeby se však aplikují protiplísňové nástřiky i v průběhu skladování při přepouštění komodit z jednotlivých buněk. Protiplísňové nástřiky a preparáty k hubení skladištních škůdců se aplikuje pomocí nádrže, dávkovacího čerpadla a trysek, které jsou umístěny do dopravních cest.

Pokud je vlhkost vyšší než požadovaná ke skladování (zpravidla 14 – 14,5 %), probíhá **sušení**. Po procesu sušení proběhne laboratorní kontrola vlhkosti zrna a v případě, že není dosaženo požadované vlhkosti, provádí se opakovaný cyklus sušení. V případě, že zrna je již vhodně upraveno, dochází k jeho vlastnímu uskladnění. Skladování je podle kvalitativních ukazatelů. V případě, že má zákazník požadavek na uskladnění vlastní komodity, má možnost si pronajmout celou vlastní buňku sila a má jistotu, že při expedicí mu bude vydána přesně ta komodita, kterou si dodal k uskladnění. Při skladování, ošetřování a manipulaci s komoditami jsou dodržovány postupy dle certifikátů, které skladovatel vlastní (splnil podmínky pro jejich udělení). Jedná se o mezinárodní certifikáty ISCC, GMP, HACCP.

Vlastní skladování začíná měřením teploty uskladňované komodity. Čerstvě sklizené obiloviny se tzv. prodýcháváním samy ohřívají, při tomto procesu vzniká oxid uhličitý, uvolňuje se teplo a voda. To může vést k rozšíření a rozvoji škůdců, mikrobů, plísní. Základními požadavky na skladování je zajištění proti znehodnocení rostlinných komodit. To znamená prostory chráněné proti ptactvu a hlodavcům, suché, čisté, větratelné, bez plísní, škůdců a cizích pachů. Největší ekonomické ztráty při uskladnění jsou způsobeny právě skladištními brouky, plísněmi a samoohřevem.

V případě, že je zjištěna přítomnost hlodavců, provádí se zaplynování celé buňky sila. Vítanými obyvateli okolí sil jsou kočky, přirození lovci hlodavců. V současnosti je nutné splnit přísné hygienické předpisy a požadavky na biologicky nezávadné zacházení s uskladněnými komoditami bez použití chemických látek. Po sklizni má obilí většinou vysokou teplotu, protože ke sklizni dochází v létě při vysoké okolní teplotě vzduchu. Proto je nutné před vlastním uskladněním obilí zchladit na teplotu pod 13°C, při této teplotě se hmyz dostane do stádia tzv. zimních podmínek a dále se nerozmnožuje, současně je tím zabráněno vzniku plísní a minimalizují se ztráty prodýcháváním. Zchlazení obilí lze provádět i pomocí přepouštění z jedné buňky do jiné. Toto se využívá např. v případě, kdy dojde k tzv. probuzení zrna. K tomuto biologickému procesu dochází často v měsících únoru – březnu, kdy tímto vnitřním procesem v zrně dochází k nežádoucímu samoohřevu. Skladováním se mění množství skladované komodity, dochází k přirozeným úbytkům (ztrátám). Průběžně lze provádět orientační zjišťování množství skladovaných komodit a to pomocí měření hladiny obilí v silách. Tím se zjistí objem skladované komodity a pak se kubaturním propočtem dopočítá hmotnost obilí (za pomoci hektolitrové hmotnosti). Měření hladiny obilí lze provádět mechanicky (tzv. jojo), laserem nebo radarovým vysílačem, jenž je založen na úzkém měřícím paprsku, krátké vlnové délce a vysoké frekvenci, nezávislým na extrémní prašnosti a značných teplotních rozdílech v průběhu skladování.

Prašnost, výbušnost a hořlavost (samovznícení) obilního prachu jsou vysokým rizikovým faktorem, proto je nutné se řídit Požárním řádem a provádět pravidelně vyhodnocení zvýšeného rizika. Snímače hladiny jsou důležité při naskladňování komodit, kontrolka zaplnění zastaví dopravník cesty do sila. Přesnějším zjištěním hmotnosti je vážení za pomoci průtokové váhy umístěné v technologickém zázemí sila. Průtoková váha pracuje na principu integračního měření kinetické energie materiálu při nárazu

na odrazovou desku, kdy způsobí její průhyb, síla průhybu je převáděna na elektrický signál a údaj o průtoku je zpracován na celkovou hmotnost. Používá se k nepřetržitému přímému vážení volně plynoucího sypkého materiálu, chybu měření zde může způsobit např. hromadění obilí pod váhou.

Praktická situace č. 3 – pohledávka za poskytnutí služeb:

Společnost AB a.s. na základě smlouvy uskladnila odběrateli OD3 pšenici (v množství 520 t), za měsíc srpen mu bude účtován dohodnutý poplatek za skladování ve výši 39 Kč/tunu. Poplatek za naskladnění činí 75 Kč/tunu. Před naskladněním bylo provedeno čištění a ošetření proti skladištním škůdcům ve výši 58 Kč/tunu a sušení ve výši 110 Kč/tunu, vlhkost pšenice bylo nutno snížit o 2 % (zjištěno laboratorním rozbořem).

Společnosti OD3 je vystavena faktura na základě vážních lístků, které byly podkladem pro přesné zjištění množství dodané komodity.

Faktura je vystavena s datem uskutečnění zdanitelného plnění 31. 8. 2018.

Tabulka 30 Souhrn fakturovaných údajů k praktické situaci č. 3

skladování	520 t	39 Kč	20 280 Kč
naskladnění	520 t	75 Kč	39 000 Kč
čištění	520 t	58 Kč	30 160 Kč
sušení	520 t	110 Kč	57 200 Kč
celkem			146 640 Kč

celková částka bez DPH	146 640 Kč
+ 21 % DPH	30 794 Kč
Celkem k úhradě	177 434 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost OD3 uhradila výše částku 177 434 Kč (vystavenou fakturu č. 20180500601) ve lhůtě splatnosti (splatnost byla 14 dní 14. 9. 2018) dne 15. 9. 2018 (částka byla připsána na bankovní účet společnosti AB a.s.).

Tabulka 31 Účtování praktické situace č. 3

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
vystavení faktury	faktura za služby	146 640	311	602
vystavení faktury	faktura za služby	30 794	311	343
úhrada faktury odběratelem	bankovní výpis	177 434	221	311

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.3 Pohledávky z obchodních vztahů (účet 311) – za vlastní výrobky

Společnost vyrábí ve vlastní míchárně krmné směsi pro hospodářská zvířata. Tyto krmné směsi jsou dodávány odběratelům ve většině případů vlastními nákladními automobily společnosti, jedná se o automobily se speciální nástavbou pro přepravu sypkých hmot. Velmi malá část produkce krmných směsí je prodávána v maloobchodní prodejně za hotové drobným zákazníkům (krmné směsi pro králíky nebo drůbež). Faktury se vystavují na základě vážních lístků, ceny jsou smluvní a zpravidla jsou nasmlouvány s jednotlivými odběrateli na čtvrtletní období, splatnost 14 dní nebo 30 dní, ale není výjimkou i splatnost 90 dní, což je forma obchodního úvěru a je poskytována stálým zákazníkům s ověřenou platební morálkou. Jedná se poskytnutí zajímavých obchodních podmínek dodavatelům ve stále se zvětšující konkurenci.

Praktická situace č. 4 – pohledávka za prodej vlastních výrobků:

Společnost AB a.s. na základě smlouvy o dodávkách krmných směsí dodávala v pravidelných dohodnutých intervalech odběrateli OD4 krmnou směs sypkou pro nosnice (v množství 285,78 t), za měsíc srpen mu bude účtováno dodání tohoto výrobku (fakturace je prováděna na základě součtu jednotlivých vážních lístků). Cena byla předem smluvně dohodnuta ve výši 5 800 Kč/tunu. V ceně je zahrnuta doprava, která byla prováděna vlastní autodopravou společnosti AB a.s.

Faktura je vystavena s datem uskutečnění zdanitelného plnění 31. 8. 2018.

Tabulka 32 Souhrn fakturačních údajů k praktické situaci č. 4

množství	285,78 t
cena za jednotku	5 800 Kč/t
celková částka bez DPH	1 657 524 Kč
+ 15 % DPH	248 629 Kč
Celkem	1 906 153 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost OD4 uhradila výše částku 1 906 153 Kč (vystavenou fakturu č. 20180500811) ve lhůtě splatnosti (splatnost byla 30 dní 30. 9. 2018) dne 27. 9. 2018 (částka byla připsána na bankovní účet společnosti AB a.s.).

Tabulka 33 Účtování praktické situace č. 4

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
vystavení faktury	faktura za výrobky	1 657 524	311	601
vystavení faktury	faktura za výrobky	248 629	311	343
úhrada faktury odběratelem	bankovní výpis	1 906 153	221	311

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.4 Služby poskytované v souvislosti s výrobou vlastních výrobků

Mezi nadstandardní služby, které je společnost schopna poskytnout, je výroba krmných směsí z vlastních dodaných rostlinných komodit. Tato možnost je však využívána ojediněle. Další službou je autodoprava, kterou je možno využít i pro cizí zákazníky v případě volné kapacity. Ve většině případů je však vlastní autodoprava využívána pro přepravu rostlinných komodit nebo krmných směsí. Cena za dopravu je smluvní, v případě krmných směsí není účtována zvlášť, ale je součástí smluvní ceny krmných směsí.

4.3.5 Pohledávky ostatní (účet 315)

Za pronájem nevyužívaných nebytových prostor v areálu společnosti jsou vystavovány faktury každý měsíc vždy k poslednímu dni v měsíci se splatností 14 dní (účtování na straně MD 315, na straně DAL 648). Přefakturace energií je prováděna nájemcům 1 x ročně k poslednímu dni v roce. Ve většině případů se jedná o elektrickou energii, jejíž spotřeba je stanovena podle odečtových elektroměrů, pouze v jednom případě využívá nájemce plyn a ve třech případech vodu, jejíž spotřebu lze stanovit podle odečtového vodoměru. V případě, kdy nejsou odečtová měřidla, je měsíční nájem účtován včetně paušální částky za teplo, vodu, užívání společných prostor (chodby, WC, šatna se sprchou), tato částka je součástí měsíčního nájmu.

Společnost také provádí přeučtování odběru obědů cizím strážníkům. Do společnosti jsou hotové obědy dováženy externí firmou, společnost je vydává strážníkům ve vlastní jídelně, jedná se o zaměstnance a cizí strážníky, většinou nájemce, kterým se pak měsíčně obědy přefakturoují se splatností 14 dní. Podkladem pro vystavení faktury je faktura dodavatele obědů a evidence účetní jednotky o denních odběrech obědů.

Praktická situace č. 5 – pohledávka za přefakturaci obědů:

Společnost AB a.s. dováží hotové obědy na pracoviště (do jídelny v areálu společnosti). Služby závodního stravování jsou zajištěny tedy prostřednictvím jiného subjektu. Společnost AB a.s. přispívá svým zaměstnancům 55 % hodnoty obědu v souladu s § 24 odst. 2 písm. j bod 4 zákona o daních z příjmů, fakturovaná hodnota 1 obědu je 60 Kč, z toho daňově účinný náklad činí 33 Kč pro zaměstnavatele, zaměstnanec hradí částku 27 Kč. Příspěvky na stravování dále upravuje pokyn Ministerstva financí č. D-6 k § 24 odst. 2 bod 19 zákona o daních z příjmů. Do jídelny chodí obědvat i cizí strážníci, zpravidla jsou to nájemci, kteří v areálu provozují výdělečnou činnost jako nájemci nebytových prostor. Společnost AB a.s. na základě smlouvy o odběru obědů přefakturovává pravidelně měsíčně odběr obědů těmto cizím strážníkům. Podkladem pro fakturaci je faktura od dodavatele obědů. Přefakturace je prováděna bez přírážky (cena za 1 oběd je ve stejné výši jako ji společnosti AB a.s. fakturuje dodavatel obědů) a společnost AB a.s. ji zaúčtovává jako storno nákladů (na stranu DAL účtu 527). Se zaúčtováním faktury přijaté od dodavatele obědů je zároveň přefakturováno odběratelům za odebrané obědy (vznikne pohledávka společnosti AB a.s.). Ze mzdy zaměstnanců (podle skutečně odebraných obědů) vznikne závazek vůči zaměstnavateli. Tento závazek je uhrazen prostřednictvím srážky z čisté mzdy a zanikne tím pohledávka za zaměstnancem.

Tabulka 34 Souhrn fakturačních údajů k praktické situaci č. 5

odebrané obědy za měsíc	812 ks
cena za jednotku	60 Kč/oběd
celková částka bez DPH	48 720 Kč
+ 15 % DPH	7 308 Kč
Celkem faktura od dodavatele	56 028 Kč
obědy zaměstnanců za srpen	568 ks
daňově uznatelný náklad zaměstnavatele 55 %	18 744 Kč
srážka z mezd zaměstnanců 45 %	15 336 Kč
Obědy zaměstnanců celkem	568 ks x 60 Kč = 34 080 Kč
Obědy cizích strážníků celkem	244 ks x 60 Kč = 14 640 Kč
množství obědů cizího strážníka č. 1	18 ks
cena za jednotku	60 Kč/oběd
celková částka bez DPH	1 080 Kč
+ 15 % DPH	162 Kč
Celkem	1 242 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost OD5 uhradila výše částku 1 242 Kč (vystavenou fakturu č. 20180500819) ve lhůtě splatnosti (splatnost byla 14 dní 15. 9. 2018) dne 12. 9. 2018 (částka byla uhrazena v hotovosti do pokladny společnosti AB a.s.). Ostatním cizím strážníkům jsou obědy účtovány obdobně.

Tabulka 35 Účtování praktické situace č. 5

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
dodání obědů od dodavatele	faktura přijatá	48 720	527	325
+ 15 % DPH	faktura přijatá	7 308	343	325
úhrada faktury dodavateli	bankovní výpis	56 028	325	221
pohledávka za zaměstnanci – 568 ks	výplatní listina	15 336	335	527
úhrada srážkou z mezd – 568 ks	výplatní listina	15 336	331	335
přefakturace odběrateli – cizí strážník	faktura vydaná	1 080	315	527
+ 15 % DPH	faktura vydaná	162	315	343
úhrada faktury odběratelem	pokladní doklad	1 242	211	315

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.6 Pohledávky za zaměstnanci (účet 335)

Pohledávky za zaměstnanci jsou účtovány v případě, kdy je zaměstnanci např. poskytnuta zaměstnavatelem půjčka, nebo jsou účtovány odebrané obědy. Tato situace je popsána v předchozí praktické situaci č. 5 na str. 96 – 97.

4.3.7 Jiné pohledávky (účet 378)

Na účtu jiných pohledávek společnost AB a.s. účtuje např. nárok na náhradu škody způsobené na majetku od pojišťovny nebo popř. od odpovědné osoby.

Praktická situace č. 6 – jiná pohledávka:

Společnost AB a.s. uplatnila vůči České pojišťovně nárok na pojistné plnění z pojistky majetku, povětrnostními vlivy byla poničena střecha garáží. Pojišťovna škodu uznala a účetní jednotce zaslala dopis – vyjádření o výši pojistného plnění. Protože škoda na majetku nastala v roce 2018 a provedené opravy proběhly a byly nákladově zaúčtovány také do roku 2018, kvůli dodržení akruálního principu náleží i pojistné plnění do roku 2018 (jako výnos). Pohledávka byla zaúčtována na základě dopisu od pojišťovny, pojistné plnění bude v Kč připsáno na bankovní účet až v roce 2019.

Tabulka 36 Účtování praktické situace č. 6

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
vznik pohledávky	dopis od pojišťovny	618 430	378	648
příjem pojistného plnění v roce 2019	bankovní výpis	618 430	221	378

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.8 Vymáhání pohledávek

Přestože společnost AB a.s. věnuje pohledávkám a jejich smluvnímu zajištění značnou pozornost, dochází k situacím, kdy se některý odběratel zpozdí s úhradou, popř. nedojde k úhradě pohledávky (vystavené faktury) ani později. Společnost se snaží urgovat úhrady neuhrazených pohledávek v první fázi telefonicky nebo e-mailem. Tento proces je však prováděn spíše nahodile, tedy podle aktuální situace a rozhodnutí, podle časových možností některého pracovníka, jenž je tímto úkolem nárazově pověřen. Pokud se jedná o dlužníka, který se dostal do krátkodobé platební neschopnosti, je zpravidla písemně uznán dluh a je-li dlužná částka vyšší, je dohodnut splátkový kalendář.

V oblasti zemědělských prvovýrobců se často finanční situace vyvíjí příznivě v době prodeje úrody a v období obdržení dotací. Pak se většinou podaří jejich závazky společnosti AB a.s. uhradit a pohledávky zaniknou řádným splacením.

Přesto občas nastanou i situace, kdy prvotní vymáhání je neúčinné a společnost AB a.s. přistoupí k odesílání upomínky, která je odeslána doporučeným dopisem s dodejkou. Pokud není uhrazeno ani na základě upomínek, je zaslán dlužníkovi pokus o smír. Po neúspěšném vymáhání cestou upomínek je předána celá agenda externí právní firmě, která na základě podkladů účetní jednotky ve zkráceném soudním řízení nechá vystavit platební rozkaz. Ten lze soudem vydat v případech, kdy se žalobou uplatní právo na zaplacení peněžitě částky vyplývající ze skutečností uvedených žalobcem. Soud vydá platební rozkaz, který musí být doručen žalovanému, v tomto případě nelze použít náhradní doručení. Žalovanému je uloženo, aby do 15 dnů žalobci zaplatil pohledávku včetně nákladů řízení nebo podal odpor proti tomuto platebnímu rozkazu. V případě, že žalovaný odpor podá, je platební rozkaz automaticky zrušen a je soudem nařízeno jednání. V případě, že žalovaný odpor nepodá, platební rozkaz se stane pravomocným rozsudkem.

Poté, co je platební rozkaz pravomocný a vymahatelný, je předán exekutorovi. Tomu je na základě smlouvy o provedení exekuce zaplacená záloha na vymáhání, v případě úspěšného vymožení dlužné částky je společnosti AB a.s. záloha vrácena, náklady řízení je

povinen uhradit dlužník. Výsledek exekučního vymáhání je však ve většině případů záležitost trvající i několik let.

4.3.9 Pojištění pohledávek

Vzhledem k tomu, že společnost AB a.s. eviduje pohledávky po splatnosti a některé se přes veškerou snahu nedaří úspěšně vymáhat, mohlo by dojít k využití pojištění pohledávek. Tyto služby nabízí např. společnost EULER HERMES (člen skupiny Allianz), která v listopadu 2018 byla oslovena a pro společnost AB a.s. vypracovala nabídku na pojištění pohledávek. Společnost zjišťuje informace o platební schopnosti klientů, což pomůže minimalizovat neplacení dluhů vyplývajících z obchodní činnosti. V případě, že zákazník nezaplatí, společnost se stará o vymáhání pohledávek a v případě neúspěšného inkasa pohledávek pak vyplatí prostředky za pojištěné pohledávky. Pokud v období platnosti pojistné smlouvy vyvstane potřeba navýšení úvěrového kreditu, je možné o toto navýšení požádat podle vývoje úvěruschopnosti odběratelů. V případě zjištění nových informací o odběratelích (finanční potíže), společnost je upozorněna na zvýšené riziko. Společnost AB a.s. se nyní rozhoduje o přijetí nabídky, uzavření smlouvy, popř. dohodnutí konkrétních podmínek.

Další možností by mohlo být využití faktoringu, kdy dojde k odkupu pohledávek faktoringovou společností.

Pojištění pohledávek nebo využití odkupu (faktoringu) by mohly být vhodným řešením řízení pohledávek společnosti AB a.s., vzhledem k velikosti účetní jednotky a obratu by měly být náklady pro společnost únosné, naopak by měly být kompenzovány úhradami pohledávek, které by jinak společnosti odběratel neuhradil. Zároveň společnost ušetří náklady za externí právní firmu, jejíž služby v jednotlivých případech využívá, což ale znamená časově náročnou přípravu veškerých podkladů k vymáhání a dalším úkonům.

4.4 Opravné položky

Při inventarizaci k rozvahovému dni byly vyhodnoceny pohledávky vhodné k tvorbě opravných položek. Opravná položka k nepromlčeným pohledávkám, má-li být daňově uznatelná, musí být vytvořena při řádné inventarizaci pohledávek k rozvahovému dni, při níž se posuzuje výše a odůvodněnost vytvořených opravných položek. Tvorba opravných položek se účtuje na vrub nákladů a opravná položka se sníží, popřípadě zruší

vyúčtováním ve prospěch nákladů, pokud inventarizace neprokáže opodstatněnost její výše. Poplatník musí před vytvořením opravných položek zjistit, zda k pohledávce vůbec lze tvořit opravné položky, odůvodnit její tvorbu, popř. opravné položky zrušit, pokud pominul důvod k jejich tvorbě (např. promlčení) u opravných položek vytvořených v minulých účetních obdobích. Základní promlčecí lhůta je tři roky, v průběhu soudního či rozhodčího řízení se tato lhůta zastavuje a uznáním dluhu začíná běžet lhůta nová. Účetní záznam musí obsahovat členění vytvořené opravné položky na daňově uznatelnou a účetní (daňově neuznatelnou).

Při inventuře pohledávek je nutno prověřit, zda jsou jednotlivé pohledávky podloženy kopiemi vydaných faktur, pohledávky nezaplacené ve lhůtě splatnosti jsou doloženy doklady pro jejich vymáhání (upomínky, pokusy o smír) a zda mezi pohledávkami nejsou pohledávky promlčené, které je potřeba navrhnout k odpisu. Společnost AB a.s. vytvořila k 31. 12. 2018 opravné položky k pohledávkám pouze daňově účinné, účetní opravné položky se rozhodla netvořit. Rozpuštění opravných položek bylo provedeno z důvodu odpisu pohledávky, zároveň byly rozpuštěny opravné položky.

Tabulka 37 Tvorba opravných položek

rok	stav k 1. 1.	tvorba v tis Kč	rozpuštění v tis Kč	stav k 31. 12.
2018	2 604	277	440	2 441
2017	1 950	738	84	2 604
2016	1 638	411	99	1 950

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.1 Opravné položky k pohledávkám (účet 391)

Tvorba a rozpouštění opravných položek v roce 2018 je popsána v následujících praktických případech č. 7, č. 8, č. 9 a č. 10.

Praktická situace č. 7 – opravná položka k nepromlčené pohledávce:

Společnost AB a.s. měla k 31. 12. 2018 pohledávku za odběratelem OD6 ve výši 22 000 Kč, která nebyla dosud uhrazena dlužníkem. Splatnost této faktury byla 30. 11. 2017, tedy je k rozvahovému dni již 13 měsíců po splatnosti, ale není promlčená (3 roky). K této pohledávce společnost AB a.s. vytvořila opravnou položku (daňově účinnou) ve výši 100 % podle § 24 zákona o daních z příjmů a § 8c zákona o rezervách.

Tabulka 38 Účtování praktické situace č. 7

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
Tvorba opravné položky 31. 12. 2018	interní doklad	22 000	558	391

Zdroj: vlastní zpracování

Zůstatek účtu 391 – *Opravné položky k pohledávkám* je v rozvaze uveden na řádku C. III. 1. ve sloupci korekce. Sloupec brutto je zůstatkem účtu 311 – *Odběratelé* a rozdíl těchto dvou sloupců je uveden v posledním sloupci netto.

Pokud nastane v budoucnu možnost odpisu této pohledávky, bude rozpuštěna opravná položka a dojde k odepsání této pohledávky.

Tabulka 39 Účtování budoucího odpisu

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
Rozpuštění opravné položky	interní doklad	22 000	391	558
Odpis pohledávky	interní doklad	22 000	546	311

Zdroj: vlastní zpracování

Praktická situace č. 8 – opravná položka k nepromlčené pohledávce:

Společnost AB a.s. měla k 31. 12. 2018 neuhrazenou pohledávku za odběratelem OD7 ve výši 302 000 Kč. Splatnost této faktury byla 23. 4. 2017, tedy je k rozvahovému dni již 20 měsíců po splatnosti. K této pohledávce společnost AB a.s. vytvořila opravnou položku (daňově účinnou) ve výši 50 % podle § 24 zákona o daních z příjmů a § 8a zákona o rezervách.

Tabulka 40 Účtování praktické situace č. 8

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
Tvorba opravné položky 31. 12. 2018	interní doklad	22 000	558	391

Zdroj: vlastní zpracování

Při inventarizaci k 31. 12. 2019, pokud tato pohledávka bude stále neuhrazená, bude účetní jednotka moci vytvořit daňově účinnou opravnou položku na zbytek (151 000 Kč) – tedy do výše 100 % pohledávky, protože již bude po splatnosti více jak 30 měsíců. Po 36 měsících se pohledávka stane promlčenou.

Praktická situace č. 9 – opravná položka k nepromlčené pohledávce:

Společnost AB a.s. měla k 31. 12. 2018 neuhrazenou pohledávku za odběratelem OD8 ve výši 208 000 Kč. Splatnost této faktury byla 6. 11. 2015, účetní jednotka při inventarizaci k 31. 12. 2017 již vytvořila opravnou položku ve výši 50 %, protože byla pohledávka tehdy po splatnosti 25 měsíců. K rozvahovému dni 31. 12. 2018 byla již

31 měsíců po splatnosti. K této pohledávce společnost AB a.s. vytvořila opravnou položku (daňově účinnou) ve výši dalších 50 % (celkem tedy 100 %) podle § 24 zákona o daních z příjmů a § 8a zákona o rezervách.

Tabulka 41 Účtování praktické situace č. 9

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
Tvorba opravné položky 31. 12. 2018	interní doklad	104 000	558	391

Zdroj: vlastní zpracování

K zůstatku účtu 391 – *Opravné položky k pohledávkám*, který byl 104 000 Kč, bylo zaúčtováním této operace dosaženo zůstatku 208 000 Kč, což je vytvoření opravná položka ve výši 100 % k této nepromlčené pohledávce.

Praktická situace č. 10 – rozpuštění opravné položky:

Společnost AB a.s. měla k 31. 12. 2018 neuhrazenou pohledávku za odběratelem ve výši 440 000 Kč, která byla splatná 15. 6. 2014. Účetní jednotka při inventarizaci k 31. 12. 2015 již vytvořila opravnou položku ve výši 50 %, protože byla pohledávka tehdy po splatnosti 18 měsíců. K rozvahovému dni 31. 12. 2017 byla již 36 měsíců po splatnosti. K této pohledávce společnost AB a.s. vytvořila opravnou položku (daňově účinnou) ve výši dalších 50 % (celkem tedy 100 %) podle § 24 zákona o daních z příjmů a § 8a zákona o rezervách. U této pohledávky nebylo zahájeno soudní řízení. V lednu 2018 byl na tuto společnost (dlužníka) prohlášen konkurz. Konkurz je způsob řešení insolvence a společnost AB a.s. svoji pohledávku přihlásila insolvenčnímu soudu, insolvenční správce nepopřel oprávněnost této pohledávky. Konkurz byl ukončen v říjnu 2018 a dle rozvrhového usnesení bylo společnosti AB a.s. uhrazena část pohledávky ve výši 69 000 Kč.

Tabulka 42 Účtování praktické situace č. 10

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
tvorba opravné položky rok 2015	interní doklad	220 000	558	391
tvorba opravné položky rok 2017	interní doklad	220 000	558	391
rozpuštění opravných položek 2018	interní doklad	440 000	391	558
obdržena částečná úhrada	bankovní výpis	69 000	221	311
odpis pohledávky	interní doklad	371 000	546	311

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.2 Dopad na základ daně

Výše uvedené praktické situace č. 7, č. 8 a č. 9 jsou příkladem tvorby daňově uznatelných opravných položek. Jejich tvorba byla k rozvahovému dni na základě inventarizace a jejich proúčtování (MD 558 a DAL 391) znamená pro účetní jednotku zvýšení celkových nákladů. Důsledkem je snížení hospodářského výsledku a z toho vyplývá i snížení základu daně právnických osob, účetní jednotka tedy bude mít nižší daňovou povinnost za rok 2018.

Praktická situace č. 10 znázorňuje rozpuštění daňově uznatelných opravných položek vytvořených v minulých letech. Rozpuštěním opravných položek v roce 2018 (účtování MD 391 a DAL 558) se sníží náklady a tím zvýší základ daně právnických osob. Po rozpuštění opravných položek došlo zároveň k částečnému odpisu pohledávky, část pohledávky byla v roce 2018 totiž účetní jednotce uhrazena (zaúčtování MD 221 a DAL 311). Pohledávka byla účetní jednotkou zdaněna při vzniku, v roce 2018 se zbytek pohledávky, která již nebude účetní jednotce uhrazena, odepíše a zaúčtováním (MD 546 a DAL 311) dojde k vyřazení ze salda (účet 311) a zvýšení nákladů (snížení hospodářského výsledku a snížení daňového základu).

4.4.3 Vyhodnocení tvorby opravných položek

Účetní jednotka tvoří opravné položky daňově účinné v souladu se zákonem o daních z příjmů a zákonem o rezervách. Vzhledem k tomu, že účetní jednotka prochází pravidelným ročním auditem, je tvorba opravných položek pečlivě sledována auditorem. Tvorbou opravných položek účetní jednotka optimalizuje daňový základ tak, jak jí to umožňuje zákonná úprava.

4.5 Zálohy

Účetní jednotka účtuje o zálohách přijatých a vydaných (zaplacených). Zálohy jsou ve společnosti využívány poměrně často.

O zálohách je účtováno teprve při jejich zaplacení, pokud záloha není zaplacena, jakoby neexistovala. Dle českého účetního standardu č. 001 (bod 2.4.3.) je okamžikem uskutečnění účetního případu den, kdy dojde k poskytnutí či přijetí zálohy. Prvním účtováním o vydané (zaplacené) záloze je tedy její úhrada (zaplacení) a stává se

pohledávkou za dodavatelem. Zálohová faktura vydaná (závazek za odběratelem) se zaúčtuje ke dni přijetí zálohy – uhrazení odběratelem.

Z pohledu DPH vzniká povinnost přiznat daň při dodání zboží nebo poskytnutí služby ke dni uskutečnění zdanitelného plnění, je-li před uskutečněním zdanitelného plnění přijata úplata, vzniká povinnost přiznat daň z přijaté částky ke dni přijetí platby. To neplatí, není-li zdanitelné plnění známo dostatečně určitě. Dostatečně určitě znamená, jsou-li známy alespoň tyto údaje: zboží, které má být dodáno nebo služba, která má být poskytnuta, sazba daně a místo plnění. Pak lze také nárokovat odpočet DPH z poskytnuté zálohy (§ 20a zákona o DPH).

4.5.1 Poskytnuté zálohy (účet 314)

V případech záloh zaplacených, se jedná o poskytnutí záloh dodavatelům, se kterými se uzavírá kupní smlouva na nákup komodit z budoucí sklizně. V praxi je to v podstatě poskytnutí obchodního úvěru, formu služby zemědělcům, kteří takto překlenou období, které pro ně znamená nedostatek finančních prostředků.

Praktická situace č. 11 – záloha poskytnutá na budoucí nákup zboží:

Společnost AB a.s. uzavřela v březnu kupní smlouvu s dodavatelem DO1 na dodání pšenice z úrody 2018, která bude dodána o žních (předpokládané dodání v červnu 2018). Zároveň se smluvní strany dohodly, že bude dodavateli poskytnuta společností AB a.s. záloha na dodání této komodity ve výši 200 000 Kč v termínu do 31. 3. 2018.

Požadavek na zálohu vyplynul přímo z uzavřené smlouvy a společnost AB a.s. proto uhradila společnosti DO1 výše požadovanou částku dne 30. 3. 2018. Společnosti DO1 byla částka připsána na bankovní účet dne 31. 3. 2018 a k tomuto datu proto vystavila daňový doklad k přijaté záloze (platbě) s datem uskutečnění zdanitelného plnění 31. 3. 2018.

Tabulka 43 Fakturační údaje k praktické situaci č. 11

celková částka bez DPH	200 000 Kč
+ 15 % DPH	30 000 Kč
Částka k úhradě	200 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Faktura přijatá je v režimu reverse charge – dodavatel zboží přijal zálohu, společnost AB a.s. o této záloze účtuje k datu 31. 3. 2018 – tedy k datu pohybu peněz, nikoliv k datu skutečného dodání (uskutečnění zdanitelného plnění). Podle zákona o DPH se účtuje

k datu, které nastane dřív, v tomto případě je datum úhrady (pohybu peněz) dřív, než datum uskutečnění zdanitelného plnění, které bude dle předpokladu v červnu 2018. Do té doby je uhrazená záloha pohledávkou za dodavatelem DO1. Dodavatel vystavil daňový doklad k přijaté platbě ve výši 200 000 Kč, povinnost odvést DPH ve výši 30 000 Kč je přenesena na společnost AB a.s., ta má zároveň právo nárokovat si toto DPH (příznání k DPH řádky 11 a 44) – obdobný postup je popsán v praktické situaci č. 1 této diplomové práce na str. 88.

Tabulka 44 Účtování praktické situace č. 11

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
úhrada dodavatelí	bankovní výpis	200 000	314	221
vyúčtování DPH – odvod	daňový doklad k zaplacené záloze	30 000	349	343
nárok na odpočet DPH	samovyměření	30 000	343	349
vystavení faktury	faktura za nákup (červen 2018)	500 000	131	321
vyúčtování DPH – odvod	samovyměření	75 000	349	343
nárok na odpočet DPH	samovyměření	75 000	343	349
odečet zálohy	faktura za nákup (červen 2018)	- 200 000	314	321
odečet DPH	samovyměření	- 30 000	349	343
nárok na odpočet DPH	samovyměření	- 30 000	343	349
doplacení dodavatelí	bankovní výpis (červen 2018)	300 000	321	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.2 Přijaté zálohy (účet 324)

V případě záloh přijatých se jedná o variantu méně častou, ale přesto se občas vyskytne. Jedná se o situaci, kdy společnost AB a.s. zálohu od odběratele přijme.

Praktická situace č. 12 – záloha přijatá na prodej zboží:

Společnost AB a.s. (jako dodavatel) uzavřela kupní smlouvu s odběratelem OD9 na dodání řepky olejné, která bude dodávána v průběhu měsíce května. Smluvní strany se dohodly na množství 100 tun a ceně 11 300 Kč/tunu. Návoz bude prováděn dodavatelem – společností AB a.s. a odběratel OD 9 uhradí k 10. 5. 2018 zálohu 300 000 Kč, k 20. 5. 2018 zálohu 300 000 Kč a k 31. 5. 2018 bude provedeno vyúčtování dodaného množství a doúčtování částky k úhradě.

Obě zálohy ve výši 300 000 Kč a 300 000 Kč byly uhrazeny v dohodnutých termínech, po přijetí zálohy byl vždy společností AB a.s. jako dodavatelem vystaven daňový doklad k přijaté platbě v režimu přenesené daňové povinnosti, společnost AB a.s.

přenesla povinnost odvést DPH na odběratele OD9. Společnost OD9 ke dni přijetí peněz odvedla finančnímu úřadu DPH (přenesenou od společnosti AB a.s.) a zároveň si mohla nárokovat odpočet DPH (kódy nomenklatury celního sazebníku v kapitole 12, konkrétně řepka pod kódem 1205), přiznání k DPH řádky 11 a 44 – obdobný postup je popsán v praktické situaci č. 1 na str. 87 této diplomové práce. Do doby vyúčtování jsou uhrazené zálohy závazkem vůči odběrateli OD9, zaúčtované na účtu 324.

Skutečně bylo dodáno 101,43 t a celková částka za těchto 5 dodávek činí 1 146 159 Kč.

Tabulka 45 Fakturační údaje k praktické situaci č. 12

celková částka bez DPH	1 146 159 Kč
uhrazené zálohy	-600 000 Kč
Doplatek	546 159 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 46 Účtování praktické situace č. 12

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
přijetí zálohy - úhrada odběratelem	bankovní výpis	600 000	221	324
vystavení faktury	faktura za prodej	1 146 159	311	604
odečet zálohy	faktura za prodej	- 600 000	311	324
doplatek odběratelem	bankovní výpis	546 159	221	311

Zdroj: vlastní zpracování

4.6 Závazky

Závazky společnosti vznikají stejně jako pohledávky na základě ekonomické činnosti a obchodních vztahů. Jedná se o závazky za nákup zboží (výkup komodit), za nákup materiálu, za služby, za energie. Ostatní závazky společnosti jsou např. závazky vůči zaměstnancům (mzdové náklady), závazky vůči státu a vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotním pojišťovnám. Zpracování závazků finanční účtárnou (evidence přijatých faktur, záloh, dobropisů apod.) se v praxi nazývá likvidace faktur. Ostatní závazky (mzdy, daně z mezd, zdravotní a sociální pojištění) je zpracováváno mzdovou účtárnou. K této činnosti je využíván příslušný modul účetního software. V návaznosti na další postupy (úhrady, další plnění vyplývající ze závazkového vztahu, zápočty apod.) jsou prováděny další účetní operace. Zůstatky závazkových účtů jsou na straně pasiv.

Tabulka 47 Stav účtů závazků v tis Kč

účet	název účtu	stav k 1. 1. 2018	stav k 31. 12. 2018
231	krátkodobé bankovní úvěry	98 518	123 407
321	závazky z obchodních vztahů	19 029	24 032
324	přijaté provozní zálohy	149	57
325	ostatní závazky	114	284
331	zaměstnanci	583	766
333	ostatní závazky vůči zaměstnancům	28	31
336	zúčtování s institucemi soc. zab. a zdr. poj.	377	478
341	daň z příjmů	773	151
342	ostatní přímé daně	38	43
343	daň z přidané hodnoty	1 480	3 632
345	ostatní daně a poplatky	28	96
461	bankovní úvěry dlouhodobé	17 369	11 930
481	odložený daňový závazek	862	873

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.1 Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup zboží

Zboží, se kterým společnost AB a.s. obchoduje, jsou převážně zemědělské komodity, z nich je část nakoupena k obchodním účelům a část dle potřeby použita jako surovina k výrobě krmných směsí.

Praktická situace č. 13 – závazek při nákupu zboží:

Společnost AB a.s. nakoupila na základě uzavřené kupní smlouvy od dodavatele DO2 pšenici, která byla do společnosti přivezena vlakem (ke společnosti AB a.s. vedou koleje – vlečka), doprava bude uhrazena přímo odběratelem.

Naskladnění komodity probíhá buď nákladními automobily, nebo vlakovým vozem. Prvním krokem je zvážení nákladu a odběr vzorku z dopravovaného obilí, aby mohlo být zaříděno dle kvalitativních ukazatelů do příslušné kategorie. Vážení je prováděno za pomoci silničních mostových vah, které jsou osazeny tenzometrickými snímači a jsou úředně ověřitelné v požadované třídě přesnosti. Nákladní automobily jsou zváženy před vykládkou a po vykládce, rozdíl těchto hodnot je hmotnost naskladňované komodity. V současnosti se dříve používané váhy mechanické nahrazují váhami elektronickými nebo jsou prováděny přestavby vah původních na hybridní variantu. Váhy jsou propojeny s PC a to umožňuje přímý tisk vážního lístku. Odběr vzorků probíhá zároveň s vážením, provádí se automatickým vzorkovačem, pomocí vzorkovací jehly (hydraulické rameno) je z nákladního automobilu odebrán reprezentativní vzorek a automaticky dopraven

soustavou hadic přímo do laboratoře. Laboratorním rozbořem je určeno několik základních ukazatelů, podle nichž je určeno uskladnění a případná další úprava před vlastním skladováním, jsou to např. vlhkost, teplota, N-látky (obsah proteinů), olejnatost, objemová neboli hektolitrová hmotnost, přítomnost škůdců, mechanických nečistot, obsah glutenů a škrobu, sedimentační index atd. V případě nepříjemné kvality (silné zaplísnění – obsah fusarií, naklíčenost zrn apod.) může být rozhodnuto i o nepřijetí dovezené komodity. Po stanovení kvality je rozhodnuto o dalším postupu a potřebě dalších úprav před uskladněním. Obilí je dopraveno k příjmovému koši, kde je vysypáno a vodorovnými dopravníky v podsilovém kanálu se přepraví k elevátoru.

Společnosti AB a.s. vystavil dodavatel DO2 fakturu na zvážené obilí, cena byla dohodnuta podle dodané kvality, která je zjištěna ve vlastní laboratoři společnosti AB a.s., doprava bude vyúčtována provozovatelem drah a její cena bude součástí pořizovací ceny zásob zboží společnosti AB a.s. Rámcová kupní smlouva byla uzavřena na odběr 1 700 t, skutečně bylo odvezeno celkem 1 711 t pšenice potravinářské.

Faktura je vystavena s datem uskutečnění zdanitelného plnění 30. 4. 2018. Cena za 1 t pšenice byla smluvně stanovena na 3 700 Kč bez DPH. Faktura byla dodavatelem vystavena v režimu přenesené daňové povinnosti, kdy povinnost odvést daň byl přenesen na společnost AB a.s. a zároveň jí vznikl nárok na odpočet daně z přidané hodnoty.

Tabulka 48 Fakturační údaje k praktické situaci č. 13

množství	1 711 t
cena za jednotku	3 700 Kč/t
celková částka bez DPH	6 330 700 Kč
+ 15 % DPH	949 605 Kč
K úhradě	6 330 700 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost AB a.s. uhradila výše částku 6 330 700 Kč ve lhůtě splatnosti (splatnost byla 14 dní 14. 4. 2018) dne 14. 4. 2018.

Tabulka 49 Účtování praktické situace č. 13

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
příjem zboží	faktura za nákup	6 330 700	132	321
přenesená daňová povinnost	faktura za nákup	949 605	349	343
nárok na odpočet DPH	samovyměření	949 605	343	349
úhrada faktury dodavateli	bankovní výpis	6 330 700	321	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.2 Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup materiálu

Materiál, který společnost AB a.s. nakupuje, je použit k výrobě vlastních výrobků – krmných směsí. Hlavními surovinami k výrobě krmných směsí jsou především rostlinné komodity uskladněné v silech (krmná pšenice, krmný ječmen, triticales, hrách). Po jejich spotřebování jsou výdejkami ze skladu zaúčtovány do spotřeby na nákladový účet (*účet 501 – spotřeba materiálu*). Dalšími surovinami k výrobě krmných směsí jsou zejména sójové a řepkové šroty, vápenec, krmná sůl, řepkový olej, pšeničné otruby, monokalciumfosfát, které jsou nakupovány přímo jako materiál na sklad (účet 112). Nákup těchto surovin představuje několik set faktur za účetní období, jedná se o stále se opakující dodávky od stálých pravidelných dodavatelů, s nimiž má účetní jednotka dlouholeté obchodní vztahy a smluvně dohodnuté výhodné platební podmínky. Dodavatelé mají zároveň ověřenou platební morálku společnosti AB a.s. a tím i zajištěný pravidelný odbyt svých výrobků. Přijaté faktury za tyto dodávky jsou opakujícími se závazky účetní jednotky a jejich účtování je zcela jednoduché.

Praktická situace č. 14 – závazek za nákup materiálu:

Společnost AB a.s. nakoupila od dodavatele DO3 mletý vápenec, dodání této suroviny je fakturováno vč. dopravy dodavatelem (cena vápence je vč. dopravy) s datem uskutečnění zdanitelného plnění 28. 6. 2018.

Tabulka 50 Fakturační údaje k praktické situaci č. 14

celková částka bez DPH	218 700 Kč
+ 21 % DPH	45 927 Kč
Celkem	264 627 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost AB a.s. uhradila výše uvedenou částku 264 627 Kč ve lhůtě splatnosti.

Tabulka 51 Účtování praktické situace č. 14

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
příjem materiálu	faktura za nákup	218 700	112	321
příjem materiálu	faktura za nákup	45 927	343	321
úhrada faktury dodavateli	bankovní výpis	264 627	321	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.3 Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup energií

Společnost AB a.s. nakupuje elektrickou energii a zemní plyn. Plyn je nakupován společností AB a.s. jako velkoodběratelem a je potřeba mít předem rezervovanou kapacitu na jednotlivé měsíce, což si společnost zemní plyn dodávající každoročně smluvně ošetřuje. Z dlouhodobých zkušeností se výše rezervované kapacity stanovuje podle předpokládané spotřeby plynu, např. zvýšená spotřeba plynu nastane v měsících žní, kdy je potřeba využívat sušičku (plynové hořáky), tedy červenec, srpen (obilí) a říjen (kukuřice). Přesně vše odhadnout nelze, v případě, že nastanou vlivem počasí „mokrý žně“, suší se více, než když se sklízí ve slunečném počasí, což samozřejmě v době uzavírání smlouvy na další rok cca 7 – 8 měsíců před sklizní nelze zcela přesně odhadnout. V případě, že společnost rezervovanou kapacitu nevyčerpá, zaplatí dodavateli plynu smluvní pokutu. V případě, že je spotřeba vyšší, než rezervovaná, musí společnost uhradit zvýšenou cenu za odebrané jednotky nad nasmlouvanou kapacitu. Spotřebu plynu je ovlivněna i potřebou vytápění provozu a kanceláří v zimním (topném) období. Platby za spotřebovaný plyn společnost platí pravidelně měsíčně. Elektrickou energii účetní jednotce účtuje dodavatel na základě zálohy, která je splatná vždy k 10. v měsíci a k poslednímu dni v měsíci je vystavena faktura na doplatek dle skutečně spotřebované elektrické energie.

Praktická situace č. 15 – závazek za nákup elektrické energie

Dodavatel DO4 vystavil společnosti AB a.s. požadavek na zaplacení zálohy ve výši 100 000 Kč. Po zaplacení zálohy 10. 7. 2018 byl účetní jednotce doručen daňový doklad k zaplacené záloze, na základě které si uplatnila odpočet DPH. Ke dni 31. 7. 2018 byla vystavena faktura za spotřebovanou elektrickou energii za celý měsíc červenec a odečtena zaplacená záloha.

Tabulka 52 Fakturační údaje k praktické situaci č. 15

zaplacená záloha bez DPH	82 644,60 Kč
+ 21 % DPH	17 355,40 Kč
celkem záloha	100 000,00 Kč
spotřebovaná elektrická energie	218 315,00 Kč
+ 21 % DPH	45 846,20 Kč
celkem za spotřebovanou energii	264 161,20 Kč
odečet zálohy	100 000,00 Kč
Doplatek	164 161,20 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 53 Účtování praktické situace č. 15

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
požadavek na zálohu – zaplacení	bankovní výpis	100 000,00	314	221
vyúčtování DPH (zaplacená záloha)	daňový doklad	17 355,40	343	314
spotřeba elektrické energie	faktura	218 315,00	502	321
+ 21 % DPH	faktura	45 846,20	343	321
zúčtování zálohy	faktura	- 82 644,60	314	321
+ 21 % DPH	faktura	- 17 355,40	343	321
úhrada faktury dodavateli	bankovní výpis	164 161,20	321	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.4 Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – nákup služeb

Služby, které společnost AB a.s. nakupuje, jsou různorodé. Jedná se o mnoho drobných faktur hrazených bankovními převody, ale také pokladními doklady. Převážně se jedná o menší částky, které představují nákupy potřebné pro chod společnosti (režijní náklady). Některé nakupované služby se pravidelně opakují (např. telefonní poplatky, vodné a stočné, revize přístrojů, kalibrace vážících zařízení, deratizace, ostraha objektu a další), některé jsou jednorázové a řeší okamžitou potřebu, která nastane (opravy a servisní zásahy, ekologická likvidace holubů, malování kanceláří a další).

Praktická situace č. 16 – závazek za nákup služeb

Společnost AB a.s. nakoupila od dodavatele DO5 službu – praní prádla pro kuchyň a jídelnu. Společnost AB a.s. vozí do prádelny prádlo dvakrát měsíčně a také si pro vyprané prádlo sama jezdí. Dodání této služby je fakturováno s datem uskutečnění zdanitelného plnění 31. 8. 2018.

Tabulka 54 Fakturační údaje k praktické situaci č. 16

celková částka bez DPH	1 800 Kč
+ 21 % DPH	378 Kč
Celkem	2 178 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost AB a.s. uhradila výše uvedenou částku hotově při převzetí vypraného prádla.

Tabulka 55 Účtování praktické situace č. 16

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
dodání služby	faktura	1 800	518	321
dodání služby	faktura	378	343	321
úhrada faktury dodavateli	pokladní doklad	2 178	321	211

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.5 Nákup služby s časovým rozlišením (účet 381)

U společnosti AB a.s. byla v roce 2018 provedena pravidelná certifikace HACCP. Tato certifikace se prodlužuje vždy na 2 roky. Vzhledem k tomu, že je stanovena doba platnosti certifikátu HACCP na 2 roky, účetní jednotka provádí časové rozlišení nákladů.

Praktická situace č. 17 – nákup služby časově rozlišované

Faktura byla účetní jednotce vystavena DO6 ve výši 195 000 Kč bez DPH v měsíci červnu, certifikát má platnost od července 2018 do června 2020. Předchozí certifikát měl platnost obdobnou (červenec 2016 – červen 2018). Časové rozlišení bylo pro rok 2016 ve výši 6/24 (6 měsíců z 24 měsíců), pro rok 2017 ve výši 12/24 a pro rok 2018 ve výši 6/24. Časové rozlišení nákladů za prodloužení certifikátu bude navazovat na předchozí léta, pro rok 2018 ve výši 48 750 Kč (6/24), pro rok 2019 ve výši 97 500 Kč (12/24) a pro rok 2020 ve výši 48 750 Kč (6/24). Částka pro rok 2018 bude zaúčtována přímo do nákladů, zbytek pro rok 2019 a rok 2020 bude zaúčtován na účet 381 – náklady příštích období a v dalších letech bude postupně rozpouštěna do nákladů. Účetní jednotka svůj závazek uhradila ve lhůtě splatnosti 14 dnů.

Tabulka 56 Fakturační údaje k praktické situaci č. 17

celková částka bez DPH	195 000 Kč
+ 21 % DPH	40 950 Kč
Celkem	235 950 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 57 Účtování praktické situace č. 17

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
dodání služby	faktura	48 750	518	321
časové rozlišení	faktura	146 250	381	321
+ 21 % DPH	faktura	40 950	343	321
úhrada faktury dodavateli	bankovní doklad	235 950	321	221
účtování v roce 2019	interní doklad	97 500	518	381
účtování v roce 2020	interní doklad	48 750	518	381

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.6 Závazky z obchodních vztahů (účet 321) – ostatní drobné nákupy

Společnost AB a.s. nakupuje vzhledem k velikosti svých obrátů také mnoho drobných nákupů, některé přímo za hotové, některé na fakturu.

Praktická situace č. 18 – drobný nákup

Společnost AB a.s. nakoupila běžné kancelářské potřeby v hotovosti. Tento nákup byl dodavatelem DO7 vyúčtován fakturou, která byla při odběru kancelářských potřeb vystavena a ihned hotově uhrazena. Společnost nenakoupila kancelářské potřeby do zásoby, které by pracovníkům postupně vydávala, ale nakoupila přesně to, co některým kancelářím aktuálně chybělo, jedná se tedy o okamžité zaúčtování do spotřeby.

Tabulka 58 Účtování praktické situace č. 18

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
nákup kancelářských potřeb	faktura	2 310	501	321
nákup kancelářských potřeb	faktura	485	343	321
úhrada faktury dodavateli	pokladní doklad	2 795	321	211

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.7 Ostatní závazky (účet 325)

Ostatní závazky ve společnosti jsou tvořeny např. předpisem ročního poplatku za rozhlas (účtování MD 518 a DAL 325), který je povinna účetní jednotka platit. Dále se jedná např. o fakturu za obědy zaměstnanců, účtování je podrobněji popsáno v praktické situaci č. 5 na str. 96 – 97.

4.6.8 Závazky z mezd (účet 331, 336, 342)

Při zúčtování mezd po skončení měsíce dochází v mzdové účtárně k výpočtu mezd jednotlivým zaměstnancům a poté jsou jednotlivé mzdy sumarizovány na měsíční výplatní listině. Zaúčtováním mezd vznikne závazek vůči zaměstnancům (čisté mzdy), závazek vůči státu (daně z mezd – zálohová a srážková), závazek vůči okresní správě sociálního zabezpečení (součet sociálního pojištění sraženého z mezd a sociálního pojištění placeného zaměstnavatelem) a závazky vůči zdravotním pojišťovnám (součet zdravotního pojištění sraženého z mezd a zdravotního pojištění placeného zaměstnavatelem), závazek vůči dalším institucím – srážky z mezd zaměstnanců, což jsou exekuce na mzdy některých zaměstnanců, které je společnost povinna srazit a odvést příslušnému exekutorovi. Výpočty srážek, evidence exekucí, jejich rozlišování a odesílání jsou pro mzdovou účtárnu časově velmi náročné zatěžující procedury.

Praktická situace č. 19 – závazky z titulu mezd:

Společnost AB a.s. zúčtovala měsíční mzdy, které činí za květen 2018 částku 883 215 Kč (hrubé mzdy). Společnost AB a.s. vyplácí veškeré závazky vzniklé z titulu mezd bezhotovostně ve výplatním termínu, který je stanoven na 15. den v měsíci následujícím.

Tabulka 59 Účtování praktické situace č. 19

Účetní případ	částka Kč	MD	DAL
Příjem zaměstnanců ze závislé činnosti – zúčtování hrubé mzdy	883 215	521	331
Srážka sociálního pojištění – pojistné placené zaměstnancem	57 409	331	336
Pojistné zaměstnavatele za zaměstnance – sociální pojištění	220 804	524	336
Srážka zdravotního pojištění – pojistné placené zaměstnancem	39 745	331	336
Pojistné zaměstnavatele za zaměstnance – zdravotní pojištění	79 490	524	336
Odvod (platba) zaměstnavatele – sociální pojištění	278 213	336	221
Odvod (platba) zaměstnavatele – zdravotní pojištění	119 235	336	221
Úhrada závazku – odvod sražené zálohy na daň z mezd	43 520	342	221
Výplata čistých mezd z bankovního účtu	742 541	331	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.9 Závazky vůči státu (účet 341, 343, 345)

Závazky vůči státu vznikají z důvodu povinnosti platit daně. U společnosti AB a.s. se jedná konkrétně o tyto daně:

- daň z příjmu právnických osob, která je vypočtena na základě daňového přiznání k 31. 12. 2018 a splatná 31. 3. 2019 zároveň s povinností podání daňového přiznání k dani z příjmu
- daň z přidané hodnoty, která je vypočtena na základě daňového přiznání k poslednímu dni v měsíci a splatná vždy 25. dne v měsíci s povinností podání daňového přiznání k dani z příjmu

- daň silniční, která je vypočtena na základě daňového přiznání k 31. 1. 2018 a splatná ve čtyřech splátkách k 15. 4., 15. 7., 15. 10. a 15. 12. 2018, vyúčtování s povinností podání daňového přiznání k dani silniční k 31. 1.
- daň z nemovitých věcí, která je vypočtena na základě daňového přiznání k 31. 12. (pokud nenastaly změny, je platné přiznání předchozí) a splatná 31. 5.
- daň zálohová ze závislé činnosti, která je sražena zaměstnancům (poplatníkům) z mezd a odvedena prostřednictvím plátce (zaměstnavatele) měsíčně, k jejímu vyúčtování je plátce povinen 1 x ročně
- daň z příjmů srážková, která je sražena zaměstnancům (poplatníkům) zpravidla z dohod o provedení práce a odvedena prostřednictvím plátce (zaměstnavatele) měsíčně, k jejímu vyúčtování je plátce povinen 1 x ročně

Praktická situace č. 20 – silniční daň:

Společnost AB a.s. zaplatila během roku celkem čtyři zálohy na silniční daň, které byly k uvedeným splatnostem 15. dubna, 15. července, 15. října a 15. prosince uhrazeny na účet finančního úřadu. Společnost vlastní 7 nákladních automobilů a 5 osobních automobilů. Zaúčtovány byly na účet 345 – *ostatní daně a poplatky*. Nákladově byla zaúčtována částka související s rokem 2018 (předpis za celý rok) s vyúčtováním – vyplněním a podáním přiznání k dani silniční, kde byl vyčíslen doplatek. Ten byl uhrazen 30. 1. 2019.

Tabulka 60 Účtování praktické situace č. 20

Účetní případ	částka Kč	MD	DAL
předpis silniční daně	300 000	531	345
zálohy zaplacené během roku	275 000	345	221
úhrada doplatku daně silniční	25 000	345	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.10 Úvěrové závazky (účet 231, 461)

Společnost AB a.s. využívá bankovní úvěry, které jsou určeny např. na nákup nákladního automobilu (účelové), k tomuto řešení bylo přistoupeno z důvodu, že úvěrové financování bylo vyhodnoceno jako výhodnější než finanční leasing.

Praktická situace č. 21 – úvěrové závazky:

Poskytnutý úvěr je splatný do tří let, částka splatná v aktuálním roce je převedena z úvěru dlouhodobého na úvěr krátkodobý a měsíčně je z něj odúčtována jistina dle uhrazené splátky. Celková výše úvěru k 31. 12. 2017 (nesplacená jistina) je 720 000 Kč, měsíční splátka se skládá z jistiny (20 000 Kč) a úroku, jehož výše se mění s každou zaplacenou částkou – klesá se snižující se jistinou.

Tabulka 61 Účtování praktické situace č. 21

Účetní případ	částka Kč	MD	DAL
převod části úvěru z dlouhodobého	240 000	461	261
převod části úvěru na krátkodobý	240 000	261	231
měsíční splátka – jistina	20 000	231	221
měsíční splátka – úrok	1 200	562	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.11 Odložený daňový závazek (účet 481)

Společnost má zákonnou povinnost účtovat o odložené dani. Účtování o odloženém daňovém závazku zabraňuje předčasnému rozdělení zisku. Je vypočtena jako součin přechodného rozdílu a sazby daně z příjmu 19 %, která bude v následujícím období dle předpokladu platná. Odložená daň vzniká z důvodu rozdílů mezi účetním a daňovým pojetím v čase. Jedná se např. o přechodné rozdíly mezi účetními a daňovými odpisy, rozdílná zůstatková cena dlouhodobého majetku, rezervy, opravné položky, dosud daňově nezohledněná ztráta z předchozích let. V případě, že daňové odpisy jsou vyšší než účetní, vznikne daňový dluh (závazek), o kterém je nutno účtovat vždy. Společnost AB a.s. dle výpočtu zaúčtovala částku ve výši 11 312 Kč, pasivní zůstatek účtu 481 se o tuto částku zvýšil.

Tabulka 62 Účtování o odložené dani z příjmů

Účetní případ	částka Kč	MD	DAL
změna odložené daně – daňový závazek	11 312	592	481

Zdroj: vlastní zpracování

4.7 Zápočty

Vzhledem k tomu, že společnost má širší spektrum činností (obchoduje s komoditami, vyrábí krmné směsi, poskytuje služby spojené se skladováním komodit atd.), často jsou její odběratelé zároveň i dodavatelé. Velmi často dochází k situacím, že vůči stejné společnosti (stejně IČ) má společnost AB a.s. jak pohledávku, tak i závazek.

V těchto případech je často využíváno vzájemné započtení pohledávky a závazku. V účtárně společnosti je vystaven dopis, který je odeslán k odsouhlasení druhé smluvní straně a je na něm vyznačeno přesné označení faktur, kterých se má zápočet týkat a částka, která je navrhována k započtení. Většinou se však nejedná o shodné částky a proto je navrhovaná výše zápočtu rovna nižší z obou částek faktur a rozdíl je navržen k úhradě běžným bankovním převodem. Po odsouhlasení druhou stranou je zápočet zaúčtován.

Příklad č. 22 – zápočet pohledávky a závazku:

Společnost AB a.s. vystavila fakturu ve výši 180 000 Kč (311/6..) a zároveň má zaúčtovanou fakturu přijatou od stejného obchodního partnera ve výši 200 000 Kč (5../321). Po odsouhlasení se obě strany dohodly, že provedou zápočet pohledávky a závazku a zbytek ve výši 20 000 Kč bude uhrazen společností AB a.s. obchodnímu partnerovi.

Tabulka 63 Účtování praktické situace č. 22

Účetní případ	doklad	částka Kč	MD	DAL
zápočet	dohoda o zápočtu	180 000	321	311
doplatek přijaté faktury	bankovní výpis	20 000	321	221

Zdroj: vlastní zpracování

4.8 Účetní závěrka

Proces účetní uzávěrky zahrnuje:

- zaúčtování všech účetních případů do účetních knih – na základě účetních dokladů, podle vybraných účetních metod, předem stanovených postupů a pravidel v časových a věcných souvislostech, vč. konečné kontroly, že je vše zaúčtováno
- inventarizace – prokáže se veškerý majetek a závazky, vč. jejich oceňování
- účetní analýza – ověří se správnost, úplnost, průkaznost všech účetních zápisů
- uzávěrkové operace (speciální případy k rozvahovému dni) – doúčtují se zejména inventarizační rozdíly, časové rozlišení, dohadné položky, rezervy, opravné položky, odpisy, přepočty cizí měny, kursové rozdíly, přetřídění cenných papírů a jejich přecenění, oceňovací rozdíly, vypořádání výsledku hospodaření za minulé období, opravy chyb, daň z příjmu odložená, daň z příjmu splatná, zpracování daňového přiznání
- uzavírání účetních knih (poslední účetní zápisy)
- vytvoření účetní závěrky, sestavení účetních výkazů, přílohy, popř. výroční zprávy

- audit účetní závěrky (povinný)
- schválení účetní závěrky
- zveřejnění účetní závěrky vč. ověření správnosti zveřejnění
- převod účetnictví do dalšího období (účetní závěrka v účetním software)
- archivace

Společnost AB a.s. je akciovou společností splňující kritéria střední účetní jednotky, má povinnost auditu. Součástí účetní závěrky je povinnost sestavovat tyto výkazy:

- rozvaha v plném rozsahu
- výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu
- příloha
- výkaz o peněžních tocích
- výkaz o změnách vlastního kapitálu

Dále společnost sestavuje výroční zprávu a zprávu o vztazích mezi spojenými osobami.

4.9 Audit společnosti

Audit společnosti je prováděn externí firmou. Zástupce této firmy je přítomen u fyzických inventur společnosti. Před vydáním zprávy auditora proběhne v průběhu roku několik osobních návštěv, při kterých proběhnou průběžné kontroly účtování.

Výrok auditora pro rok 2017 byl vydán bez výhrad. Vzhledem k tomu, že audit je povinný dle zákona, návštěva auditora probíhá několikrát ročně a zároveň se zástupce auditora účastní inventur, účetní jednotka předpokládá stejný výrok i pro rok 2018.

4.10 Vyhodnocení účtování

Účetní jednotka účtuje v souladu s Českým účetním standardem č. 015, podle zákona o účetnictví a vyhlášky č. 500/2002. Využívá účtovou osnovu, syntetické účty jsou součástí hlavní knihy. K dalšímu rozlišení využívá i analytické členění účtů, součet jejich stavů tvoří stav účtu syntetického. Pro položky neobsažené v rozvaze je vedena podrozvahová evidence. Rozvaha (řádná) je sestavena v plném rozsahu k rozvahovému dni 31. 12. 2018 v souladu se základní bilanční rovnicí, tedy suma aktiv = suma pasiv. Účetní

zápisy jsou primárně účtovány v Kč, popř. i v cizí měně. K přepočtu je využíván denní kurs ČNB, jak má účetní jednotka určeno interní směrnici. Jako pomocná účetní kniha k evidenci pohledávek a závazků je používáno saldokonto (kniha pohledávek a závazků). Účetní zápisy jsou vedeny v českém jazyce, čitelně a trvanlivě, přehledně, správně a úplně. Aby byly průkazné, jsou doloženy účetním dokladem. Účetní doklady splňují náležitosti dle § 11 zákona o účetnictví. Aby byl zajištěn aktuální princip, účetní jednotka provádí důsledně časové rozlišení. Podle zákona účtuje o odložené dani, která je zjišťována z přechodných rozdílů (rozdílný pohled účetní a daňový), aby byla zachována zásada opatrnosti.

Vzhledem k tomu, že účetní jednotka je plátcem DPH, je účtováno na vstupu i výstupu zároveň s pohledávkami a závazky i o DPH, v zákonem vymezených případech je uplatňována přenesená daňová povinnost.

4.11 Provádění inventarizace

Pro účely této diplomové práce je vyhodnocena řádná periodická inventarizace dle zákona o účetnictví č. 563/1991 § 29 a § 30, která je ve společnosti prováděna vždy 1x ročně k rozvahovému dni, tedy k 31. 12. 2018. Provádění inventarizace vyplývá ze zákonných požadavků.

K provedení inventarizací je zpracovávána každoročně směrnice, následně je projednána na poradě vedení společnosti. Po schválení je závazná pro všechny jmenované členy dílčích inventarizačních komisí (DIK). Pro účely této diplomové práce má význam vyhodnotit pouze dílčí část celého procesu inventarizace – inventuru pohledávek a závazků k 31. 12. 2018 a inventuru účtů hlavní knihy k 31. 12. 2018.

4.11.1 Dokladová inventura

Dokladovou inventuru společnost provádí u inventarizace pohledávek a závazků (dluhů), bankovních účtů a úvěrů, nehmotného dlouhodobého majetku a nedokončeného nehmotného dlouhodobého majetku, opravek k tomuto majetku, opravných položek, odložené daně, finančních investic a účtů hlavní knihy.

Dokladová inventura je v podstatě kontrolou jednotlivých účtů, u kterých nelze inventuru provést fyzicky. U rozvahových účtů je doložen zůstatek a musí přesně souhlasit s hlavní knihou. U některých výsledkových účtů lze zůstatek kontrolovat i s pomocí

obratů rozvahových účtů (např. daně). V některých případech je vhodné kontrolovat i pomocí zůstatků účtů v minulých obdobích, porovnáním obrátů apod.

U dokladové inventury pohledávek se jejich uznání odběratelem dokládá pomocí konfirmačních dopisů, které jsou jim zasílány po skončení účetního období. Společnost AB a.s. nezasílá dopisy odběratelům, jejichž pohledávky byly uhrazeny v období od konce účetního období do doby, kdy jsou dopisy rozesílány. Konfirmační dopisy lze zasílat i v průběhu roku, pokud nastanou pochybnosti. Uznáním dluhu se obnoví promlčecí lhůta a začíná běžet nová ode dne, kdy došlo k uznání dluhu. Promlčecí lhůta se obnoví také částečnou úhradou.

4.11.2 Inventura pohledávek

Inventuru pohledávek společnost provedla na základě konfirmačních (odsouhlasovacích) dopisů, které odesílá odběratelům ve dvou vyhotoveních. Z nich jedno vyhotovení požaduje vrátit s odsouhlasením zůstatků pohledávek, což je soupis jednotlivých faktur vydaných do data 31. 12. 2018. Pohledávky z obchodních vztahů jsou vedeny na účtu 311 – *Odběratelé*. Dokladovou inventurou nebyly zjištěny rozdíly. DIK konstatovala, že stav účetní souhlasí se stavem skutečným a současně navrhla vytvoření opravných položek k některým pohledávkám, ke kterým je možné opravné položky tvořit a zároveň společnost nepředpokládá, že budou ještě uhrazeny. Vytvořené opravné položky k datu 31. 12. 2018 jsou podrobněji popsány v kapitole 4.4. této diplomové práce.

4.11.3 Inventura bankovních účtů a úvěrů

Běžný bankovní účet má společnost v českých korunách i v eurech zřízen u Komerční banky. Společnost využívá i běžný korunový účet u ČSOB, ke kterému je čerpán revolvingový úvěr (provozní), je měsíčně obnovován a zaručen pohledávkami za odběrateli. Společnost každý měsíc předkládá bance sestavu z účetnictví (soupis pohledávek), banka po schválení provede obnovu čerpání tohoto revolvingového úvěru (účet 231). Další úvěry společnost vyčerpala na nákup nákladních automobilů a dlouhodobého hmotného majetku, jsou spláceny pravidelnými měsíčními splátkami (účet 461). U dlouhodobých úvěrů je na začátku účetního období vždy odúčtována z účtu 461 částka odpovídající plánovaným ročním splátkám jistiny úvěru a zaúčtována ve prospěch účtu 231. Část úvěru (závazku) dlouhodobého se tedy stává krátkodobým závazkem

(se splatností do 1 roku). Inventura bankovních účtů a úvěrů byla provedena odsouhlasením stavu v účetnictví se stavem na bankovním výpisu k 31. 12. 2018. Inventarizací nebyly zjištěny žádné rozdíly.

4.11.4 Inventura závazků

Inventura závazků byla společností provedena k 31. 12. 2018. Některými dodavateli jsou zasílány společnosti odsouhlasovací (konfirmační) dopisy, které jim jsou společností AB a.s. následně vráceny pokud stav souhlasí se stavem salda společnosti a jsou založeny jejich kopie. Jde se o podobnou formu, jakou společnost AB a.s. zasílá svým odběratelům. Na závazky, které nejsou v evidenci (nedopatřením se např. ztratí), se přijde v průběhu roku tím, že je dodavatelem urgována úhrada. Tyto případy nejsou příliš časté. Závazky z obchodních vztahů jsou vedeny na účtu 321 – *Dodavatelé*. Inventurou závazků nebyly zjištěny rozdíly a bylo konstatováno, že stav závazků souhlasí se skutečností.

4.11.5 Inventura účtů hlavní knihy

Inventura účtů hlavní knihy byla provedena pracovníky finanční účetní v průběhu měsíce ledna 2018. Ačkoliv byl stav kontrolován k rozvahovému dni 31. 12. 2018, není vzhledem k náročnosti zpracování technicky ani časově proveditelné, aby byla tato procedura provedena v kratším čase. Některé účetní doklady náležející ještě do prosince 2018, přijdou až v průběhu ledna 2019. Po jejich obdržení byly společností zaúčtovány v termínu do 25. ledna 2019, tedy k datu odevzdání přiznání k DPH. V případě, že některé doklady nejsou včas obdrženy, jsou vytvořeny dohadné položky (účet 388 – *Dohadné účty aktivní* v případě výnosů a účet 389 – *Dohadné účty pasivní* v případě nákladů). Pro samotné účetní je inventura účtů důležitou kontrolou jejich celoroční práce, zůstatky účtů jsou kontrolovány a odsouhlaseny. Společnost u všech účtů používá třímístné analytické rozlišení. Inventurní soupis každého syntetického účtu směrné účtové osnovy je součtem všech zůstatků příslušných analytických účtů.

Pro účely této diplomové práce byly vyhodnoceny pouze vybrané účty hlavní knihy, jejichž obsahová náplň odpovídá tématu této diplomové práce, tedy účty, ze kterých vyplývají pohledávky a závazky účetní jednotky.

- **231 – Krátkodobé bankovní úvěry** (doložení zůstatku)

- bankovními výpisy všech úvěrovým účtů se splatností do 1 roku (krátkodobých),
- výpisy bankovních úvěrů dlouhodobých
- tabulka s výpočtem jistiny splatné do 1 roku, která byla z úvěru dlouhodobého (účet 461) přeúčtována účty krátkodobé
- **311 – Pohledávky z obchodních vztahů** dlouhodobé i krátkodobé (doložení zůstatku)
 - odsouhlasovacími dopisy
 - inventurním zápisem DIK k 31. 12. 2018
- **314 – Poskytnuté zálohy** (doložení zůstatku)
 - kopiemi faktur zaúčtovaných jako poskytnuté zálohy dodavatelům před splněním smluv z jejich strany
- **315 – Ostatní pohledávky** (doložení zůstatku)
 - soupisem jednotlivých pohledávek, které nevznikly přímo z obchodních vztahů (např. přefakturace obědů za cizí strážníky nebo odprodej majetku)
- **321 – Závazky z obchodních vztahů** (doložení zůstatku)
 - inventurním soupisem k 31. 12. 2018 sestaveným na základě kontroly saldokonta přijatých faktur od dodavatelů
- **324 – Přijaté provozní zálohy** (doložení zůstatku)
 - soupisem přijatých faktur, které byly zaúčtovány jako přijaté zálohy od odběratelů na budoucí plnění
- **325 – Ostatní závazky** (doložení zůstatku)
 - soupisem jednotlivých závazků (např. o poplatek za rozhlas)

- **331 – Zaměstnanci**, závazky vůči zaměstnancům, které vzniknou zaúčtováním mezd (doložení zůstatku)
 - sestavou účetního programu, kde jsou vyúčtovány mzdy za prosinec 2018 splatné 15. 1. 2019, mzdy byly vyplaceny včas v řádném výplatním termínu a jejich vyplacením se stav účtu vynuluje, další závazek vznikne opět k poslednímu dni v měsíci, kdy se vyúčtují mzdy za další měsíc
- **333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům** (doložení zůstatku)
 - soupisem odevzdaných, schválených a podepsaných cestovních příkazů, které ale dosud nejsou vyplaceny a patří do nákladově do roku 2018
- **335 – Pohledávky za zaměstnanci** (doložení zůstatku)
 - soupisem plateb za obědy odebrané v prosinci 2018, jedná se o pohledávky za zaměstnanci – dosud neuhrazené platby za obědy
- **336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění** (doložení zůstatku)
 - sestavou účetního programu, kde jsou vyúčtovány mzdy za prosinec 2018 splatné 15. 1. 2019, jedná se o závazek, který se skládá z pojistného, které platí zaměstnavatel společně s pojistným sraženým ze mzdy zaměstnance, konkrétně vůči Okresní správě sociálního zabezpečení a vůči zdravotním pojišťovnám (Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR 111, Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR 211, Česká průmyslová zdravotní pojišťovna 205, Vojenská zdravotní pojišťovna 201, Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví 207)
- **341 – Daň z příjmů** (doložení zůstatku)
 - kopií *Přiznání k dani z příjmů právnických osob* za rok 2018, vzhledem k tomu, že se jedná o poslední účetní zápis účetnictví roku 2018, bude proveden zároveň s výpočtem daňové povinnosti v březnu 2019

- **342 – Ostatní přímé daně**
 - sestavou účetního programu, kde jsou vyúčtovány mzdy za prosinec 2018 splatné 15. 1. 2019 (daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti zaměstnanců)
- **343 – Daň z přidané hodnoty (doložení zůstatku)**
 - kopií *Přiznání k DPH* za měsíc prosinec 2018 (společnosti vznikla za měsíc prosinec vlastní daňová povinnost, je zůstatek na straně DAL), DPH byla odvedena 24. 1. 2019 na účet finančního úřadu
- **345 – Ostatní daně a poplatky (doložení zůstatku)**
 - kopií *Přiznání k dani silniční* za rok 2018, zálohy, splatné během účetního období byly uhrazeny k 15. 4., 15. 7., 15. 10 a 15. 12., poslední částka za prosinec, kterou společnost uhradila 27. 1. 2019 je zůstatkem tohoto účtu k rozvahovému dni
- **378 – Jiné pohledávky (doložení zůstatku)**
 - soupisem pohledávek – jedná se pouze o jednu pohledávku, která je očekávaným a již vyčísleným plněním náhrady od pojišťovny (dopisu od České pojišťovny)
- **381 – Náklady příštích období (doložení zůstatku)**
 - soupisem zaplacených plateb – jedná se o výdaje za certifikaci, které byly vyfakturovány a zaplacené, ale nákladově jsou rozlišeny do dvou let podle vnitřní účetní směrnice, výpočet je proveden podle faktury od dodavatele (certifikační autority) a rozdělen na 24 měsíců
 - tabulkou s výpočtem časového rozlišení a kopie faktury a to pro každý samostatný účetní případ zvlášť, na začátku účetního období je příslušná částka odúčtována z účtu 381 ve prospěch účtu 518

- **391 – Opravná položka k pohledávkám** (doložení zůstatku)
 - soupisem vytvořených opravných položek s podrobným rozpisem průběhu vymáhání od jednotlivých dlužníků, tvorba byla navržena DIK při inventuře pohledávek

- **461 – Bankovní úvěry** (doložení zůstatku)
 - výpisy bankovních úvěrů dlouhodobých
 - tabulkou s výpočtem jistiny splatné do 1 roku, která byla přeúčtována na účet krátkodobých úvěrů 231

- **481 – Odložený daňový závazek** (doložení zůstatku)
 - tabulkou (navazující na předchozí roky) s výpočtem odložené daně, zůstatek tohoto účtu je na straně DAL a znamená tedy daňový závazek

Dokladovou inventuru účtů hlavní knihy lze prakticky provést až po dni, ke kterému bude sestavena účetní závěrka. Inventura účtů není ucelená samostatná etapa, spíše probíhá v návaznosti na průběh doúčtovávání účetních dokladů vedoucích k zjišťování konečného zůstatku (stavu) jednotlivých účtů. Jedná se o inventuru, která je konečnou fází uzávěrkových prací. Posledním účetním zápisem (před převedením konečných zůstatků rozvahových účtů na účet 702 – Konečný účet rozvázný) pak bude následně výpočet a zaúčtování daně z příjmu právnických osob za zdaňovací období 2018, to už ale všechny účty hlavní knihy mají zůstatek odsouhlasený. Ke změně by mohlo dojít pouze při zjištění závažného ujištění (mimořádná událost).

4.11.6 Zhodnocení inventarizace

Proces inventarizace byl zakončen projednáním zápisů jednotlivých dílčích inventarizačních komisí. Dne 10. 2. 2019 byly tyto zápisy projednány ÚIK a zakončením celého procesu bylo vyhotovení závěrečného zápisu. Provedená inventarizace je řádným podkladem pro účetní závěrku a prokáže její průkaznost. Byly vytvořeny opravné položky v případě nedobytných pohledávek, pomocí kterých je společností realizována zásada opatrnosti. Proces inventarizace společnosti provádí v souladu se zákonnou úpravou České republiky a věnuje inventarizaci dostatečnou pozornost.

5 Závěr práce

Diplomová práce je zaměřena na řízení, správu a nakládání s pohledávkami a závazky v akciové společnosti, která se zabývá obchodováním a zpracováním zemědělských rostlinných komodit.

V teoretické části je poskytnut pohled na problematiku pohledávek a závazků z hlediska účetního a daňového v prostředí české legislativy. Byla použita metoda literární rešerše (hledání a ověřování faktů), deskripce (popisu), analýza (rozbor), komparace (porovnání), klasifikace (třídění, hodnocení) a syntéza (souhrn).

Praktická část je věnována posouzení a zhodnocení pohledávek a závazků z hlediska účetního a daňového, podrobně je na praktických příkladech (situacích) rozebrán stav pohledávek a závazků. Byly porovnány poznatky z teoretické části se skutečností.

5.1 Doporučení

Závazky společnosti AB a.s. jsou k 31. 12. 2018 ve výši 166 milionů Kč, z toho jsou závazky dlouhodobé 13 milionů Kč a krátkodobé 153 miliony Kč. Pohledávky jsou tvořeny pouze pohledávkami krátkodobými v celkové výši 93 miliony Kč. Závazky jsou dost vysoké, jsou tvořeny převážně úvěry vůči bankám, společnost bych doporučila snahu o snížení zadlužení. Přesto, že úvěry vůči bankám jsou převážně krátkodobé, ve skutečnosti se jedná o revolvingový úvěr, který je pravidelně měsíčně obnovován a fakticky se tedy jedná o závazek dlouhodobý, který je krytý pohledávkami společnosti. Společnost musí svůj provoz (hlavně nákupy komodit) financovat tak, aby měla dostatek surovin k výrobě i obchodování, ale snaha o snížení bankovních úvěrů by jistě vylepšila stabilitu společnosti.

Vzhledem k poskytování služeb daňového poradce v rámci auditu společnosti, je zároveň i vhodně optimalizován daňový základ v souladu s platnou legislativou. Pokud by společnost chtěla optimalizovat daňový základ ještě účinněji, doporučila bych oslovení ještě dalšího daňového poradce, který by mohl případně odhalit nedostatky, nebo by společností potvrdil správný postup. Současný daňový poradce poskytuje společnosti služby již cca 15 let, což přináší výhody i nevýhody. Nespornou výhodou je znalost místního prostředí, orientace v problematice zemědělství, ale zároveň tento pohled může být zkreslen tzv. provozní slepotou. V tom případě by nový člověk získal nadhled

nad zavedenými postupy a byl by schopen odhalit případnou chybu nebo možnost zoptimalizování hospodářského výsledku, samozřejmě v rámci platných zákonů.

Již v průběhu vzniku této diplomové práce bylo navrženo pojištění pohledávek, jako nástroj ke snížení rizika jejich případného neuhrazení. Společnost na základě tohoto doporučení zahájila v listopadu 2018 jednání se společností EULER HERMES, která pro společnost vypracovala nabídku na pojištění pohledávek. Pojištění by se mohlo stát nástrojem k minimalizování neplacení dluhů vyplývajících z obchodní činnosti, protože v případě neúspěšného inkasa pohledávek vyplatí prostředky za pojištěné pohledávky. Společnost AB a.s. nyní jedná s pojišťovací společností o konkrétních podmínkách smlouvy, kterou se rozhodla uzavřít. V případě, že dojde k pojistnému plnění od pojišťovací společnosti, které bude samozřejmě nižší než původní pohledávka za dlužníkem, nejprve vznikne pohledávka za pojišťovnou (zaúčtování MD 311 a DAL 648), po připsání peněz na účet tato pohledávka zanikne (MD 221 a DAL 311) a společnost AB a.s. bude moci provést odpis původní pohledávky, který ale bude daňově účinný jen do výše přijaté pojistné náhrady.

Další možností vhodného řešení řízení pohledávek před splatností by případně mohlo být i využití faktoringu, kdy dojde k odkupu pohledávek faktoringovou společností. Využití tohoto nástroje přináší společnosti nesporné výhody a představuje vhodný způsob řízení pohledávek před splatností.

Procesu vymáhání pohledávek po splatnosti by mohla být společností věnována větší pozornost. K optimalizaci procesu případného vymáhání pohledávek by bylo vhodné zvážit vytvoření jednotného postupu při řešení neuhrazených pohledávek, protože dosud není prováděno systematicky a důsledně. Proces vymáhání pohledávek by pak mohl být zformulován do závazného postupu, který by byl řízeným dokumentem ISO. Jako první krok by např. byla odeslána upomínka ve lhůtě dvou dnů po splatnosti, dále další druhá upomínka v další vhodné konkrétní lhůtě po splatnosti a jako třetí krok pokus o smír. Následně by bylo jasně stanoveno, kdy bude přistoupeno k soudnímu vymáhání. Dále by měl být stanoven postup řešení pohledávek, který zabrání opakovaným dodávkám zboží nebo výrobků odběratelům – neplatičům, čímž se zvyšuje další vznik pozdě uhrazených pohledávek či neuhrazených vůbec. Logický postup upomínkového řízení a vymáhání pohledávek po splatnosti by pak zvýšil efektivitu práce s pohledávkami. Optimalizace může v několika krocích přinést úspory časové i finanční.

5.2 Zhodnocení výsledků

Pohledávky jsou významnou součástí majetku společnosti, se vznikem pohledávky dodavatele vzniká zároveň závazek odběratele. Nejvíce pohledávek účetní jednotky vzniká z obchodních vztahů, vzhledem k její velikosti, jejíž roční obrat je téměř 500 mil Kč, se jedná spíše o pohledávky v řádech desítek tisíců a statisíců. Dodávky rostlinných komodit (zboží) jsou vždy smluvně ošetřeny, jedná se zpravidla o jednorázové dodávky různým odběratelům. Dodávky krmných směsí (výrobků) jsou pravidelně se opakujícími, často se jedná o interval dvakrát týdně. V těchto případech jsou smlouvy uzavírány na určité období (měsíc, čtvrtletí). Další pohledávky společnosti vznikají ve vztahu ke svým zaměstnancům, finančním institucím, zdravotním pojišťovnám, institucím sociálního pojištění a dalším.

Účtování probíhá za pomoci účetního programu, kde lze využít přednastavení různých účetních situací, předkontací a upravit výstupy, které program poskytuje, aby byly plně využitelné pro další kroky v účetnictví. Tím je samozřejmě částečně zabráněno chybám, ke kterým by mohlo docházet např. z důvodu nezkušenosti účetních nebo nedbalosti dalších zaměstnanců (chybné vážení apod.).

Vzhledem k tomu, že společnost smluvně ošetřuje své obchodní aktivity ještě před vznikem obchodního případu, je zajištěno jejich kontrolování ještě ve fázi před vznikem pohledávky. Přesto se stává, že nastane situace, kdy je nutno přistoupit k upomínání, vymáhání a dalším krokům vedoucím k uspokojení pohledávky věřitele. Teprve když nejsou tyto kroky úspěšné, dojde k odepsání pohledávky (po lhůtě promlčení). Předtím však účetní jednotka využívá zákonné možnosti tvorby opravných položek, které jsou-li daňově odčitatelné, jsou nástrojem optimalizace základu daně právnických osob.

5.3 Závěr

Cílem diplomové práce bylo posouzení řízení pohledávek a závazků z hlediska účetních a daňových dopadů, ověření správnosti účtování a optimalizace procesu vymáhání pohledávek po splatnosti. Společnost AB a.s. účtuje o pohledávkách a závazcích zcela v souladu s platnou zákonnou úpravou ČR. Účtování pohledávek a závazků ve společnosti je vyhodnoceno jako průkazné, úplné a správné. Ve společnosti probíhá audit dle zákona, proto účtování je pečlivě auditorem sledováno a případné nedostatky jsou již odstraněny a napraveny při pravidelných průběžných kontrolách (auditorských návštěvách) v průběhu

účetního období. Vede k naplnění základního účetního principu – věrného a poctivého zobrazení skutečnosti.

Přesto, že bylo navrženo několik opatření, lze konstatovat, že společnost v souvislosti s pohledávkami a závazky celý proces z účetního i daňového hlediska provádí a řídí správně a v souladu s platnými zákony.

6 Seznam použitých zdrojů

BLECHOVÁ, Beata, Jana JANOUŠKOVÁ a Ivana BARTECZKOVÁ. *Účetnictví ve zjednodušeném rozsahu 2005: [podle právního stavu k 1. 1.2005]*. Praha: Grada, 2005. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 80-247-1032-3.

BRABEC, Miroslav. *Pohledávky a závazky, odpis a opravné položky* [online]. Verlag Dashöfer, 2016. [cit 2018-08-06]. Dostupné z: https://www.du.cz/oncupp16/onb/33/pohledavky-a-zavazky-odpis-a-opravne-polozky-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EvPc_GqGw8QE0GMY-QNOq_SOvi1-aVIFkA/

BRAGG, Steven M., 2013. *Accounting Best Practices* [online]. 7. New Jersey: Wiley. ISBN 9781118404140. [cit 2018-07-26]. Dostupné také z: <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/reader.action?docID=1132562>

BRYCHTA, Ivan, Miroslav BULLA, Tereza KRUPOVÁ, Ivana KUCHAROVÁ, Ivana PILAŘOVÁ, Yveta PŠENKOVÁ a Jiří STROUHAL. *Účetnictví podnikatelů 2018: výklad ze zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2018*. 15. vydání. Praha: ASPI, 2018. Meritum (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-989-3.

BŘEZINOVÁ, Hana a Pavel ŠTOHL. *Finanční účetnictví II účetní závěrka 2016: distanční studijní opora*. 3. vydání. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická, 2016. ISBN 978-80-87314-83-8.

BŘEZINOVÁ, Hana a Pavel ŠTOHL. *Účetní a daňová specifika společnosti s ručením omezeným 2015: distanční studijní opora*. 3. vydání. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická, 2015. ISBN 978-80-87314-69-2.

BŘEZINOVÁ, Hana. *Rozumíme účetní závěrce podnikatelů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Účetnictví (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7552-603-8.

České účetní standardy, 2018. [online]. [cit. 2018-08-03]. Dostupné z: <https://www.mfer.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/ceske-ucetni-standardy-pro-podnikatele-a/2018/ceske-ucetni-standardy-pro-ucetni-jednot-30742>

Český účetní standard pro podnikatele č. 017 – Zúčtovací vztahy. *Účetnictví: Svaz účetních České republiky*. Praha: Bilance, 2018, **66**(5). ISSN 0139-5661.

Český účetní standard pro podnikatele č. 017 – Zúčtovací vztahy. *Účetnictví: Svaz účetních České republiky*. Praha: Bilance, 2018, **66**(6). ISSN 0139-5661.

Český účetní standard pro podnikatele č. 017 – Zúčtovací vztahy. *Účetnictví: Svaz účetních České republiky*. Praha: Bilance, 2018, **66**(7). ISSN 0139-5661.

Český účetní standard pro podnikatele č. 018 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky. *Účetnictví: Svaz účetních České republiky*. Praha: Bilance, 2019, 67(1). ISSN 0139-5661.

DRÁBKOVÁ, Zita. *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-791-2.

DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-599-1.

DUŠEK, Jiří. *Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech*. 8. vydání. Praha: Grada, 2018, 224 s. ISBN 978-80-271-0867-1.

DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2011. Daně a účetnictví (Computer Press). ISBN 978-80-251-3652-2.

EVERINGHAM, G. K. a S. P. KANA. *Corporate reporting*. 8th ed. Sunninghill: Pricewaterhouse Coopers, 2008. ISBN 978-0-70217-734-7.

HAUZAROVÁ, Michaela. *Účetní zásady a principy* [online]. STORMWARE, 2017. [cit 2018-08-08]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-zasady-a-principy/>

HERMANSON, Roger H. *Accounting principles*. 4th ed. Homewood: Irwin, 1989. ISBN 0-256-07349-x.

HNÁTEK, Miloslav. *Daňové a nedaňové náklady 2018*. 1. vydání. Praha: ESAP, 2018, 263 s. ISBN 978-80-905899-7-1.

HRUŠKA, Vladimír. *Účetní případy pro praxi 2019*. 4. vydání. Praha: Grada, 2019, 232 s. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-2250-9.

Informace GFR k aplikaci režimu přenesené daňové povinnosti na vybraná plnění v letech 2015 a 2016 [online]. [cit 2019-01-30]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Informace-GFR-k-aplikaci-RPDP-na-vybrana-plneni-v-letech-2015-a-2016-ve-zneni-Dodatku-c-2.pdf>

Interpretace Národní účetní rady [online]. [cit 2018-07-21]. Dostupné z: <http://nur.cz/interpretace/schvalene-interpretace/>

JANHUBA, Miloslav. *Teorie účetnictví: (výběr z problematiky)*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1662-2.

JINDRÁK, Jaroslav. *Sbírka souvztažností k účtům směrné účtové osnovy se vzorovou účtovou osnovou s opravami pro rok 2014: příručka pro účetní a jiné ekonomické pracovníky*. Olomouc: ANAG, 2014. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-904256-5-1.

JIRMÁSKOVÁ Jana. *Daňové souvislosti přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení* [online]. Newsletter 10/2017 TPA-Group, 2017. [cit. 2018-08-01]. Dostupné z: https://www.tpa-group.cz/wp-content/uploads/sites/2/newsletter/downloads/nwl_cz_10_2017.pdf

KRAUSEOVÁ, Jaruše. *Finanční projekt firmy: do kapsy*. Praha: Bilance, spol. s r.o., 2013. ISBN 978-80-86371-57-3.

KYNCLOVÁ, Daniela a Jana HINKE. *Cvičení z účetní závěrky*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-1417-7.

LANDA, Martin. *Jak číst finanční výkazy: [analýza účetních výkazů, hodnocení finanční výkonnosti, měření efektivnosti investic: případové studie, příklady, koncepce podnikového účetního systému]*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1994-5.

LÍBAL, Tomáš, 2014. *Účetnictví – principy a techniky*. Vyd. 4. Praha: Institut certifikace účetních, 414 s. ISBN 978-80-86716-94-7.

MÜLLEROVÁ, Libuše. *Auditing pro manažery, aneb, Proč a jak se ověřuje účetní závěrka*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-308-9.

MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. *Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích*. 1. vydání. Praha: Grada, 2016, 208 s. ISBN 978-80-247-5806-0.

MÜLLEROVÁ, Libuše. Vybrané transakce s pohledávkami v cizí měně. *Účetnictví v praxi*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, **22**(1), 40. ISSN 1211-7307.

NOVÁKOVÁ, Vladimíra a Věroslav SOBOTKA, ed. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2., aktualizované vydání. Praha: COFET, 2011. ISBN 978-80-9043-96-1-0.

PERTHEN, Ervín. *Správa a vymáhání pohledávek v praxi*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právo prakticky. ISBN 978-80-7478-952-6.

PETROVÁ, Romana. *Inventarizace jako nástroj kontroly věcné správnosti účetních zápisů*. Bakalářská práce. Praha: Soukromá vysoká škola ekonomická, 2017.

POHL, Tomáš. *Právo pro ekonomy*. 2., aktualizované a přepracované vydání. Praha: ICU, 2015. Vzdělávání účetních v ČR (Institut certifikace účetních). ISBN 978-80-87985-02-1.

Pokyn D-295 Sdělení Ministerstva financí pro účetní jednotky, které jsou dle § 19 odstavec 9 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, povinny použít pro účtování a sestavení účetní závěrky Mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropského společenství, v souvislosti se zjištěním základu daně dle § 23 odst. 2 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2018-08-01]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/D-295.pdf>

Pokyn GFŘ D-22 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit 2018-08-06]. Dostupné z: [http:// www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFŘ_D-22.pdf](http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFŘ_D-22.pdf)

Pokyn GFŘ č. D-6 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit 2019-01-29]. Dostupné z: [http:// www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFŘ_c_D_6.pdf](http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFŘ_c_D_6.pdf)

Rozvaha. *AUDITOR*. Praha: Komora auditorů ČR, 2018, **25**(4), 32. ISSN 1210-9096.

RUBÁKOVÁ, Věra. *Praktické účetní případy 2014: příklady účtování na všech účtech*. Praha: Grada, 2014. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-5122-1.

SCHIFFER, Vladimír, 2005. *Inventarizace majetku a závazků v praxi podnikatelů*. Vyd. 1. Praha: BOVA POLYGON, 336 s. ISBN 80-7273-117-3.

SKÁLOVÁ, Jana a kolektiv. *Podvojně účetnictví 2018*. 24. vydání. Praha: Grada, 2018, 192 s. ISBN 978-80-271-0868-8.

SKÁLOVÁ, Jana a kolektiv. *Podvojně účetnictví 2019*. 25. vydání. Praha: Grada, 2019, 192 s. ISBN 978-80-271-2249-3.

SKÁLOVÁ Jana. *Pojištěné pohledávky a jejich odpis jako daňově uznatelný náklad* [online]. Newsletter 11/2017 TPA-Group, 2017. [cit. 2018-08-08]. Dostupné z: https://www.tpa-group.cz/wp-content/uploads/sites/2/newsletter/downloads/nwl_cz_11_2017_0.pdf

SLÁDKOVÁ, Eva. *Základy IFRS: distanční studijní opora*. 1. vydání. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická, 2013. ISBN 978-80-87314-34-0.

SMITH, Adam. *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*. Přeložil Vladimír IRGL, přeložila Alena JINDROVÁ, přeložil Josef PYTELKA, přeložil Sergej TRYML. Praha: Liberální institut, 2016. ISBN 978-80-86389-60-8.

Sociální pojištění: pojistné na sociální zabezpečení, nemocenské pojištění, důchodové pojištění, organizace a provádění sociálního zabezpečení. Ostrava: Sagit, 2018. ÚZ č. 1246. ISBN 978-80-7488-279-1.

STROUHAL, Jiří a Jiřina BOKŠOVÁ. *Lexikon účetních pojmů: překlad z ČJ do AJ a NJ, výklad pojmů v ČJ, AJ a NJ, praktické příklady, účtový rozvrh*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-787-4.

STROUHAL, Jiří. *Slovník pojmů IFRS: aktuálně platné definice pojmů IFRS, překladový můstek z ČJ do AJ a zpět, vazby na jednotlivé IAS-IFRS*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-545-0.

SVOBODOVÁ, Jaroslava a Josef PODHORSKÝ. *Inventarizace: praktický průvodce*. Olomouc: ANAG, 2001. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7263-652-5.

ŠTOHL, Pavel. *Učebnice účetnictví 2015: pro střední školy a pro veřejnost*. 16., upravené vydání. Znojmo: Pavel Štohl, 2015. ISBN 978-80-87237-81-6.

ŠUBRT, Bořivoj, Zdeňka LEIBLOVÁ, Věra PŘÍHODOVÁ, et al. *Abeceda mzdové účetní 2019*. 29. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2019, 640 s. Práce, mzdy, pojištění (ANAG). ISBN 978-80-7554-189-5.

Účetnictví podnikatelů: Audit. Ostrava: Sagit, 2017. ÚZ č. 1174. ISBN 978-80-7488-206-7.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-500>

WEETMAN, Pauline, 2018. Financial reporting in Europe: Prospects for research. *European Management Journal* [online]. 36(2), 153-160. DOI: 10.1016/j.emj.2017.11.002. ISSN 02632373. [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3053828

Zákon o dani z přidané hodnoty č. 235/2004 Sb. [online]. [cit. 2018-08-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>

Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. [online]. [cit. 2018-08-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů č. 593/1992 Sb. MARKOVÁ, Hana, 2018. *Daňové zákony 2018, úplná znění k 1. 1. 2018*. Praha: Grada, 288 s. ISBN 978-80-271-0766-7.

Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>

Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení č. 182/2006 Sb. insolvenční zákon [online]. [cit. 2018-08-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182>

Zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, [online]. [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-150?text=soudn%C3%AD+%C5%99%C3%A1d+spr%C3%A1vn%C3%AD>

Zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb., [online]. [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1950-191?text=z%C3%A1kon+sm%C4%99ne%C4%87n%C3%BD+y+a+%C5%97%C3%A9kov%C3%BD+y>

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník [online]. [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. [cit. 2018-08-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-90?text=z%C3%A1kon+o+obchodn%C3%ADch+korporac%C3%ADch>

Zdravotní pojištění: zákon o veřejném zdravotním pojištění, zákon o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, zákony o zdravotních pojišťovnách. Ostrava: Sagit, 2018. ÚZ č. 1236. ISBN 978-80-7488-269-2.

7 Přílohy

Seznam příloh

Příloha I	Účtový rozvrh společnosti AB a.s.
Příloha II	Rozvaha společnosti AB a.s. k 31. 12. 2018
Příloha III	Váží lístek
Příloha IV	Přiznání k DPH (dodavatel) – znázornění přenesené daňové povinnosti
Příloha V	Přiznání k DPH (odběratel) – znázornění přenesené daňové povinnosti
Příloha VI	Skladištní list

Příloha I

Účtový rozvrh společnosti AB a.s.

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek

01 – Dlouhodobý nehmotný majetek

- 012 – Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
- 013 – Software
- 014 – Ocenitelná práva
- 015 – Goodwill
- 019 – Jiný dlouhodobý nehmotný majetek

02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

- 021 – Stavby
- 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- 025 – Pěstitelské celky trvalých porostů
- 026 – Dospělá zvířata a jejich skupiny
- 028 – Drobný dlouhodobý hmotný majetek
- 029 – Jiný dlouhodobý hmotný majetek

03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

- 031 – Pozemky
- 032 – Umělecká díla a sbírky

04 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek

- 041 – Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku
- 042 – Pořízení dlouhodobého hmotného majetku

05 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek

- 051 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
- 052 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
- 053 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek

06 – Dlouhodobý finanční majetek

- 061 – Podíly v ovládaných a řízených osobách
- 062 – Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
- 063 – Ostatní cenné papíry a podíly
- 065 – Dluhové cenné papíry držené do splatnosti
- 066 – Půjčky a úvěry – ovládající a řídicí osoby, podstatný vliv
- 067 – Ostatní půjčky
- 069 – Jiný dlouhodobý finanční majetek

07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

- 072 – Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
- 073 – Oprávky k softwaru
- 074 – Oprávky k ocenitelným právům
- 075 – Oprávky ke goodwillu
- 079 – Oprávky k jinému dlouhodobému nehmotnému majetku

08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

- 081 – Oprávky ke stavbám
- 082 – Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
- 085 – Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
- 086 – Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
- 089 – Oprávky k jinému dlouhodobému hmotnému majetku

09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku

- 091 – Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku
- 092 – Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku
- 093 – Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku
- 094 – Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
- 095 – Opravná položka k poskytnutým zálohám na dlouhodobý majetek
- 096 – Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku
- 097 – Oceňovací rozdíly k nabytému majetku
- 098 – Oprávky k oceňovacím rozdílu k nabytému majetku

Účtová třída 1 – Zásoby

11 – Materiál

- 111 – Pořízení materiálu
- 112 – Materiál na skladě
- 119 – Materiál na cestě

12 – Zásoby vlastní činnosti

- 121 – Nedokončená výroba
- 122 – Polotovary vlastní výroby
- 123 – Výrobky
- 124 – Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny

13 – Zboží

- 131 – Pořízení zboží
- 132 – Zboží na skladě a v prodejnách
- 139 – Zboží na cestě

15 – Poskytnuté zálohy na zásoby

- 151 – Poskytnuté zálohy na materiál
- 152 – Poskytnuté zálohy na zvířata
- 153 – Poskytnuté zálohy na zboží

19 – Opravné položky k zásobám

- 191 – Opravná položka k materiálu
- 192 – Opravná položka k nedokončené výrobě
- 193 – Opravná položka k polotovarům vlastní výroby
- 194 – Opravná položka k výrobkům
- 195 – Opravná položka ke zvířatům
- 196 – Opravná položka ke zboží
- 197 – Opravná položka k zálohám na materiál
- 198 – Opravná položka k zálohám na zboží
- 199 – Opravná položka k zálohám na zvířata

Účtová třída 2 – Krátkodobý finanční majetek a peněžní prostředky

21 – Peněžní prostředky v pokladně

- 211 – Pokladna
- 213 – Ceníny

22 – Peněžní prostředky na účtech

- 221 – Bankovní účty

23 – Krátkodobé úvěry

- 231 – Krátkodobé bankovní úvěry
- 232 – Eskontní úvěry

24 – Krátkodobé finanční výpomoci

- 241 – Emitované krátkodobé dluhopisy
- 249 – Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

25 – Krátkodobý finanční majetek

- 251 – Registrované majetkové cenné papíry k obchodování
- 252 – Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
- 253 – Registrované dluhové cenné papíry k obchodování
- 255 – Vlastní dluhopisy
- 256 – Dluhové cenné papíry se splatností do 1 roku držené do splatnosti
- 257 – Ostatní cenné papíry k obchodování
- 258 – Krátkodobý finanční majetek

26 – Převody mezi finančními účty

- 261 – Peníze na cestě

29 – Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

- 291 – Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy

31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

- 311 – Pohledávky z obchodních vztahů
- 313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry
- 314 – Poskytnuté zálohy – dlouhodobé a krátkodobé
- 315 – Ostatní pohledávky

32 – Závazky (krátkodobé)

- 321 – Dodavatelé – závazky z obchodních vztahů
- 322 – Směnka k úhradě
- 324 – Přijaté provozní zálohy
- 325 – Ostatní závazky

33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

- 331 – Zaměstnanci
- 333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům
- 335 – Pohledávky za zaměstnanci
- 336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

34 – Zúčtování daní a dotací

- 341 – Daň z příjmů
- 342 – Ostatní přímé daně
- 343 – DPH – Daň z přidané hodnoty
- 345 – Ostatní daně a poplatky
- 346 – Dotace ze státního rozpočtu
- 347 – Ostatní dotace
- 349 – Vyrovnávací účet pro DPH

35 – Pohledávky za společníky

- 351 – Pohledávky – ovládající a řídicí osoba
- 352 – Pohledávky – podstatný vliv
- 353 – Pohledávky za upsaný základní kapitál
- 354 – Pohledávky za společníky při úhradě ztráty
- 355 – Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva
- 358 – Pohledávky za účastníky sdružení

36 – Závazky ke společníkům

- 361 – Závazky – ovládající a řídicí osoba
- 362 – Závazky – podstatný vliv
- 364 – Závazky ke společníkům při rozdělování zisku
- 365 – Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva
- 366 – Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
- 367 – Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
- 368 – Závazky k účastníkům sdružení

- 37 – Jiné pohledávky a závazky**
371 – Pohledávky z prodeje podniku
372 – Závazky z koupě podniku
373 – Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
374 – Pohledávky z pronájmu
375 – Pohledávky z emitovaných dluhopisů
376 – Nakoupené opce
377 – Prodané opce
378 – Jiné pohledávky
379 – Jiné závazky

38 – Přechné účty aktiv a pasiv

- 381 – Náklady příštích období
382 – Komplexní náklady příštích období
383 – Výdaje příštích období
384 – Výnosy příštích období
385 – Příjmy příštích období
388 – Dohadné účty aktivní
389 – Dohadné účty pasivní

39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

- 391 – Opravná položka k pohledávkám
395 – Vnitřní zúčtování
398 – Spojovací účet při sdružení

Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

41 – Základní kapitál a kapitálové fondy

- 411 – Základní kapitál
412 – Emisní ažio
413 – Ostatní kapitálové fondy
414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků
417 – Rozdíly z přeměn společností
418 – Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách společností
419 – Změny základního kapitálu

42 – Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření

- 421 – Zákonný rezervní fond
422 – Nedělitelný fond
423 – Statutární fondy
426 – Jiný výsledek hospodaření minulých let
427 – Ostatní fondy
428 – Nerozdělený zisk minulých let
429 – Neuhrazená ztráta minulých let

43 – Výsledek hospodaření

- 431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení

45 – Rezervy

- 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů
452 – Rezerva na důchody a podobné závazky
453 – Rezerva na daň z příjmů
459 – Ostatní rezervy

46 – Dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím

- 461 – Bankovní úvěry

47 – Dlouhodobé závazky

- 471 – Dlouhodobé závazky – ovládací a řídicí osoba
472 – Dlouhodobé závazky – podstatný vliv
473 – Emitované dluhopisy
474 – Závazky z pronájmu
475 – Dlouhodobé přijaté zálohy
478 – Dlouhodobé směnky k úhradě
479 – Jiné dlouhodobé závazky

48 – Odložený daňový závazek a pohledávka

- 481 – Odložený daňový závazek a pohledávka

49 – Individuální podnikatel

- 491 – Účet individuálního podnikatele

Účtová třída 5 – Náklady

50 – Spotřebované nákupy

- 501 – Spotřeba materiálu
502 – Spotřeba energie
503 – Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek
504 – Prodané zboží

51 – Služby

- 511 – Opravy a udržování
512 – Cestovné
513 – Náklady na reprezentaci
518 – Ostatní služby

52 – Osobní náklady

- 521 – Mzdové náklady
522 – Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti
523 – Odměny členům orgánů společnosti a družstva
524 – Zákonné sociální pojištění
525 – Ostatní sociální pojištění
526 – Sociální náklady individuálního podnikatele
527 – Zákonné sociální náklady
528 – Ostatní sociální náklady

53 – Daně a poplatky

- 531 – Daň silniční
532 – Daň z nemovitostí
538 – Ostatní daně a poplatky

54 – Jiné provozní náklady

- 541 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
542 – Prodaný materiál
543 – Dary
544 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení
545 – Ostatní pokuty a penále
546 – Odpis pohledávky
547 – Mimořádné náklady
548 – Ostatní provozní náklady
549 – Manka a škody z provozní činnosti

55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti

- 551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
552 – Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
555 – Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období
557 – Zúčtování oprávek k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti
559 – Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti

56 – Finanční náklady

- 561 – Prodané cenné papíry a podíly
562 – Úroky
563 – Kursové ztráty
564 – Náklady z přecenění cenných papírů
566 – Náklady z finančního majetku
567 – Náklady z derivátových operací
568 – Ostatní finanční náklady
569 – Manka a škody na financím majetku

57 – Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti

- 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv
579 – Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti

58 – Změna stavu zásob vlastní činnosti a aktiva

- 581 – Změna stavu nedokončené výroby
582 – Změna stavu polotovarů vlastní výroby
583 – Změna stavu výrobků
584 – Změna stavu zvířat
585 – Aktivace materiálu a zboží
586 – Aktivace vnitropodnikových služeb
587 – Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
588 – Aktivace dlouhodobého hmotného majetku
589 – Tvorba a zúčtování opravných položek v mimořádné činnosti

59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů

- 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti – splatná
592 – Daň z příjmů z běžné činnosti – odložená
595 – Dodatečné odvody daně z příjmů
596 – Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
597 – Převod provozních nákladů
598 – Převod finančních nákladů
599 – Rezerva na daň z příjmů

Účtová třída 6 – Výnosy

60 – Tržby za vlastní výkony a zboží

- 601 – Tržby za vlastní výrobky
602 – Tržby z prodeje služeb
604 – Tržby za zboží

64 – Jiné provozní výnosy

- 640 – Jiné provozní výnosy
641 – Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
642 – Tržby z prodeje materiálu
644 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení
646 – Výnosy z odepsaných pohledávek
648 – Ostatní provozní výnosy

66 – Finanční výnosy

- 661 – Tržby z prodeje cenných papírů a podíly
662 – Úroky
663 – Kursové zisky
664 – Výnosy z přecenění cenných papírů
665 – Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
666 – Výnosy z krátkodobého finančního majetku
667 – Výnosy z derivátových operací
668 – Ostatní finanční výnosy

69 – Převodové účty

- 697 – Převod provozních výnosů
698 – Převod finančních výnosů

Účtová třída 7 – Závěrkové a podrozvahové účty

70 – Účty rozvahové

- 701 – Počáteční účet rozvahový
702 – Konečný účet rozvahový

71 – Účet zisků a ztrát

- 710 – Účet zisků a ztrát

Příloha II

Rozvaha společnosti AB a.s. k 31. 12. 2018

ROZVAHA					AB, a.s.			
v plném rozsahu								
ke dni								
31.12.2018								
(v celých tisících Kč)								
					Běžné účetní období			Minulé účetní období
					Brutto	Korekce	Netto	Netto
AKTIVA CELKEM					403 032	-140 723	262 309	235 417
A.	POHLEDAVKY ZA UPSANÝ ZAKLADNÍ KAPITÁL							
B.	DLOUHODOBÝ MAJETEK				212 828	-138 282	74 546	79 341
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek				1 302	-199	1 103	214
	1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje						
	2.	Ocenitelná práva			1 302	-199	1 103	214
	1.	Software			1 302	-199	1 103	214
	2.	Ostatní ocenitelná práva						
	3.	Goodwill						
	4.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek						
	5.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek a nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek			0	0	0	0
	1.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek						
	2.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek						
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek				199 566	-138 083	61 483	67 167
	1.	Pozemky a stavby			105 581	-72 283	33 298	35 801
	1.	Pozemky			4 533		4 533	4 533
	2.	Stavby			101 048	-72 283	28 765	31 268
	2.	Hmotné movité věci a jejich soubory			91 448	-65 800	25 648	28 808
	3.	Oceňovací rozdíl k nabytému majetku						
	4.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek			0	0	0	0
	1.	Pěstitelské celky trvalých porostů						
	2.	Dospělá zvířata a jejich skupiny						
	3.	Jiný dlouhodobý hmotný majetek						
	5.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek a nedokončený dlouhodobý hmotný majetek			2 537	0	2 537	2 558
	1.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek						
	2.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek			2 537		2 537	2 558
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek				11 960	0	11 960	11 960
	1.	Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba						
	2.	Zápůjčky a úvěry - ovládaná nebo ovládající osoba						
	3.	Podíly - podstatný vliv						

		4.		Zápůjčky a úvěry - podstatný vliv				
		5.		Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	11 960		11 960	11 960
		6.		Zápůjčky a úvěry - ostatní				
		7.		Ostatní dlouhodobý finanční majetek	0	0	0	0
		1.		Jiný dlouhodobý finanční majetek				
		2.		Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek				

C.				OBĚŽNÁ AKTIVA	189 724	-2 441	187 283	155 855
-----------	--	--	--	----------------------	----------------	---------------	----------------	----------------

C.	I.			Zásoby	93 957	0	93 957	80 059
		1.		Materiál	7 163		7 163	7 111
		2.		Nedokončená výroba a polotovary				
		3.		Výrobky a zboží	86 794	0	86 794	72 948
		1.		Výrobky	697		697	1 320
		2.		Zboží	86 097		86 097	71 628
		4.		Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny				
		5.		Poskytnuté zálohy na zásoby				

C.	II.			Pohledávky	93 473	-2 441	91 032	67 828
----	-----	--	--	-------------------	--------	--------	--------	--------

C.	II.	1.		Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0
----	-----	----	--	------------------------------	---	---	---	---

		1.		Pohledávky z obchodních vztahů				
		2.		Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba				
		3.		Pohledávky - podstatný vliv				
		4.		Odložená daňová pohledávka				
		5.		Pohledávky ostatní	0	0	0	0

		1.		Pohledávky za společníky				
		2.		Dlouhodobé poskytnuté zálohy				
		3.		Dohadné účty aktivní				
		4.		Jiné pohledávky				

C.	II.	2.		Krátkodobé pohledávky	93 473	-2 441	91 032	67 828
----	-----	----	--	------------------------------	--------	--------	--------	--------

		1.		Pohledávky z obchodních vztahů	91 175	-2 441	88 734	65 864
		2.		Pohledávky - ovládaná nebo ovládající osoba				
		3.		Pohledávky - podstatný vliv				
		4.		Pohledávky - ostatní	2 298	0	2 298	1 964

		1.		Pohledávky za společníky				
		2.		Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění				
		3.		Stát - daňové pohledávky				
		4.		Krátkodobé poskytnuté zálohy	546		546	194
		5.		Dohadné účty aktivní				
		6.		Jiné pohledávky	1 752		1 752	1 770

C.	III.			Krátkodobý finanční majetek	0	0	0	0
----	------	--	--	------------------------------------	---	---	---	---

		1.		Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba				
		2.		Ostatní krátkodobý finanční majetek				

C.	IV.			Peněžní prostředky	2 294	0	2 294	7 968
----	-----	--	--	---------------------------	-------	---	-------	-------

		1.		Peněžní prostředky v pokladně	13		13	79
		2.		Peněžní prostředky na účtech	2 281		2 281	7 889

D.				ČASOVÉ ROZLIŠENÍ AKTIV	480	0	480	221
-----------	--	--	--	-------------------------------	------------	----------	------------	------------

		1.		Náklady příštích období	480		480	221
		2.		Komplexní náklady příštích období				
		3.		Příjmy příštích období				

				Běžné účetní období	Minulé účetní období
PASIVA CELKEM				262 309	235 417
A.	VLASTNÍ KAPITÁL			96 529	96 069
A.	I.		Základní kapitál	84 443	84 443
		1.	Základní kapitál	84 443	84 443
		2.	Vlastní podíly (-)		
		3.	Změny základního kapitálu		
A.	II.		Ážio a kapitálové fondy	1 261	1 261
		1.	Ážio		
		2.	Kapitálové fondy	1 261	1 261
		1.	Ostatní kapitálové fondy		
		2.	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků (+/-)	1 261	1 261
		3.	Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách obchodních korporací (+/-)		
		4.	Rozdíly z přeměn obchodních korporací (+/-)		
		5.	Rozdíly z ocenění při přeměnách obchodních korporací (+/-)		
A.	III.		Fondy ze zisku	0	0
		1.	Ostatní rezervní fondy		
		2.	Statutární a ostatní fondy		
A.	IV.		Výsledek hospodaření minulých let (+/-)	10 365	7 140
		1.	Nerozdělený zisk minulých let	10 365	7 140
		2.	Neuhrazená ztráta minulých let (-)		
		3.	Jiný výsledek hospodaření minulých let (+/-)		
A.	V.		Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	460	3 225
A.	VI.		Rozhodnuto o zálohové výplatě podílu na zisku (-)		
B. + C.	CIŽÍ ZDROJE			165 780	139 339
B.			Rezervy	0	0
		1.	Rezerva na důchody a podobné závazky		
		2.	Rezerva na daň z příjmů		
		3.	Rezervy podle zvláštních právních předpisů		
		4.	Ostatní rezervy		
C.			Závazky	165 780	139 339
C.	I.		Dlouhodobé závazky	12 803	18 231
		1.	Vydané dluhopisy	0	0
		1.	Vyměnitelné dluhopisy		
		2.	Ostatní dluhopisy		
		2.	Závazky k úvěrovým institucím	11 930	17 369
		3.	Dlouhodobé přijaté zálohy		
		4.	Závazky z obchodních vztahů		
		5.	Dlouhodobé směnky k úhradě		
		6.	Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba		
		7.	Závazky - podstatný vliv		
		8.	Odložený daňový závazek	873	862
		9.	Závazky - ostatní	0	0
		1.	Závazky ke společníkům		
		2.	Dohadné účty pasivní		
		3.	Jiné závazky		

C.	II.		Krátkodobé závazky	152 977	121 108
		1.	Vydané dluhopisy	0	0
		1.	Vyměnitelné dluhopisy		
		2.	Ostatní dluhopisy		
		2.	Závazky k úvěrovým institucím	123 407	98 518
		3.	Krátkodobé přijaté zálohy	57	149
		4.	Závazky z obchodních vztahů	24 316	19 143
		5.	Krátkodobé směnky k úhradě		
		6.	Závazky - ovládaná nebo ovládající osoba		
		7.	Závazky - podstatný vliv		
		8.	Závazky - ostatní	5 197	3 298
		1.	Závazky ke společníkům		
		2.	Krátkodobé finanční výpomoci		
		3.	Závazky k zaměstnancům	797	611
		4.	Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	478	377
		5.	Stát - daňové závazky a dotace	3 922	2 263
		6.	Dohadné účty pasivní		
		7.	Jiné závazky		47
D.			ČASOVÉ ROZLIŠENÍ PASIV	0	9
		1.	Výdaje příštích období		9
		2.	Výnosy příštích období		

Sestaveno dne:	Podpis statutárního orgánu (jméno a podpis):
14. 2. 2019	

Příloha III

Váží lístek

Dodací list/váží lístek č.: 900268	
<p>IČO: _____ DIČ: _____</p>	<p>Střed: SILA - sklady Typ vážení: Výdej externí Váha: 1 - Komodity Zakázka: PK190010 Skladový dok. 501900042 ze dne 18.2.2019</p>
<p>Partner</p> <p>IČO: _____ DIČ: _____</p> <p>Střed: Kontaktní osoba:</p>	<p>Doprava: SPZ: Vlek: Řidič: Poznámka:</p>
<p>Zboží makové zbytky Odrůda: Sk. zboží 201 Reg.Číslo: 199005 Skł.místo: Vlhkost %: 0</p>	<p>Zajištěno GMP+FSA</p> <p>Btto: 46,78 M 18.2.2019 10:11:29 Tára 23,04 M 18.2.2019 8:52:26 Ntto: 23,74 t *****</p>
<p>Balení: Granulace: Vážíl:</p>	<p>Dodací list : Převzal: _____</p>

Příloha IV

Přiznání k DPH (dodavatel) – znázornění přenesené daňové povinnosti

C. ODDÍL – daň z přidané hodnoty

I. Zdanitelná plnění		ř.	Základ daně	Daň na výstupu	
Dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem plnění v tuzemsku	základní	1			
	snížená	2			
Pořízení zboží z jiného členského státu (§ 16; § 17 odst. 6 písm. e); § 19 odst. 3)	základní	3			
	snížená	4			
Přijetí služby s místem plnění podle § 9 odst. 1 od osoby registrované k dani v jiném členském státě	základní	5			
	snížená	6			
Dovoz zboží (§ 23)	základní	7			
	snížená	8			
Pořízení nového dopravního prostředku (§ 19 odst. 4)		9			
Režim přenesení daňové povinnosti (§ 92a) – odběratel zboží nebo příjemce služeb	základní	10			
	snížená	11			
Ostatní zdanitelná plnění, u kterých je povinnost přiznat daň při jejich přijetí (§ 108)	základní	12			
	snížená	13			
II. Ostatní plnění a plnění s místem plnění mimo tuzemsko s nárokem na odpočet daně				Hodnota	
Dodání zboží do jiného členského státu (§ 64)			20		
Poskytnutí služeb s místem plnění v jiném členském státě vymezených v § 102 odst. 1 písm. d) a odst. 2			21		
Vývoz zboží (§ 66)			22		
Dodání nového dopravního prostředku osobě neregistrované k dani v jiném členském státě (§ 19 odst. 4)			23		
Zasílání zboží do jiného členského státu (§ 8)			24		
Režim přenesení daňové povinnosti (§ 92a) – dodavatel zboží nebo poskytovatel služeb			25	384540	
Ostatní uskutečněná plnění s nárokem na odpočet daně (např. § 24a, § 67, § 68, § 69, § 70, § 89, § 90, § 92)			26		
III. Doplňující údaje					
Zjednodušený postup při dodání zboží formou třístranného obchodu (§ 17) prostřední osobou	Pořízení zboží	30			
	Dodání zboží	31			
Dovoz zboží osvobozený podle § 71g		32			
Oprava výše daně u pohledávek za dlužníky v insolvenčním řízení (§ 44)	Věřitel	33			
	Dlužník	34			
IV. Nárok na odpočet daně			Základ daně	V plné výši	Krácený odpočet
Z přijatých zdanitelných plnění od plátců	základní	40			
	snížená	41			
Při dovozu zboží, kdy je správcem daně celní úřad		42			
Ze zdanitelných plnění vykázaných na řádcích 3 až 13	základní	43			
	snížená	44			
Korekce odpočtů daně podle § 75 odst. 4, § 77, § 79 až § 79c		45			
Odpočet daně celkem (40 + 41 + 42 + 43 + 44 + 45)		46			0
Hodnota pořízeného majetku vymezeného v § 4 odst. 4 písm. d) a e)		47			
V. Krácení nároku na odpočet daně					
Plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně		50			
Hodnota plnění nezapočítávaných do výpočtu koeficientu (§ 76 odst. 4)	S nárokem na odpočet			Bez nároku na odpočet	
Část odpočtu daně v krácené výši		52	Koeficient (%)		Odpočet
Vypořádání odpočtu daně (§ 76 odst. 7 až 10)		53	Vypořádací koeficient (%)		Změna odpočtu
VI. Výpočet daně					
Úprava odpočtu daně (§ 78 a násl.)		60			
Vrácení daně (§ 84)		61			
Daň na výstupu (součet 1 až 13 – 61 + daň podle § 108 jinde neuvedená)		62			0
Odpočet daně (46 V plné výši + 52 Odpočet + 53 Změna odpočtu + 60)		63			0
Vlastní daň (62 – 63)		64			0
Nadměrný odpočet (63 – 62)		65			0
Rozdíl oproti poslední známé dani při podání dodatečného daňového přiznání (62 – 63)		66			0

Příloha V

Přiznání k DPH (odběratel) – znázornění přenesené daňové povinnosti

C. ODDÍL – daň z přidané hodnoty

I. Zdanitelná plnění		ř.	Základ daně	Daň na výstupu	
Dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem plnění v tuzemsku	základní	1			
	snižovaná	2			
Pořízení zboží z jiného členského státu (§ 16; § 17 odst. 6 písm. e); § 19 odst. 3)	základní	3			
	snižovaná	4			
Přijetí služby s místem plnění podle § 9 odst. 1 od osoby registrované k dani v jiném členském státě	základní	5			
	snižovaná	6			
Dovoz zboží (§ 23)	základní	7			
	snižovaná	8			
Pořízení nového dopravního prostředku (§ 19 odst. 4)		9			
Režim přenesení daňové povinnosti (§ 92a) – odběratel zboží nebo příjemce služeb	základní	10			
	snižovaná	11	384540	57681	
Ostatní zdanitelná plnění, u kterých je povinnost přiznat daň při jejich přijetí (§ 108)	základní	12			
	snižovaná	13			
II. Ostatní plnění a plnění s místem plnění mimo tuzemsko s nárokem na odpočet daně				Hodnota	
Dodání zboží do jiného členského státu (§ 64)				20	
Poskytnutí služeb s místem plnění v jiném členském státě vymezených v § 102 odst. 1 písm. d) a odst. 2				21	
Vývoz zboží (§ 66)				22	
Dodání nového dopravního prostředku osobě neregistrované k dani v jiném členském státě (§ 19 odst. 4)				23	
Zaslání zboží do jiného členského státu (§ 8)				24	
Režim přenesení daňové povinnosti (§ 92a) – dodavatel zboží nebo poskytovatel služeb				25	
Ostatní uskutečněná plnění s nárokem na odpočet daně (např. § 24a, § 67, § 68, § 69, § 70, § 80, § 90, § 92)				26	
III. Doplnující údaje					
Zjednodušený postup při dodání zboží formou třístranného obchodu (§ 17) prostřední osobou			Pořízení zboží	30	
			Dodání zboží	31	
Dovoz zboží osvobozený podle § 71g				32	
Oprava výše daně u pohledávek za dlužníky v insolvenčním řízení (§ 44)			Věřitel	33	
			Dlužník	34	
IV. Nárok na odpočet daně			Základ daně	V plné výši	Krácený odpočet
Z přijatých zdanitelných plnění od plátců	základní	40			
	snižovaná	41			
Při dovozu zboží, kdy je správcem daně celní úřad					
Ze zdanitelných plnění vykázaných na řádcích 3 až 13	základní	43			
	snižovaná	44	384540	57681	
Korekce odpočtů daně podle § 75 odst. 4, § 77, § 79 až § 79c					
Odpočet daně celkem (40 + 41 + 42 + 43 + 44 + 45)				57681	
Hodnota pořízeného majetku vymezeného v § 4 odst. 4 písm. d) a e)					
V. Krácení nároku na odpočet daně					
Plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně			60		
Hodnota plnění nezapočítávaných do výpočtu koeficientu (§ 76 odst. 4)			S nárokem na odpočet		
			Bez nároku na odpočet		
Část odpočtu daně v krácené výši			52	Koeficient (%)	Odpočet
Vypořádání odpočtu daně (§ 76 odst. 7 až 10)			53	Vypořádací koeficient (%)	Změna odpočtu
VI. Výpočet daně					
Úprava odpočtu daně (§ 78 a násl.)			60		
Vrácení daně (§ 84)			61		
Daň na výstupu (součet 1 až 13 – 61 + daň podle § 108 jinde neuvedená)			62		57681
Odpočet daně (46 V plné výši + 52 Odpočet + 53 Změna odpočtu + 60)			63		57681
Vlastní daň (62 – 63)			64		0
Nadměrný odpočet (63 – 62)			65		0
Rozdíl oproti poslední známé dani při podání dodatečného daňového přiznání (62 – 63)			66		0

Příloha VI

Skladištní list

SKLADIŠTNÍ LIST č. 14/2018

Ukladatel:			
Obchodní firma:	VZOR		
Se sídlem:			
Za kterou je oprávněný jednat:			
IČ:		DIČ:	
Bankovní spojení:		č. účtu:	
Tel.:	fax:	e-mail:	
Spisová značka:			

Skladovatel:			
Obchodní firma:			
Se sídlem:			
Za kterou je oprávněný jednat:			
IČ:		DIČ:	
Bankovní spojení:		č. účtu:	
Telefon:	Fax:	e-mail:	

Označení uskladněného zboží:

Druh zboží	Semeno řepky	Množství	300 t	Obsah N-látek	
Objemová hmotnost		Vlhkost	Max. 8%	Nečistoty	Max. 2%
Pádové číslo		Příměsi	Max. 2%	Olejnatosť	Min. 42%
Další identifikace zboží					
Místo uskladnění zboží					

Tento skladištní list se vydává na řad:

Obchodní firma:			
Se sídlem:			
IČ:		DIČ:	
Spisová značka:			

V _____ dne _____ 2018

.....
Podpis (razítko)